

Pravni fakultet Osijek

Međunarodno pravo

Studenti II godine

o međunarodnoj zajednici

Biografije poznatih aktivista, političara,

državnika i povijesnih osoba

Tekstove uredili: Mira Lulić i Davor Muhvić

Osijek, 2020.

SADRŽAJ

Riječ-dvije o ovoj zbirci studentskih tekstova	4
I. Aktivisti i promotori ljudskih prava	5
1. AMAL ALAMUDDIN CLOONEY (Ujedinjeno Kraljevstvo)	5
2. Dr. SHIRIN EBADI (Iran).....	7
3. BILL GATES (Sjedinjene Američke Države)	9
4. CHEN GUANGCHENG (Kina)	12
5. HARRY, VOJVODA OD SUSSEX (Ujedinjeno Kraljevstvo)	14
6. ANGELINA JOLIE (Sjedinjene Američke Države).....	16
7. AUNG SAN SUU KYI (Mianmar)	18
8. GRETA THUNBERG (Švedska)	21
9. WILLIAM, VOJVODA OD CAMBRIDGEA (Ujedinjeno Kraljevstvo)	23
10. OPRAH WINFREY (Sjedinjene Američke Države).....	25
11. LIU XIAOBO (Narodna Republika Kina)	27
II. Međunarodno poznati političari i državnici	30
12. DAVID CAMERON (Ujedinjeno Kraljevstvo).....	30
13. BILL CLINTON (Sjedinjene Američke Države)	33
14. HILLARY CLINTON (Sjedinjene Američke Države).....	35
15. AL GORE (Sjedinjene Američke Države)	37
16. ANTONIO GUTERRES (Portugal).....	39
17. JESSE JACKSON (Sjedinjene Američke Države).....	42
18. BORIS JOHNSON (Ujedinjeno kraljevstvo).....	44
19. EMMANUEL MACRON (Francuska)	47
20. THERESA MAY (Ujedinjeno Kraljevstvo).....	49
21. ANGELA MERKEL (Njemačka)	52
22. BARACK OBAMA (Sjedinjene Američke Države)	54
23. DONALD TRUMP (Sjedinjene Američke Države)	57
III. Povijesne i nekoć politički aktivne osobe.....	60
24. KOFI ANNAN (Gana).....	60
25. FIDEL CASTRO (Kuba)	62
26. MAHATMA GANDHI (Indija)	64
27. MIHAJL GORBAČOV (SSSR)	65
28. IVAN PAVAO II. (Poljska)	67

29.	NELSON MANDELA (Južna Afrika).....	69
30.	BORIS JELJCIN (Rusija).....	71
31.	JOHN F. KENNEDY (SASjedinjene Američke DržaveD)	73
32.	JOHN LENNON (Velika Britanija).....	75
33.	MAJKA TEREZA (Sjeverna Makedonija).....	77
34.	MALCOLM X (Sjedinjene Američke Države).....	80
35.	EVA PERON (Argentina)	82
36.	ROBERT SCHUMAN (Luksemburg)	84

Riječ-dvije o ovoj zbirci studentskih tekstova

Tijekom prošle akademske godine, koju je u drugom semestru obilježilo širenje koronavirusa i nastava u virtualnom okruženju, kao nastavnici morali smo se u vrlo kratkom periodu prilagoditi i osmisliti nove (izvan)naставne sadržaje i aktivnosti studenta iz predmeta Međunarodno pravo na II. godini Integriranog studija. S jedne strane, cilj nam je bio nastaviti učiti studente o međunarodnom pravu, predavati im materiju, držati predavanja, kolokvije i ispite, seminarsku nastavu, ali i motivirati ih da ne samo nauče i svladaju nova znanja i informacije, već i zavole međunarodno pravo. Također, htjeli smo ih nekako ljudski okupirati s, između ostalog, nezahtjevnim izvannastavnim aktivnostima, kako bi odagnali strah i strepnu od pandemije koja nas je počela dominirati našim životima. U tom koviclu dramatičnih događanja i vijesti, raznih ograničenja i problema, javile su se i brojne nove mogućnosti i ideje vezane uz predmetne aktivnosti koje smo odlučili pokrenuti. Između ostalog, javila se ideja o populariziranju međunarodnog prava među studentima pisanjem kraćih, nezahtjevnih tekstova koje bi, moguće, rado pročitala i šira publika. Studenti su se odazvali i to u velikom broju. Pokazali su interes za sudjelovanjem u različitim vrstama aktivnosti, želju za dodatnim učenjem i radom i entuzijazam za sudjelovanjem u doslovno svim aktivnostima koje smo im predložili i ponudili. Na tome im se i ovim putem zahvaljujemo, užitak je bio raditi s takvom generacijom studenata!

Jedan od rezultata uspješne sinergije nastavnika i studenata, upravo je i ovaj e-book koji ima za cilj na popularan način prezentirati svjetski poznate državnikе, političare, aktiviste i osobe koje su ostavili trag u međunarodnoj zajednici. Upitali smo ih tko ih se dojmio, tko im je poseban, čiju biografiju rado čitaju ili tko je po njima ostavio neizbrisiv trag u međunarodnoj zajednici, čiji ih je angažman dirnuo ili zatekao, a da ima veze s međunarodnim pravom? Svaki je student sam izabrao osobu i o njoj složio zanimljiv tekst. Veći dio tih tekstova je objavljen. Neki nam se nisu uklopili u strukturu rada s kojom smo se, zapravo, najviše namučili. Tako će diktatori i neki od najvećih negativaca u međunarodnoj zajednici svoje mjesto naći u nekoj drugoj, budućoj kompilaciji biografija. Neke smo biografije isključili jer nije dovoljno uvjerljivo obradena poveznica te osobe s međunarodnim pravom. Konačno, samo par biografija smo morali u cijelosti isključiti jer su doslovno prepisane iz nekih tuđih izvora. Iako ovo nisu znanstveni ili stručni tekstovi, uvijek moramo voditi računa da poštujemo autorska prava i ne potpisujemo sebe pod tuđe tekstove. Tekstovi su, odlučili smo, posloženi u tri glavne kategorije, a unutar toga osobe smo slagali po abecedi njihova prezimena. Iako ni taj kritierij nije bio lako ostvaren za neke osobe.

U ovakvim kratkim i nezahtjevnim tekstovima studenata namijenjenim za širu javnost, želimo popularizirati međunarodno pravo i bilo bi nam draga da u čitateljima izazovemo želju da saznaju nešto više o predstavljanju osobi, možda nekom događaju koji se spominje u tekstu, narodu ili državi i odnosima u međunarodnoj zajednici. Da ih nemametljivo i simpatično inspiriramo i informiramo ili ih senzibiliziramo za neku temu iz međunarodnog prava. Time bi ispunili naš cilj. Čitajte nas i pratite i dalje, čekaju nas u akademskim godinama koje dolaze nove biografije osoba i novi tematski zadaci koje ćemo staviti pred naše vrijedne i kooperativne studente. I mi, nastavnici, puno smo naučili prošle akademske godine, prve pandemiske. Spremni smo za nove izazove i veselimo se novoj generaciji studenata na predmetu Međunarodno pravo.

U Osijeku, 1. rujna 2020.

Davor Muhvić i Mira Lulić

I. Aktivisti i promotori ljudskih prava

1. AMAL ALAMUDDIN CLOONEY (Ujedinjeno Kraljevstvo)

Pripremila: Helena Brčić

Amal Alamuddin, danas poznata kao Amal Clooney, libanonsko-britanska je odvjetnica specijalizirana za međunarodno pravo i ljudska prava, spisateljica te filantropkinja. Rođena je 3. veljače 1978. godine u glavnom gradu Libanona – Beirutu, kao kći Barie Alamuddin, poznate političke novinarke i Ramzia Alamuddina, potpredsjednika *Universal Federation of Travel Agents' Association* koja surađuje s UN-om, stoga ne čudi što je obitelj nerijetko mijenjala mjesto stanovanja. Zanimljiva je činjenica kako je Amalina majka imala izrazito tešku trudnoću zbog koje su joj doktori preporučavali da pobaci, ali je ona to uporno odbijala. Zahvaljujući majčinoj upornosti, rođena je djevojčica, a kako se rodila usred libanonskog građanskog rata, otac Razmi joj je nadjenuo ime Amal (arap. nada). Kada je imala samo dvije godine, obitelj se preselila u London, a nedugo nakon toga smjestili su se u Buckinghamshireu. Premda je Amal odmah bila izrazito akademski uspješna, nikada nije dozvoljavala da joj to bude jedina preokupacija u životu te joj je jednako bitno bilo tulumariti i lijepo se oblačiti.

Po završetku srednje škole, Amal je upisala pravo na St. Hugh's Collegeu na Oxfordu što joj je bilo potpuno novo iskustvo budući da je godinama prije toga pohađala školu isključivo za djevojke, a nakon što je 2000. godine diplomirala, odlučila je nastaviti svoj studij prava u Sjedinjenim Američkim Državama te je upisala LLM. program na NYU (New York University), tokom kojega je stažirala za Soniu Sotomayor, a zatim za suca Prizivnog suda u SAD-u. Nakon završenog studija, dobila je posao u odvjetničkoj firmi Sullivan & Cromwell. Prisjećajući se svojih dana tamo, Amal sa smiješkom naglašava kako je odrađivala duge sate i da je nevjerojatan uspjeh bio kada bi završila s poslom do 10 sati navečer pa bi uspjela uhvatiti svoje prijatelje na kraju večere. Tokom svoga rada u firmi, Amal je primljena u Njujoršku odvjetničku komoru, a nekoliko godina nakon toga primljena je i u Engleskoj i Walesu, što znači da je kvalificirana prakticirati pravo i u SAD-u i u Ujedinjenom Kraljevstvu. Amal je naglašavala da je u tom razdoblju često uzimala pro bono kriminalne slučajeve i da joj je više bilo stalo do ishoda takvih slučajeva nego onih za koje je bila plaćena što je rezultiralo njenim odlaskom iz Sullivan & Cromwella i prijavljivanjem za jednogodišnje stažiranje na Međunarodnom sudu u Haagu. Mnogi su joj prijatelji taj potez nazivali ludim, ali Amal nije odustajala te je na kraju dobila stažiranje i provela narednih godinu dana radeći na slučaju Slobodana Miloševića. Iako se nakon toga planirala vratiti u New York, čula je kako je UN pokrenuo istragu u Beirutu oko ubojstva libanonskog premijera. Taj slučaj ju je toliko zainteresirao da je odlučila prvo otici tamo i premda je mislila da će ostati samo nekoliko mjeseci, na kraju je ostala nekoliko godina putujući na relaciji Haag – Beirut. To ju je konačno dovelo do povratka

u Britaniju i rada u Doughty Street Chambersu gdje je jedan od njezinih prvih slučajeva bilo zastupanje bivše ukrajinske premijerke Yulie Tymoshenko.

U međuvremenu, Amal se počela sve više fokusirati na slobodu govora. Među njezinim sljedećim slučajevima bilo je zastupanje Mohameda Fahmya, kanadsko – egipatskog urednika Al Jazeera, koji je zajedno sa još nekoliko novinara priveden od strane egipatske vlade i potom oslobođen zahvaljujući Amalinim naporima. Osim toga, zastupala je i Mohameda Nasheeda, prvog demokratsko izabranog predsjednika Maldiva i Juliana Assangea. Jedna od Amalinih velikih aspiracija je i zauzimanje za prava žena te pomaganje ženama diljem svijeta. Primjer toga je i slučaj Khadije Ismayilove, azerbajdžanske istraživačke novinarke koja je objavila dokaze korupcije od strane azerbajdžanskog predsjednika te je zbog toga završila u zatvoru, ali zahvaljujući Amal, sve optužbe protiv nje su odbačene i ona je oslobođena. Ovo su samo neki u nizu Amalinih slučajeva, a osim što se bavi pravom, jedno vrijeme je i radila kao profesorica na pravnom fakultetu Columbia te je izdala i nekoliko pravnih knjiga i objavila zapažene pravne članke u britanskim i američkim publikacijama. Zanimljivo je kako je Amal, osim svoje odvjetničke karijere, zapažena i u svijetu slavnih i to ponajviše zbog svoga modnog ukusa, zbog kojeg je svojevremeno primila i Britansku modnu nagradu te zbog braka sa slavnim glumcem Georgeom Clooneym, s kojim ima i dvoje djece i dijeli ljubav prema filantropiji zbog čega su zajedno i osnovali Clooney zakladu za pravdu, a osim toga redovito doniraju novce u različite svrhe i pomažu potrebitima.

Amal Allamudin je važna osoba u međunarodnim krugovima jer je radila na brojnim međunarodnim slučajevima i to pretežito na području ljudskih prava i zaštite žena te je svojim filantropskim radom i donacijama pridonijela poboljšanju života mnogih ljudi diljem svijeta. Razlog zbog kojeg sam izabrala pisati upravo o Amal je taj što je svojim radom, upornošću i vjerom u sebe postigla više u svojih četrdeset godina nego što su neki ljudi

za svoj cijeli život te je pokazatelj da se trudom može dobiti sve što poželite i o čemu sanjate, a u isto vrijeme pokazala je kako jedna žena može biti u jednakoj mjeri posvećena majka i supruga, modna ikona sa svojim hobijima te poslovna žena bez premca.

Izvori:

<https://www.theguardian.com/world/amal-alamuddin>

https://en.wikipedia.org/wiki/Amal_Clooney

<https://www.britannica.com/biography/Amal-Alamuddin>

<https://www.bbc.co.uk/programmes/b042cq8p>

2. Dr. SHIRIN EBADI (Iran)

Autor: Klara Paljan

Dr. Shirin Ebadi je iranska odvjetnica i bivša sutkinja te međunarondo priznata zagovornica ljudskih prava, koja je osnovala mnoge nevladine organizacije u Iranu. 10. listopada 2003. dobila je Nobelovu nagradu za mir za svoje značajne i napredne napore za demokraciju i ljudska prava, posebno prava žena, djece i izbjeglica. Bila je prva Iračanka i prva žena muslimanka koja je ikad dobila tu nagradu.

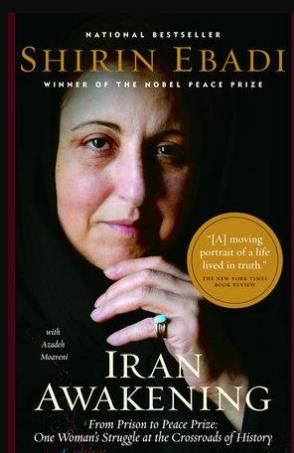
Shirin Ebadi rođen je 1947. u gradu Hamadan u Iranu. Njezin otac, profesor Mohammad Ali Ebadi, bio je jedan od prvih predavača trgovackog prava, napisao je i nekoliko knjiga. Kad je Shirin imala samo godinu dana, njezina se obitelj preselila u Teheran, gdje je ona započela svoje obrazovanje. Diplomirala je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Teheranu i položila prijamne ispite na Odjelu za pravosuđe. Obnašala je razne položaje u Ministarstvu pravosuđa, a 1975. godine postala je predsjednica Gradskog suda u Teheranu te je prva žena u povijesti iranske pravde koja je stekla status glavne sutkinje. Nakon pobjede Islamske revolucije u veljači 1979. sve sutkinje su otpuštene jer je tadašnje vjerovanje bilo da islam ženama zabranjuje donošenje presuda. Ona i druge sutkinje bile su otpuštene s njihovih dužnosti i dodijeljene su im činovničke dužnosti. Shirin su imenovali službenicom na samom sudu na kojem jednom predsjedala. Ubrzo se odlučila za prijevremenu mirovinu.

Nakon što je 1992. godine dobila odvjetničku dozvolu, dr. Ebadi uspostavila je privatnu praksu rješavanja kontroverznih slučajeva. Bila je braniteljica mnogih spornih slučajeva političkih i ljudskih prava u Iranu, uključujući Zahru Kazemi (novinarka ubijenu u zatvoru Evin), Parvaneh i Dariush Foroohar (poznati politički aktivisti), Ezat Ebrahim Nejad (ubijen u spavaonici Teheranskog sveučilišta, tijekom iranskih studentskih prosvjeda 1999.) i Zahra Bani Yaghoob (mladi liječnik, ubijen u pritvoru). Sve ove aktivnosti dovele su do njenog zatvaranja pod optužbom za širenje i objavljivanje laži protiv Islamske Republike 1999. godine. Provela je 25 dana u samici. Prvi sud ju je osudio na godinu i pol dana zatvora i zabranio joj rad u pravom području na pet godina.

Unatoč tome što ju je režim stavio na listu smrti, dr. Ebadi postala je najistaknutiji aktivist za ljudska prava u zemlji. Shirin Ebadi je također sveučilišna profesorica i često studenti izvan Irana sudjeluju na njenim tečajevima za ljudska prava. Socijalnim aktivnostima ističe važnost ljudskih prava kao sastavnog djela svakog društva. Objavila je preko 70 članaka i 13 knjiga posvećenih različitim aspektima ljudskih prava, od kojih je neke objavio UNICEF. Mnoge su njezine knjige prevedene i objavljene na više jezika. Neke od knjiga koje je napisala su Prava djeteta, Medicinska prava, Mladi radnici, Prava žena, Arhitektonska prava, Prava izbjeglica, Povijest i dokumentacija o ljudskim pravima u Iranu. Također je željela povući političku vlast od svećenstva i zalagala se za odvajanje religije i

države. Zajedno s kolegama osnovala je organizacije u Iranu pod nazivom Društvo za zaštitu prava djeteta, Udrugu za suzbijanje mina i Centar za branitelje ljudskih prava te je njima i predsjedavala.

Doktorica Ebadi osvojila je Nobelovu nagradu za mir 2003. godine. Ona je prva muslimanka koja je dobila Nobelovu nagradu za mir, a tek peta muslimanka koja je dobila Nobelovu nagradu na bilo kojem području. Koristila je dio novca od nagrade za otvaranje ureda za Centar za branitelje ljudskih prava i podršku obiteljima političkih zatvorenika. Ovaj je centar postao istaknuta organizacija za ljudska prava. Na međunarodnoj je fronti 2006. godine zajedno s drugim dobitnicama Nobelove nagrade osnovala Nobelovu žensku inicijativu sa sjedištem u Kanadi. Nobelova ženska inicijativa koristi prestiž Nobelove nagrade za mir i šest hrabrih laureata za mir koje okupljaju svoja izvanredna iskustva i rade na tome da se u središtu pozornosti, pojača i promovira rad širokih ženskih organizacija i pokreta širom svijeta. Rade na jačanju i proširenju feminističkih napora za promicanje nenasilnih rješenja rata, nasilja i militarizma.

Uz Nobelovu nagradu osvojila je i druge brojne nagrade, uključujući Leibniz prsten u Njemačkoj, Légion d'Honneur u Francuskoj i nagradu Scholars at Risk u Irskoj. Ona je i počasni građanin nekoliko svjetskih gradova, uključujući Pariz i Genovu. Štoviše, do danas je Shirin Ebadi dobila 26 počasnih doktorata s različitih sveučilišta širom svijeta, uključujući Sveučilište Cambridge (Velika Britanija), Sveučilište Brown (Sjedinjene Države) i Sveučilište Britanske Kolumbije (Kanada). 2004. godine ju je časopis Forbes proglašio jednom od 100 najmoćnijih žena svijeta, uvrštena je i u objavljeni popis "100 najutjecajnijih žena svih vremena".

Dr. Ebadi napustila je Iran malo prije predsjedničkih izbora u lipnju 2009. kako bi sudjelovala na konferenciji u Španjolskoj. Nije se vratila u Iran, bila je u egzilu u Velikoj Britaniji zbog oštih ograničenja aktivista za ljudska prava i nakon vijesti o uhićenjima svojih kolega i mnogim ubojstvima. Nastavila je s aktivnostima u de facto egzilu. Iranska vlada, ne odobravajući njezine postupke, podnijela je slučaj protiv nje na revolucionarnom sudu. Vlada je zaplijenila njenu imovinu, uključujući ured, pod izgovorom neplaćenih poreza; a nju, njezinu sestru i supruga uhitile su sigurnosne snage. Od tada živi izvan Irana. Godine 2012. osnovala je u Londonu Centar za branitelje ljudskih prava putem kojeg nastavlja aktivnosti na unapređenju ljudskih prava u Iranu i islamskim zemljama.

Vodeći nekoliko istraživačkih projekata za ured UNICEF-a u Teheranu, sudjelovanjem na različitim konferencijama i seminarima o pravima i ljudskim pravima, osiguravanjem različitih faza besplatne nastave o dječjim i ljudskim pravima te besplatnih tečajeva za obrazovanje i promicanje prava žena, predlaganjem zakona iranskom parlamentu o zaštiti djece i maloljetnika, Shirin Ebadi je iskazala svoje napore u promicanju ljudskih prava s naglaskom na prava djeteta, žena i izbjeglica.

"Ljudska prava su univerzalni standard. Ona je sastavni dio svake religije i svake civilizacije."

Shirin Ebadi

Izvori:

Nobel Womens Initiative <https://nobelwomensinitiative.org>

Institut de l'économie positive <http://www.institut-economiepositive.com/shirin-ebadi/>

Doughty street chambers <https://www.doughtystreet.co.uk/barristers/dr-shirin-ebadi>
The nobel prize <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2003/ebadi/biographical/>
Hrvatska enciklopedija <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=69340>
BCC international speakers <https://grupobcc.com/en/speakers/shirin-ebadi/>
The Nobel prize <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2003/ebadi/26081-shirin-ebadi-nobel-lecture-2003/>

3. BILL GATES (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Lana Rašanec

Bill Gates jedna je od najutjecajnijih i najbogatijih osoba današnjice i upravo zato je moj odabir za pisanje ovog eseja. Popularan je i poznat u javnosti, medijski je popraćen te sam upravo kroz medije najviše saznao o njegovom životu koji me se dojmio. U posljednje vrijeme njegovo se ime najviše spominje u borbi protiv korona virusa jer velikodušnim donacijama nastoji pronaći lijek protiv virusa i spriječiti njegovo širenje, te je time pridobio moju pozornost. Njegova Bill & Melinda Gates zaklada se povezala sa Wellcome Trust i Mastercard kako bi sa 125 milijuna dolara početnog ulaganja ubrzali istraživanja lijekova potrebnih za suzbijanje epidemije.

Povezan je s međunarodnim pravom zbog svog humanitarnog rada i zalaganja za zaštitu i promicanje ljudskih prava. Zajedno sa svojom suprugom Melindom Gates osnovao je zakladu pod nazivom Bill & Melinda Gates foundation sa glavnim ciljem poboljšanja kvalitete ljudi diljem svijeta i smanjenjem siromaštva. Zaklada je osnovana 1994. godine pod nazivom William H. Gates foundation, a od 1999. godine nosi sadašnji naziv. Jedna je od najvećih svjetskih organizacija koja na globalnoj razini nastoji smanjiti nejednakosti u zdravlju i na taj način omogućiti najsiročajnjim zemljama osnovno pružanje zdravstvenih usluga i proizvoda. Rad zaklade je pod utjecajem Gatesovih misli: „bilo koja vrsta liječenja bila bi ogroman napredak od onoga gdje smo danas i dugoročni cilj mora biti izlječenje“. Za veliki napredak potrebna je suradnja sa partnerima koji imaju utjecaj na globalnoj razini te koji mogu i finansijski doprinjeti napretku. Upravo je to razlog zbog kojeg zaklada surađuje sa partnerima diljem svijeta i u skladu s napretkom znanosti i tehnologije nastaje pronaći nova i pristupačna rješenja protiv bolesti.

Posebnu pažnju posvećuju otkrivanju cijepiva i lijekova protiv zaraznih bolesti, kako bi se smanjila smrtnost u nerazvijenim dijelovima svijeta gdje se zaraza najbrže širi. Zbog nedostatka resursa zaklada potiče izgradnju strateških saveza sa vladama, javnim i privatnim sektorom i nastoji stvoriti veću svijest javnosti o hitnim globalnim problemima. Zaklada je 2017. godine izdvojila 300 milijuna dolara za pomoć poljoprivrednicima u Africi i Aziji u suzbijanju klimatskih promjena. Prema tome, zalaže se i za isporuku čiste energije svima kome je potrebna, te je Bill 2006. godine sudjelovao u pokretanju tvrtke Terra Power koja

ima za cilj pružiti pristupačniji, sigurniji i ekološki prihvatljiv oblik nuklearne energije. Bill&Melinda Gates foundation pored sjedišta u Seattlu ima urede u Washingtonu, Londonu, Kini, Indiji i Africi. Osim poboljšanja zdravstva ured u SAD-u nastoji poboljšati obrazovanje djece i pružiti podršku ranjivoj djeci i obiteljima. Bill Gates je 2017. godine uložio 50 milijuna dolara za istraživanje uzroka Alzheimerove bolesti.

William (Bill) Gates III. rođen je 28. 10. 1955. godine u Seattleu u Washingtonu. Zajedno sa svoje dvije sestre Libby i Kristianne odraстао je u obitelji višeg srednjeg staleža. Njihov otac bio je ugledni odvjetnik, a majka se nakon kratkog rada u školi posvetila odgoju djece i radu u dobrovornim organizacijama. Bila je članica uprave First Interstate BancSystema, United Waya i International Business Machines. Bill je kao dijete pokazivao veliki interes za učenjem te su ga roditelji, potaknuti time sa 13. godina upisali u privatnu školu Lakeside u Seattlu. U privatnoj školi se posvetio radu na terminalnom telepisaču ASR-33 i na računalima iz General Electrica, te je na tom uređaju napisao svoj prvi računalni program nazvan križić kružić, koji je korisnicima omogućavao igranje protiv računala. U školi je upoznao dvije godine starijeg prijatelja Paula Allena sa kojim je provodio svoje slobodno vrijeme radeći na programima. Zajedno su 1970. godine započeli svoj prvi posao kada su razvili računalni program koji je pratio promet u Seattlu nazvan „Traf-o-Data“.

Godine 1973. uspješno je završio privatnu školu, sa osvojenih 1590 od 1600 bodova na maturi, što je prije sredine 1990-ih godina predstavljalo kvocijent inteligencije od 170. Nastavio je svoje obrazovanje i iste godine upisao je Sveučilište na Harvardu, na nagovor svojih roditelja sa željom da postane odvjetnik. Na sveučilištu je upoznao buduće poslovne partnere Stevea Ballmera i Christosa Papadimitrioua sa kojima je surađivao. Godine 1975. godine napustio je fakultet kako bi sa prijateljem Paulom Allenom iste godine u New Mexiku osnivao Micro-Soft, jednu od najvećih svjetskih tvrtki za osobni računalni softver. Kasnije su naziv tvrtke promjenili u Microsoft i preselili ga u Washington. Između 1979. i 1981. Microsoft je bilježio najveći porast, nakon što su razvili softver za IBM. Povećao se broj zaposlenika sa 25 na 128 i dosadašnji prihodi od 2,5 milijuna dolara su porasli na 16 milijuna dolara. Bill Gates imenovan je predsjednikom odbora, a Allen je imenovan izvršnim potpredsjednikom. Godine 1987. upoznao je sadašnju suprugu Melindu French sa kojom se 1994. godine vjenčao na Havajima. Zajedno imaju dvije kćeri Jennifer i Phoebe i sina Rory-a. Odlučio je odstupiti sa dosadašnje pozicije u Microsoftu i 2000. godine preuzeo je funkciju glavnog softverskog arhitekta.

Osam godina kasnije ostavio je svakodnevni posao u Microsoftu kako bi se posvetio privatnoj dobrotvornoj zakladi koju je osnovao sa suprugom. Nakon 2014. godine odstupio je s dužnosti predsjednika Microsofta i počeo je raditi kao savjetnik za tehnologiju. Danas je posvećen humanitarnom radu svoje zaklade za koji je primio brojna priznanja. Kraljica Elizabeta II. 2005. godine imenovala ga je počasnim vitezom Britanskog carstva zbog humanitarnih aktivnosti diljem svijeta. Meksička vlada je Billu i njegovu suprugu odlikovala Redom Aztečkog orla za njihov filantropski rad na području zdravstva i obrazovanja širom svijeta. Primili su i Predsjedničku medalju slobode koja se dodjeljuje pojedincima koji su značajno doprinjeli nacionalnim interesima, miru u svijetu, kulturnim i drugim javnim ili privatnim podhvatom. Predsjedničku medalju slobode Billu i Mellindi Gates dodijelio je Barack Obama 2016. godine.

Izvori:

<https://www.gatesfoundation.org/Who-We-Are>
<https://www.biography.com/business-figure/bill-gates>
<https://www.britannica.com/biography/Bill-Gates>
<https://www.gatesnotes.com/Bio>

4. CHEN GUANGCHENG (Kina)

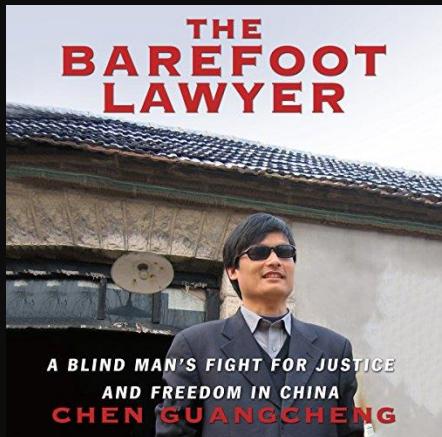
Pripremila: Iva Krupski

Chen Guangcheng rođen je 12. studenog 1971.godine u selu Dongshigu u Kini. Poznati je kineski aktivist za građanska prava s posebnim osvrtom na ljudska prava u ruralnim područjima Narodne Republike Kine. Godine 2003. rodio se njegov sin Chen Kerui, a dvije godine kasnije kćer Chen Kesi. Rođenjem drugog djeteta prekršio je kinesku politiku o jednom djetetu. Chen je nekoliko mjeseci anketirao stanovnike provincije Shadong o prisilnoj sterilizaciji žena i pobačajima. Zbog nedostatka finansijskih sredstava, njegovo istraživanje nije imalo preveliko značenje. Potvrđio je kako je više od sto tisuća ljudi bilo prisiljeno na studijske sesije zbog odbijanja pobačaja ili kršenja o politici jednog djeteta. Takvi su ljudi bili zatvoreni tjednima. Iako je bilo slučajeva da su kineski građani podnosili pritužbe zbog zlostavljanja u skladu s politikom o jednom djetetu, Chenova je inicijativa bila prva tužba pod zajedničkim radom koja je osporila njezinu provedbu. Tada su ga Linyijevi dužnosnici predstavili kako radi za "strane protukineske snage". Osim toga, optužili su ga kako zbog svog invaliditeta dobiva novac koji koristi u te svrhe. Vlasti Linyi stavile su ga na učinkovit kućni pritvor početkom rujna 2005. Pri pokušaju bijega u listopadu su ga pretukli. Tako je iste godine stavljen u kućni pritvor, te 2006. slijedi uhićenje i osuđen je na četiri godine i tri mjeseca zbog oštećenja imovine i organiziranje rulje i ometanja prometa. Pušten je za nepune četiri godine, ali je morao ostati u kućnom pritvoru u rodnom selu Dongshingu.

Ovaj slučaj dobio je trajnu i veliku međunarodnu pozornost i zato je bitan da se Chen spominje i danas, iako se je ovo dogodilo prije desetak godina. Mjesecima je bio zatvoren u kućnom pritvoru u kojem su tukli njega, njegovu ženu i njegovu majku. Djevojčica je svakodnevno odlazila u školi sa pratnjom te su joj uvijek provjeravali torbu i sve bilježnice kako ne bi unutra bila neka skrivena poruka. Britanska ministrica vanjskih poslova Margaret Beckett odabrala je svoj slučaj za naslovnicu izvještaja britanske vlade o ljudskim pravima za 2006. godinu. Naglasila je zabrinutost zbog postupanja sa slučajem Chen te pozvala kinesku vladu da se dokažu o izgradnji zakona koje imaju i kojima se vode. Američka državna tajnica Hillary Clinton opisala je američku vladu uz nemirenu Chenovim trajnim pritvorom i pozvala Kinu da promijene svoje postupke. Human Rights Watch opisao je njegov kućni pritvor kao nezakonit i pozvao vlasti da daju Chen svoju slobodu. Pobjegao je iz kućnog pritvora te je lanac aktivista za ljudska prava odveo ga u Peking. Mnogi se pitaju kako je slijep pobjegao, a on objašnjava da je još kao dijete sve moramo sam raditi i da zna svoje selo napamet.

Utočište je dobio u američkoj ambasadi u Pekingu koja je rekla da su ga prihvatali zbog humanitarnih razloga te mu ponudili medicinsku pomoć. Video kojeg je objavio 2012. uputio je premijeru Wen Jiabaoa. Opisao je kako mu u kućnom pritvoru nisu ponudili medicinsku pomoć, tukli mu ženu te zahtjeva sigurnost njegove obitelji i da se njegov slučaj procesuirat će prema zakonu kao i svi ostali. Opisivao je kako su tukli njegovu ženu koja ima velike posljedice zbog padova i udaraca te njegovu majku, na njezin rodendan, bacili na pod.

Nakon pregovora s kineskom vladom, napustio je veleposlanstvo i otišao u SAD. Upisao je jedini program koji je bio dostupan slijepcima – akupunktura i masaža još ranih 2000-tih. U listopadu 2013., Chen je prihvatio ponudu Instituta Witherspoon u Princetonu, New Jersey, koja se protivi pobačaju i homoseksualnim brakovima. Danas primjećuje neke razlike u Republici Kini koje su vidljive kod slijepih osoba i njihovih prava, ali što se tiče svih osoba s invaliditetom nema razlika. Bitne razlike koje

primjećuje, između Kine i Amerike, jesu demokracija, sloboda glasa i fleksibilnost rada države, odabir predsjednika. To je ono što nedostaje u Kini te pokušava to prenijeti na sve Kineze koji čitaju američke portale jer se često pojavljuje kao gost u cijenjenim emisijama koje daju snažnu poruku kao što je i njegova.

U svjedočenju iz travnja 2013. pred Odborom za vanjske poslove Doma, Chen je rekao da kineske vlasti nisu uspjele obećava istražiti navode o zlostavljanju protiv njega i njegove obitelji. Smatra kako demokracija ne pada samo s neba, te da vlast novog predsjednika Kine neće donijeti ništa

više već da su ljudi ti koji trebaju reagirati. Svaka odluka donesena smatra se dobrom, kineska vlada nikad ne sumnja u svoje postupke te je zato teško promjenjiva. Zaljubljenik u pravo bio je od malena, danas je diplomirani pravnik i smeta ga što vlasti ne rade po zakonu već onako kako njima odgovara. Chen je 2007. dobitnik nagrade Ramon Magsaysay Award, a 2006. godine imenovan je Time 100, "100 muškaraca i žena čija moć, talent ili moralni primjer transformira naš svijet". Napisao je knjigu „The barefoot lawyer“ u kojoj opisuje svoj put do SAD – a.

Izvori:

- <https://www.hrw.org/news/2012/05/03/who-chen-guangcheng> - Who is Chen Guangcheng?
- <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/7000931.stm> - Has China's one-child policy worked?
- <https://www.bbc.com/news/magazine-20710916> - Faces of the year 2012
- <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5237980.stm> - China vow on sex-based abortion
- <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5262748.stm> - China abortion activist on trial
- <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-12686293> - US urges China to stop lawyer and activist abductions
- <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5281440.stm> - China abortion activist sentenced
- <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6193936.stm> - Chinese activist's wife detained
- <https://www.bbc.co.uk/news/world-asia-17961439> - US and China close to deal on Chen
- <https://www.bbc.co.uk/sounds/play/b06flmg1> - In touch- razgovor s Chen Guangcheng, emisija audio snimka, 2015.
- <https://www.youtube.com/watch?v=7MeetblSqFA> – Bijeg i uputa premijeru 2012.
- <https://www.youtube.com/watch?v=doiWP2SQx2E> - Razgovor s Chen Guangcheng, 2013.
- <https://www.youtube.com/watch?v=1FjsNQyFl5k> – Razgovor s Chen Guangcheng, 2015.

5. HARRY, VOJVODA OD SUSSEXА (Ujedinjeno Kraljevstvo)

Pripremio: Krešimir Getoš

Princ Harry pravi je primjer osobe koja svoj položaj u društvu koristi za podizanje svijesti javnosti o raznim temama poput mentalnih bolesti i ekoloških pitanja. Za razliku od njegovih mlađih dana kada su se uz njega vezali mnogi skandali kojima je štetio reputaciju britanske krune, on joj je danas jedan od njihovih najboljih predstavnika. Odabrao sam ga kao osobu čiji će rad pobliže predstaviti iz razloga što je princ Harry aktivan na različitim poljima poput zaštite okoliša, promicanja jednakosti među ljudima, ali i aktivnog služenja svojoj zemlji na ratnom bojištu.

Princ je 2017.g. postao predsjednik neprofitne organizacije African Parks koja se bavi, zajedno s vladama i lokalnim zajednicama, očuvanjem zaštićenih područja. Suosnivač je i Travalyst, međunarodne inicijative kojoj je cilj promicati turizam zemalja trećeg svijeta, ali pri tome i očuvati divlji život u njima. Harry sudjeluje i u kampanji Heads together koja želi potaknuti svijet na prihvatanje osoba koje se bore s mentalnim bolestima. Osim toga, suosnivač je i Sentebale koja ima za zadaću pružiti potporu organizacijama koje rade s djecom i mladima oboljelim od AIDS-a. Zadnja, ali ne manje važna, je i činjenica da je čak 10 godina bio pripadnik Oružanih snaga Ujedinjenog kraljevstva zbog čega je i odlučio osnovati The Endeavour Fund koja pruža pomoć ozlijedjenima u ratu.

Princ Harry, rođen je 15. rujna 1984. godine u Londonu. Mlađi je sin princa Charlesa i princeze Diane. Titulu Vojvoda od Sussex dobio je u svibnju 2018. godine kada se vjenčao s Meghan Markle. Par ima jedno dijete, sina Archiea. U siječnju 2020. godine objavili su svoju odluku da odstupe od kraljevskih dužnosti i dio svog vremena provode u Sjevernoj Americi.

Harry je pohađao Eton College gdje je aktivno sudjelovao u igrama ragbija, kriketa i pola. Nakon 5 godina, fakultet je završio s izvrsnim ocjenama koje su mu omogućile da ostvari svoj san i priključi se vojsci. Prije nego što je to napravio, Harry je proveo godinu dana putujući Australijom, Argentinom i Afrikom pri čemu je snimio i dokumentarac o siročadi u afričkoj državi Lesoto. Film je uspio prikupiti čak 2 milijuna dolara koji su dani u humanitarne svrhe.

Princ Harry svoju je vojničku karijeru započeo kao kadet na Royal Military Academy Sandhurst 2005. godine. Služio je britanskim oružanim snagama 10 godina pritom sudjelujući u 2 misije u Afganistanu. Nakon prve misije, vratio se u UK gdje se obrazovao kako bi postao vojni pilot. Postao je samostalni vojni pilot helikoptera u veljači 2012. godine. Krajem iste godine je otisao na drugu misiju. Rane 2014. godine osnovao je Invictus Games u Londonu, sportski događaj koji okuplja bolesne i ozlijedene ratne veterane. Ovaj četverodnevni događaj se 2020. godine trebao održati u Haagu. Želja je princa da pomoći sporta potakne i olakša oporavak ozlijedjenima, ali i da javnost stekne širu sliku o osobama koji služe zemlji. Nakon 10 godina aktivne vojničke karijere, napustio ju je u nadi da će pomagati i na drugim poljima.

Vojvoda od Sussex a i njegov veliki prijatelj, Princ Seeiso od Lesota, osnovali su Sentebale koji ima za cilj pružiti medicinsku skrb, obrazovanje i potporu djeci stanovnika oboljelih od AIDS-

a u Lesotu i Bocvani. 2016. se godine Harry podvrgnuo javnom testu na HIV kako bi podigao svijest o ovoj bolesti, ali i ukazao koliko se je lako testirati. Cilj mu je, kao i njegovoj pokojnoj majci, iskorijeniti stigmu koja je vezana uz ovu bolest. Osim pomoću Sentebale, princ sudjeluje u aktivnoj pomoći bolesnima preko organizacije Wellchild koja pomaže obiteljima da razumiju kronične bolesti koje pogađaju njihove najmlađe. Osim toga, organizacija omogućava djeci da napuste bolnicu i dobiju najbolju moguću skrb u svom domu.

Harry je svjestan da je obrazovanje djece i mladih ključ smanjenja siromaštva i bolesti. Zato je i osnovao Dolen Cymru koji promovira čvrste veze i kvalitetno prijateljstvo između Walesa i Lesota. Ova organizacija šalje učitelje, zdravstvene radnike i ostale u Lesoto kako bi pomogli u obrazovanju, ali i smanjenju incidencije određenih bolesti. Isto tako, u čast svog prijatelja iz djetinjstva, princ je osnovao Henry van Straubenzee Fund koji omogućava pristup kvalitetnom obrazovanju djeci ruralnih područja Ugande. Fond osigurava obrazovne resurse i gradi razne školske prostore poput učionica i laboratorija. Princ sudjeluje i u Silverstone Heritage Experience koji uči svoje posjetitelje o znanosti, tehnologiji, inžinerstvu i matematici kroz objektiv britanskih moto utrka. Izložba nudi obrazovne programe koji svake godine u više od 40 000 djece i mladih pobude zanimanje za inžinerstvo.

Rhino conservation Botswana međunarodna je dobrovorna organizacija koja pomaže u spašavanju bijelih i crnih nosoroga južne Afrike od krivolovstva. Dakle, princu je vrlo bitan i sami ekološki impakt koji ima ova izumiruća vrsta na naš cijeli ekosustav. Zanimljive su i karte MapAction koje prikupljaju informacije u stvarnom vremenu i koriste GPS za sastavljanje stvarne slike stanja na terenu pa se kao takve mogu koristiti neposredno nakon velikih katastrofa. Karte omogućuju vladama, organizacijama i međunarodnoj zajednici uvid u potrebe stanovništva pa onda na te potrebe mogu odgovoriti u stanjima nasilnih sukoba, epidemija bolesti, prirodnih katastrofa... Vojvoda od Sussexa podržava napore u zaštiti okoliša u cijelom svijetu. Zato i sudjeluje u aktivnostima poput čišćenja plaža i sadnje drveća.

Izvori

- <https://www.royal.uk/The-Duke-of-Sussex>
- <https://sussexroyal.com/>
- <https://travalyst.org/>
- <https://www.royal.uk/prince-harrys-military-career>
- <https://invictusgamesfoundation.org/>
- <https://www.wellchild.org.uk/>
- <http://www.waleslesotholink.org/>
- <http://www.henryvanstraubenzeemf.org.uk/>
- <https://www.silverstone.co.uk/>
- <https://rhinoconservationbotswana.com/>
- <https://mapaction.org/>

6. ANGELINA JOLIE (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Ivana Katavić

Razlog zbog kojeg sam izabrala ovu temu je zanimljiva tematika koja postavlja puno pitanja vezana uz sam rad sa izbjeglicama, njihovom školstvu, zdravstvu i razini njihovih prava. Također ono što me privuklo uz tematiku je to da slavna osoba kao što je Angelina Jolie je dio osvješćivanja i informiranja o stanjima unutar nekih pojedinih područja koja su najviše zahvaćena siromaštvom. Samim time sve slavne osobe koje su nekim dijelom dio informiranja javnosti koriste svoj publicitet u

humanitarne svrhe što smatram inspirirajućim. Hrabrost poduzimanja prvog koraka i samostalnog informiranja o volontiranju je nešto što me posebno nadahnulo.

UNHCR je usredotočen na suradnju sa zemljama i pružanju pravne zaštite, a 20,4 milijuna osoba ima pod svojim mandatom. To nisu samo osobe sa izbjegličkim statusom nego i osobe tražitelji azila. UNHCR provodi također međunarodnu zaštitu, i jedan od poslova je provođenje i lokalnih vlasti. Poveznica sa međunarodnim pravom je upravo u samoj međunarodnoj organizaciji i mirovnim misijama u sklopu UN-a.

Zaštita svih ljudi kojima je ovakva vrsta pomoći potrebna. Također vrlo važna uloga su i mirovne operacije kojima je cilj zaštita civila ili zaštita posebnih kategorija i pokušaj prevencije drugih konflikata. Jedna od kategorija je kategorija civilnih poslova koji rade za mirovne operacije, veže se uz zaštitu ljudskih prava i za izgradnju sigurnosnih institucija. Jedna od zadaća je i reintegracija djece prikladnim njihovim godinama i pomaganje u obnavljanju školstva. Također dio posla koji obavlja specijalni izaslanik je upravo u mirovnim ugovorima gdje može naglašavati zaštitu npr. djece, žena i slično.

Angelina Jolie, američka filmska glumica i članica Visokog povjerenstva Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR-u) unutar kojeg djeluje kao ambasadorica dobre volje, rođena 4. lipnja 1975. Većinu svog djelovanja je provela u promoviranju humanitarnih projekata širom svijeta, koji je vezan uz rad s izbjeglicama koji je obavljala kao Ambasador dobre volje UNHCR-a. Nakon snimanja filma Lara Croft: Tomb Raider u Kambodži, potresena prikazima siromaštva nakon rata, Angelina Jolie je kontaktirala UNHCR i informirala ih o problemima i mjestima koji su najviše pogodjeni. Nakon toga samostalno odlazi na mjesta koja su pogodena siromaštvom, ali najviše u izbjegličke kampove. U veljači 2001. godine odlazi na prvu misiju u Sierra Leone, Tanzanija. Cilj njezina posjeta je podizanje svijesti o izbjeglicama i UN-ovim Ambasadorima dobre volje. Tijekom tog posjeta Angelina Jolie je primila titulu Ambasadora dobre volje od strane Rudda Lubbersa, UN-ov Visoki povjerenik za Izbjeglice (od 2001. do 2005.) na ceremoniji u Genevi.

UNHCR je odlučio da Angelini Jolie da titulu "specijalnog izaslanika" zbog njenog izuzetnog angažiranja u rješavanju problema raseljenih i izbjeglica, naročito u Afganistanu i Somaliji. Angelina je postala Poseban izaslanik UN-a 17. travnja 2012. godine, a za vrijeme svog djelovanja je bila na čak 60 terenskih misija. Posljednja misija koju je obavljala kao specijalni izaslanik je bila u lipnju 2019. godine u Kolumbiji. Tijekom njezina posjeta sastala se sa kolumbijskom vladom i raznim organizacijama gdje su raspravljali o izbjeglicama i migrantima koji je jedan od većeg vala u povijesti Latinske Amerike. Specijalni izaslanik je usredotočen na velike krize iseljavanja koje se javljaju na području Latinske Amerike i na pitanja rješenja takve krize. Posebna zanimljivost je ta da Angelina Jolie piše i dnevničke svojih putovanja koja se objavljuju na stranicama UNHCR-a i kojima podiže svijest o problemima koja se javljaju u određenim područjima. Specijalni izaslanici su stvorení „ad hoc“ od strane svake države, individualno i međunarodnih organizacija. Svojom popularnošću veleposlanik dobre volje nastoji pripomoći skupljanju donacija i pružanju pomoći djeci čija je kvaliteta življenja ugrožena.

Izvori:

- UNHCR, <https://www.unhcr.org/news/press/2019/6/5fcf25de4/statement-unhcr-special-envoy-angelina-jolie-venezuelan-refugees-migrants.html>
- UNHCR, Angelina Jolie imenovana Ambasadorom dobre volje, 23 August 2001., Geneva <https://www.unhcr.org/news/press/2001/8/3b85044b10/angelina-jolie-named-unhcr-goodwill-ambassador-refugees.html>
- <https://www.unhcr.org/news/press/2019/6/5cf9dd084/unhcr-special-envoy-angelina-jolie-travels-colombias-border-area-venezuela.html>
- <https://www.unhcr.org/getinvolved/advocacy/541ad18c9/angelina-jolies-unhcr-missions.html>
5. https://www.wikiwand.com/en/Diplomatic_rank#/Special_envoys
- <https://www.unhcr.org/news/latest/2019/6/5cfcf75b4/angelina-jolie-calls-leadership-humanity-millions-flee-venezuela.html>

7. AUNG SAN SUU KYI (Mianmar)

Pripremila: Mihaela Končić

Aung San Suu Kyi odabrala sam jer su je smatrali svjetionikom za opća ljudska prava - principijelnom aktivistkinjom spremnom odreći se svoje slobode da se suprotstavi nemilosrdnim vojnim generalima koji su desetljećima vladali Mjanmarom. Dobila je Nobelovu nagradu za mir, a predsjednik odbora nazvao ju je „izvanrednim primjerom moći nemoćnih“. Dobila je na desetke nagrada i odlikovanja u mnogim državama. O njoj su napisane brojne knjige. Irska rock grupa U2 posvetila joj je pjesmu Walk On 2000. godine. Britanski časopis "New Statement" napravio je popis "50 heroja današnjice". Ona je na 1. mjestu tog popisa. Njoj u čast napisana je drama Lady Of Burma izvedena u londonskom kazalištu Old Vic. Francuski redatelj Luc Besson 2011. godine o njoj je snimio biografski film The Lady. Danas je njezino ime narušeno jer je odbila izjasniti se protiv brutalnog nasilja nad muslimanskim manjinom. Stotina tisuća muslimana Rohingya optužili su je da nije učinila ništa kako bi zaustavila silovanje, ubojstvo i mogući genocid odbijajući osuditi moćnu vojsku ili priznati zvjerstva. Zbog svega toga je ona probudila u meni znatiželju i zainteresiranost da ju istražim i opišem u ovom radu.

U međunarodnom je pravu izrazito važna. Posebno zbog Nobelove nagrade za mir koju je 1991. osvojila. Također visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za ljudska prava tražio je od Aung San Suu Kyi da osudi nasilje. Umjesto da osudi to nasilje ona je pobunjenike Rohingya opisala kao „teroriste“ i odbacila je svjetsku osudu rekavši da su međunarodne jedinice stvorile veliki broj dezinformacija te je odbila kritizirati vojsku.

Aung San Kyi rođena je 19. lipnja 1945. u Rangunu (sada Yangon), britanska Burma. Danas ima 74 godine. Imala je samo dvije godine kada su, 19. srpnja 1947. naoružani ljudi provalili na sastanak sazvan kako bi nadzirali tranziciju Burme za neovisnost i ubili njenog oca. Tako je ona odrastala u sjeni legende o svom ocu. Veći dio svog djetinjstva u Burmi provela je školjući se u metodističkoj engleskoj srednjoj školi, gdje je primijećena kao talent za učenje jezika. Govori četiri jezika: burmanski, engleski, francuski i japanski. Studirala je u školi samostana Isusa i Marije u New Delhiju, a diplomirala je na kolegiju Lady Shri Ram. Sa diplomom iz politike 1964. godine. Suu Kyi nastavila je školovanje na St Hugh's Collegeu u Oxfordu gdje je stekla diplomu iz filozofije, politike i ekonomije. Magistrirala je u politici 1968. godine. Nakon toga tri godine je radila u Ujedinjenim narodima, prvenstveno na pitanjima proračuna. 1985. godine doktorirala je na Londonskom sveučilištu. Tamo je upoznala svog budućeg supruga, akademika Michaela Arisa.

S 15 godina napustila je Burmu. Nasljeđe njezinog oca usadilo joj je osjećaj sudbine i ljubavi prema domovini pa je istraživala njegov život i objavila kratku biografiju u kojoj je popisala njegova dostignuća. Prije nego što se udala suprugu je jasno dala do znanja da joj je zemlja na prvom mjestu te da je spremna u svakom trenutku pomoći svom narodu ukoliko bi to zatražili od nje. Nakon razmišljanja o životu i radu u Japanu i Butanu, ostala je u Velikoj Britaniji kako bi odgajala njihovo dvoje djece, Aleksandra i Kim, ali Mjanmar nikada nije bio daleko od njezinih misli. Trenutak je došao 1988. godine

kada se vratila u Burmu zbog majke koja joj je doživjela moždani udar. Mjanmar je tada bio usred velikih političkih previranja. Godine vojne vladavine prouzročile su široko propadanje. Zemlja koja je nekad imala snažan obrazovni sustav i neke od najplodnijih plantaža riže u Aziji postala je jedna od najsirošnjih na svijetu zahvaljujući katastrofalnoj nacionalizaciji gospodarskog režima. Dok je bila ondje, studentski prosvjedi protiv hunte rasplamsali su se. Vojnici su pucali na gomilu ljudi, a stotine ljudi su ubijene u nekoliko mjeseci. Skupina nezadovoljnih vojnih časnika, pravnika, studenata i pisaca tražila je od Suu Kyija da bude vođa nove političke stranke Nacionalne lige za demokraciju (NLD). Iako nije imala političkog iskustva prihvatile je poziv i u sjećanju na svog oca ustanak protiv vojske nazvala „drugom borboru za nacionalnu neovisnost“. Inspirirana nenasilnim kampanjama američkog vođe građanskih prava Martina Luthera Kinga i indijskog Mahatma Gandhija, ona je organizirala skupove i putovala po zemlji pozivajući na mirnu demokratsku reformu i slobodne izbore. Ubrzo nakon toga vojska joj je državnim udarom oduzela vlast 18. rujna 1988. te je stavljena u kućni pritvor, bez suđenja, za „ugrožavanje države“, a većina vodstva NLD-a je zatvorena.

Gospođa Suu Kyi ostala je u kućnom pritvoru u Rangoonu šest godina, sve dok nije puštena na slobodu u srpnju 1995. godine. Godine 1991. Aung San Suu Kyi dobila je Nobelovu nagradu za mir za nenasilnu borbu za demokraciju i ljudska prava. Nagradu su u njeni ime primili njeni sinovi. Iznos od 1,3 milijuna dolara, koliko je iznosila novčana nagrada namijenila je razvoju zdravstva i obrazovanja stanovnika Mjanmara. U rujnu 2000. godine opet je stavljena u kućni pritvor

je pokušala otpovjetati u grad Mandalay. Puštena je bezuvjetno u svibnju 2002., ali tek nešto više od godinu dana kasnije je zatvorena nakon sukoba između svojih pristaša i rulje podržane od vlade. Kasnije joj je dopušteno da se vrati kući - ali opet pod učinkovitim kućnim pritvorom. Nije joj bilo dopušteno vidjeti svoja dva sina i supruga. 1999. godine Suu Kyi suočena je s mučnom odlukom. Njezin je suprug primio dijagnozu terminalnog karcinoma i zamolio je režim da ga pusti da je posjeti. Ponavljeni zahtjevi bili su odbijeni, ali generali su ponudili puštanje Suu Kyi, kako bi ga ona mogla posjetiti, u Oxfordu. Ona i Aris znali su da joj, ako napusti zemlju, nikada neće biti dozvoljen povratak. Odlučila je ostati u Mjanmaru i nikad ga više nije vidjela. Tu je pokazala koliko je bila požrtvovna prema svojoj zemlji. Kako je nova vlada 2010. krenula u proces reformi, gđa Suu Kyi i njezina stranka ponovno su se pridružile političkom procesu. U travnju 2012. održani su dodatni izbori za popunu mjesta koja su napustila politička mjesta koja su zauzela vladine položaje, ona i njena stranka osporavali su svoja mjesta, usprkos rezervama. Osvojili su 43 od osporanih 45 mandata, a ona se položila zakletvom kao zastupnica i vođa oporbe. Međutim, ona je ubrzo postala frustrirana tempom demokratskog razvoja. U studenom 2014. godine upozorila je da Mjanmar nije izvršio nikakve prave reforme. 8. studenoga 2015., u Mjanmaru je održan prvi otvoreno sporni izbor u 25 godina. NLD je ostvario pobjedu. Iako joj nije bilo dopušteno da postane predsjednica zbog ustavnog ograničenja koje zabranjuje kandidatima sa stranim supružnicima ili djeci, gđa Suu Kyi postala je de facto vođa 2016. godine u ulozi državnog savjetnika. Tada je njezino vodstvo definirano krizom Rohingya. Nakon smrtonosnih napada na policijske stanice u državi Rakhine u kolovozu 2017., mjanmarska vojska započela je brutalni pohod protiv etničke manjine, prisilivši stotine tisuća ljudi da pobegnu preko granice u Bangladeš. Kritičari

kažu da gospođa Suu Kyi nije učinila ni približno dovoljno da osudi vojsku. Mijanmar se sada suočava s tužbom pred Međunarodnim sudom pravde (ICJ) sa sjedištem u Haagu, a gđa Suu Kyi oputovala je u Nizozemsku kako bi se borila protiv optužbi za genocid koji je nad njom stavljen. U siječnju 2020. prvobitna presuda suda naložila je zemlji da poduzme hitne mjere zaštite Rohingya od genocida. Osim krize Rohingya, Aung San Suu Kyi i njena vlada NLD suočeni su i s kritikama zbog progona novinara i aktivista koristeći zakone iz kolonijalnih doba.

Izvori:

<https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=4639>

U.S. Policy Review toward Burma Address Hubbard, Thomas C.

<https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-11685977>

<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1991/kyi/biographical/>

<https://www.britannica.com/biography/Aung-San-Suu-Kyi>

8. GRETA THUNBERG (Švedska)

Pripremio: Ivan Bosi

Izabrao sam ovu osobu što se posebno istakla na svjetskoj sceni kroz zadnje 3 godine, ne samo svojim djelovanjem, već svojim istupom i kritiziranjem svjetske političke mase kroz koju ona vidi prijetnju, a istu tu poruku želi poručiti mladima, da se „bore za bolje sutra“.

Greta Thunberg, rođena 3. siječnja 2003. godine u Stockholmu, kontroverzna je tinejdžerica koja je, možemo reći, obilježila razdoblje od 2018. – 2020. godine. Njezina uloga na međunarodnoj sceni

je jako velika, kroz različite sfere društva – od širenja svijesti na području ekologije, gdje ne samo da je unijela dubok trag i zaprepastila svjetsku javnost, već su osnovane različite internetske stranice, globalni pokreti kao što je Fridays For Future, School Strike 4 Climate, radionice koje se i danas provode u školama diljem svijeta, kao „inspiracija mladima u biti uočavanja grešaka starijih“, ekološkoj osviještenosti,... Potaknuta je bila požarima u Švedskoj zbog globalnog zatopljenja odlučuje se za štrajk za klimu, kada je vidjela da to ne urasta plodom, njeni protesti i aktivnosti sve više jačaju. Greta je odrastala u umjetničkoj obitelji, majka joj je opera pjevačica Malena Ernman, a otac glumac Svante Thunberg koji su izdali i knjigu 'Prizori iz srca'. Njezin otac početkom 2020. godine je najiskrenije progovorio o tome gdje sežu korijeni Gretine aktivizma, a priča je vrlo zanimljiva. Greta je, naime, tri do četiri godine prije školskog štrajka bolovala od depresije. Prestala je komunicirati, prestala je ići u školu, prestala je jesti. Bila je to najgora noćna mora koja može snaći roditelje, nakon tih svih problema odveli su je doktoru i utvrđeno je da ima Aspergerov sindrom (oblik autizma i izuzetne socijalne povučenosti). Za vrijeme toga, cijela obitelj je posvetila svu pažnju Greti (većinom je razgovarala samo sa svojom obitelji, ponekad sa jednim od profesora u njenoj školi. Idućih nekoliko godina obitelj je, između ostalog, posvetila istraživanju klimatskih promjena te su mnogo diskutirali o tome, a Greta je

postajala sve više osjetljiva prema toj temi. Roditelji su je počeli u potpunosti podržavati – majka je prestala putovati zrakoplovom, otac je postao vegan,...

Za nju se posebno istakla 2018. godina. Suočena sa svim saznanjima o ekološkim problemima i dirnuta svjetskim reakcijama, dana 20. Kolovoza 2018. godine Greta sama odlazi biciklom do zgrade švedskog parlamenta i započinje štrajk za klimu (Skolstrejk för klimatet), odbija pohađati školu do švedskih općih izbora 9. rujna 2018. godine nakon toplinskih udara i požara tijekom najtoplijeg ljeta u Švedskoj u posljednje 262 godine. Njezini su zahtjevi bili da švedska vlada smanji emisije ugljikova dioksida u skladu s Pariškim sporazumom, a prosvjedovala je tako što je svaki dan tijekom tri tjedna za vrijeme nastave sjedila

ispred Riksdaga (zakonodavna skupština i vrhovno tijelo za donošenje odluka u Švedskoj). Također je podijelila letke na kojima je pisalo: "Radim to jer vi odrasli uništavate moju budućnost."

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda António Guterres također je odobrio školske prosvjede koje je pokrenula i potakla Thunberg priznajući da „Moja generacija nije uspjela pravilno odgovoriti na dramatični izazov klimatskih promjena.“ Za razlog, te koji je bio povod i inspiracija, rekla je da je dobila ideju o klimatskim prosvjedima nakon masovnih pucnjava u školama u Sjedinjenim Američkim Državama u veljači 2018. godine, zbog čega se nekoliko mlađih odbilo vratiti u školu. rosvjed koji je ona započela i sve burnosti i počinju se objavljivati na Twitteru i Instagramu, pojavljuju se prve filmske ekipe. Sve je veća zanimacija za njom. Pristižu i fotografije iz časopisa za okoliš Effekt i članovi Greenpeacea, sve više novinara se uključuje i s njom provodi intervjuje. Njezini su roditelji također bili radosni što su uvidjeli da Greta svojevoljno razgovara sa svima koji stupe u kontakt s njom i da to uopće ne utječe loše na nju. Nastavkom štrajka priključuju joj se i drugi školarci, studenti, profesori,... Kroz zadnje dane njenog prosvjeda pratile su je skoro sve najpoznatije televizijske kuće, štrajkovi su se počeli provoditi diljem Zapadne Europe, a u Švedskoj na još stotinu mjesta. Zadnjeg dana joj se pridružuje na 1000-ine djece.

Do kraja 2018. godine, Greta će držati mnoge govore, putovati će , surađivati sa mnogim poznatim osobama. 25. siječnja je sudjelovala na Svjetskom gospodarskom forumu u Davosu, gdje je počela sa sve većim upozorenjima, o potrebi interveniranja i organiziranja. U ponedjeljak, 23. rujna 2019. godine, Greta se obratila okupljenim svjetskim liderima na UN-ovom Summitu o klimi. U svom nastupu, Greta je najavila da će ona i još nekolicina djece podnijeti tužbu protiv pet zemalja koje nisu ni blizu da ispune uvjete smanjenja emisija ugljikovog dioksida koji su se obavezali prema Pariškom sporazumu: Argentina, Brazil, Francuska, Njemačka i Turska.

Suočila se sa teškim i brojnim kritikama, prijetnjama, ismijavanjima, vrijeđanjima zbog njene bolesti. Najveću jenelagodu prema njoj pokazivao američki predsjednik Donald Trump, a škrte na riječima nisu bile ni favorizirane i njemu pristrane Fox News, koji su žestoko udarili kritikom prema švedskoj tinejdžerki, ne samo bazirajući se samo na njenu bolest, već su se okrenuli i prema različitim propagandama. Nakon svih događaja u kojima je sudjelovala, miran život nije uslijedio niti za njenu obitelj, prema kojima su sada bili upereni sve češći napadi i prijetnje. Svoje je govore držala na skupovima pod različitim zajednicama, te se njezin glas uvelike uvriježio. Časopis „Time“ proglašio ju jednom od 25 najutjecajnijih tinejdžera u svijetu, te je i proglašena za 2019. godinu kao osoba godine. „Amnesty International“ joj je dao godišnju nagradu „ambasador savjesti“, a nominirana je i za Nobelovu nagradu za mir. Neke od nagrada koje je osvajala je odbijala,a kao razlog tome navodila je da li će ono išta promijeniti.

Izvori:

- Baker, S., Devereux, C., „Human Rights Defender“, Editorial, 2020., sv. 29., br. 1.,
Kanižaj, I., „Digital Literacy and Propaganda“, Medijske studije, 2019., sv. 10., br. 11.,
Khan D., "What Is the Role of Education in Informing People about the Climate Crisis," Human Rights Defender, 2020., sv. 29., br. 1.,
Delgado, R., „Children's rights to livable future“, Alabama Law Review, 2019., sv. 71., br. 1.,
Ritner, M., Greta Thunber – junakinja, Prirodoslovno matematički fakultet, 2020.,
„Biography Of Greta Thunberg“, Study IQ, URL: <https://www.studyiq.com/blog/biography-greta-thunberg-free-pdf/>, 16. svibanj, 2020.

9. WILLIAM, VOJVODA OD CAMBRIDGEA (Ujedinjeno Kraljevstvo)

Pripremila: Marija Ljubas

Princ William Arthur Philip Louis vojvoda od Cambridgea, grof od Strathearna i barun Carrickfergusa rođen je u Londonu 12. lipnja 1982. kao sin Charlasa princa od Walesa i Lady Diane Spencer. Unuk je kraljice Elizabete II. i princa Philipa, vojvode od Edinburgha, te je iza svoga oca drugi u redu za krunu Ujedinjenog Kraljevstva i zemalja Commonwealtha. Kao član kraljevske obitelji nema prezime, ali za specifične situacije koristi prezimena Mountbatten-Windsor. Mountbatten je prezime koje je koristila obitelj princa Philipa, a Windsor je prezime koje koristi obitelj kraljice Elizabete II.

Dana 29. travnja 2011. godine vjenčao se sa Catherine Elizabeth Middleton u Westminster Abbey u Londonu. Sa Catherine Middleton ima troje djece: Princ George Alexander Louis Princeza Charlotte Elizabeth Diana i Princ Louis Arthur Charles. Do vjenčanja imao je titulu Princ William Waleshi, a nakon vjenčanja stječe titulu vojvode od Cambridgea, grofa od Strathearna i baruna Carrickfergusa. Školovanje je započeo u Jane Mynors vrtiću i predškoli Wetherby School u Londonu, a zatim je pohađao je školu Ludgrove uz privatne poduke Roryja Stewarta. Potom pohađa Eton Collegeu na kojem je studirao geografiju, biologiju i povijest umjetnosti. Za vrijeme studija na Eton Collegeu upoznaje svoju suprugu Catherine Middleton. 2005. godine diplomirao je geografiju na St Andrews University u Škotskoj.

U siječnju 2006. godine primljen je u Kraljevsku vojnu akademiju Sandhurst, te je diplomirao 15. prosinca 2006. Nakon toga 2007. godine odlazi tenirati u Kraljevsku mornaricu (Royal navy) postaje potporučnik i u Kraljevsko zrakoplovstvo (Royal Air Force) gdje postaje leteći časnik. Odlučuje ostati u Kraljevskom zrakoplovstvu, te je u siječnju 2009. promaknut u potpukovnika i prolazi obuku za pilota helikoptera za traganje i spašavanje. U siječnju 2010. diplomirao je letačku školu obrambenog helikoptera. Njegova služba u Kraljevskom zrakoplovstvu završila je u rujnu 2013. godine.

Princ William podržava 29 dobrotvrnih organizacija, te se često uključuje u prikupljanje sredstava za razne dobrotvorne svrhe. 2009. godine zajedno sa bratom princem Harryem osniva dobrotvrnu fondaciju, te je pokrovitelj Tusk Trust udruženja koje se bavi zaštitom životinja, promicanjem obrazovanja i smanjenjem siromaštva. Zajedno sa svojom suprugom Catherine Middleton uoči vjenčanja osniva Royal Wedding Charity Fund u koji su njihovi gosti davali donacije umjesto vjenčanog poklona. Fond je pokrovitelj 26 dobrotvrnih organizacija kao što su organizacije za sport, vojsku, djecu i umjetnost.

Početkom 2019. godine princ William i njegova supruga Catherine osnovali su Earthshot. To je vrsta nagradne igre u trajanju između 2021. do 2030. godine putem koje će nagraditi pet organizacija ili pojedinaca koji uspiju pronaći rješenja za očuvanje okoliša. Početkom pandemije korona virusa princ William je u ožujku 2020. poslao apel putem National Emergencies Trust za prikupljanje sredstava za borbu protiv pandemije korona virusa. Fond je u prvom tjednu prikupio 11 milijuna funti, a novac je proslijeđen humanitarnim organizacijama u cijeloj Velikoj Britaniji. Tom prilikom princ William je postao i zaštitnik National Emergencies Trust fonda.

Zašto je po vašem mišljenju baš ta osoba važna i koja je točno poveznica te osobe s našim predmetom Međunarodno pravo? Smatram da je princ William važna osoba upravo zato što bi on jednog dana trebao postati Kraljem Ujedinjenog Kraljevstva i zemalja Commonwealtha, a to ga čini važnim za međunarodno pravo. On je osoba na posebnoj poziciji koja ima mogućnost učiniti velike promjere i utjecati na puno toga u svijetu. Uz obavljanje svojih kraljevskih dužnosti ima puno više vremena i utjecaja činiti dobro za čovječanstvo, baviti se humanitarnim radom. Trenutno podržava 29 dobrotvornih organizacija i fondova koji se bave problemima čovječanstva, od siromaštva i školstva, do zdravstva, zaštite okoliša i životinja. Upravo je zato bitan za međunarodno pravo, ne samo kao budući suveren jedne velike države, nego kao i osoba koja se bavi zaštitom ljudskih prava koja je zastupljena u međunarodnom pravu. Ljudska prava se trebaju više zastupati u međunarodnom pravu jer nemaju svi danas ista ljudska prava, a trebali bi ih imati. Mnoga djeca, posebno djevojke i žene u slabije razvijenim državama, država trećeg svijeta, nemaju mogućnost školovati se zbog raznih razloga poput siromaštva, ali i nazadnih stajališta. Čak i u našoj zemlji koja je razvijena svjedok sam tome da nemaju svi privilegiju ići na fakultet prvenstveno zbog siromaštva i zahvalna sam zbog toga što imam mogućnost ići na fakultet i studirati ono što želim. Pravo na školovanje je ono što bi po meni trebalo biti svima dostupno i ono ne bi trebalo biti privilegija.

Osim školovanja jednako su važni i zdravstvo, ali i hrana i voda koji bi trebali biti osnovno ljudsko pravo, osnova koju svaka osoba na ovom svijetu treba imati. Također bitna je zaštita okoliša, našeg planeta i svih živih bića koji žive na njoj. Zato su bitne osobe poput princa Willima, on može utjecati na to da se takve organizacije osnivaju, da se za već postojeće pročuje, da se prikupljaju novčana i razna druga sredstva za njihov rad. Ne može svaka osoba na ovome svijetu imati takav utjecaj, to je privilegija, a takvu privilegiju da utječe na zaštitu ljudskih prava, poboljšanje kvalitete života i očuvanje okoliša imaju samo oni pojedinci koji mogu doprijeti do velikih masa, ali i pravih osoba. Ti pojedinci su svjetski popularni glazbenici, glumci, sportaši i svjetski vođe. I baš zato smatram da je princ William bitan za međunarodno pravo, on je princ u Velikoj Britaniji, ali opet za njega znaju svi, teško da će se pronaći osoba na svijetu koja ne zna tko je on. On je osoba sa takvom privilegijom da pomaže ljudima koju rijetko tko na ovome svijetu ima i treba je iskoristiti što više kako bi svijet bio puno bolje mjesto.

Izvori:

- <https://www.britannica.com/biography/Prince-William-duke-of-Cambridge>
- <https://www.biography.com/royalty/prince-william>
- <https://www.royal.uk/the-duke-of-cambridge>
- <https://edition.cnn.com/2013/09/12/world/africa/prince-william-future-plans/index.html>

10. OPRAH WINFREY (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Adela Klen

Vjerujem da smo svi barem jednom u životu čuli za osobu imenom Oprah Winfrey ili vidjeli njenu emisiju na raznim televizijskim programima. Jednostavno je neizbjježno ne primijetiti (ne čuti) njene motivacijske govore ili kada u svojoj emisiji ugosti neku drugu poznatu osobu.

Oprah Gail Winfrey rođena je 29. siječnja 1954. godine u jednom ruralnom gradiću Kosciusko u državi Mississippi gdje je sa svojom maloljetnom

majkom, Vernitom Lee, živjela na bakinom imanju gdje je često glumila pred domaćim životnjama. Sa šest godina, Oprah je bila primorana preseliti se u geto u Milwaukee, u jedan od najopasnijih i izuzetno siromašnih kvartova. Nakon šest godina provedenih s majkom i polubraćom, Oprah je živjela s ocem, Vernonom Winfreym, u Nashvilleu. Kako se kod njega osjećala sigurnom, ispunjenom i sretnom jer više nije živjela u konstantnoj opasnosti, krenuli su njeni prvi koraci što se tiče njenih govora na društvenim mrežama i u javnosti, konkretno u crkvi. Tako je jednom prilikom zaradila određenu svotu novaca i to je bio prekidač kada je shvatila da se time želi baviti u svom životu te da od toga može živjeti. U međuvremenu, Oprah je ponovo otisla živjeti sa svojom majkom, no, urban, nesiguran i siromašan život imali su snažan utjecaj na sam život mlade Oprah. Iako je teško pričati o teškom životu, pogotovo djetcinstvu, Oprah nikad taj dio nije izostavila u svojim govorima, dapače baš je na svom životnom primjeru najviše pomagala drugima kako se ne bi prepustili zlostavljačima i ostalim lošim čimbenicima života s kojima se svi na neki način susrećemo.

Kada je imala samo devet godina počela su seksualna zlostavljanja, da stvar bude gora, od bliskih ljudi njene obitelji, tj. rođaka. Oprah je sa samo četrnaest godina rodila sina kojeg je začela s jednim od zlostavljača, ali nije preživio. Zbog obima posla kako bi njena majka mogla prehranjivati obitelj, nije nikako uvidjela što se sve loše događa. Bez obzira na svoje neznanje, Oprah je vratila ocu za kojeg sama Oprah kaže da je on njen spasitelj. Iako je on bio jako strog, imao je na nju najpozitivniji utjecaj, tjerajući je da puno čita i svaki tjedan mu predaje izvještaj o pročitanom, može se reći da je otac zaslужan za njene govorne sposobnosti – „što više knjiga pročitaš, vokabular ti je bogatiji“. „As strict as he was,“ says Oprah, „he had some concerns about me making the best of my life, and would not accept anything less than what he thought was my best.“ Bila je odličan student, sudjelovala je u raznim izvannastavnim aktivnostima (gluma, govorništvo, itd.) i čak je na jednom natjecanju u govorništvu osvojila punu stipendiju na fakultetu u Tennesseeu – zamislite samo kakva je to bila motivacija da ostvari svoju želju iz djetcinstva. Između ostalog, sudjelovala je i na konferenciji mlađih u Bijeloj kući. Iako je nekoliko puta odbila posao u CBS-ju, jednoj od najpoznatijih američkih televizijskih kanala, ponudu je ipak prihvatile na način da je prihvatile savjet jedne profesorice koja joj je rekla da zbog takve ponude za posao ljudi zapravo idu na fakultete. Time je Oprah postala prva Afroamerikanka koja je vodila vijesti na CBS-ju. 1976. godine se preselila u Baltimore gdje je počela raditi kao domaćin na TV emisiji „*People are talking*“. Nakon punih osam godina rada, pokrenula je svoju osobnu emisiju

„A.M.Chicago“ i vrlo brzo se sa zadnjeg mjeseta našla na prvom mjestu natječući se s glavnim konkurentom Philom Donahueom i njegovom emisijom, tj. gledanošću. Godinu dana kasnije, 1985., tu je emisiju preimenovala u „*The Oprah Winfrey Show*“, a ubrzo je emisija emitirana na nacionalnoj razini i postala broj 1 u kategoriji „talk show“.

Zašto je važna i koja je njena poveznica s međunarodnim pravom? Najutjecajnija žena 20. stoljeća u Americi, Oprah uz to što je voditeljica talk show-a, medijska producentica, glumica i filantrop milijarder, poznata je dobročiniteljica, donirala je milijune novaca u humanitarne svrhe, osnovala nekoliko dobrotvornih organizacija poput „The Angel Network“, „The Oprah Winfrey Foundation“, „The Oprah Winfrey Operating Foundation“ i „The Oprah Winfrey Leadership Academy for Girls in South Africa“. Osim toga, Oprah podupire i druge organizacije koje se bave zaštitom okoliša, borbot protiv HIV-a, a važni su joj i obrazovanje te problemi žena i djece. Veliki je borac protiv zlostavljanja djece. Za svoj doprinos dobila je i počasnu nagradu Oskar za humanitarni rad 2011. godine, predsjedničku medalju za slobodu 2013., a 2018. godine dobila je nagradu Cecil B. DeMille, tj. Zlatni globus za životno djelo. Na samoj ceremoniji Cecil B. DeMille održala je jedan od najupečatljivijih govora u svojoj karijeri pozivajući se na rasnu i spolnu ravноправност - tome svjedoči i činjenica da se dan danas često prepičava i pojavljuje u raznim novinama, na raznim portalima, ali se i neki drugi ljudi pozivaju na taj govor.

Odabrala sam Oprah za ovaj rad jer pratim njen rad od malih nogu (sve je počelo s Oprah Winfrey Show) i uvijek sam s njom bila oduševljena, očarana i inspirirana jer je uvijek pričala o svim životnim situacijama, u showu je ugostila razne ljude s raznim životnim pričama i raznim iskustvima u svim razdobljima života, nije pričala samo o sretnim završecima ili o onome što ljudi žele čuti, jasno i glasno je svima otvarala oči, budila svjesnost da smo svi u konačnici jednaki i da svi zaslužujemo jednaka prava i jednaku osnovu života. Dio govora: "So I want all the girls watching here and now to know that a new day is on the horizon," she said, in closing. "And when that new day finally dawns, it will be because of a lot of magnificent women, many of whom are right here in this room tonight, and some pretty phenomenal men, fighting hard to make sure that they become the leaders who take us to the time when nobody ever has to say, 'Me too' again."

Izvori:

- <https://www.biography.com/media-figure/oprah-winfrey>
- <https://www.notablebiographies.com/We-Z/Winfrey-Oprah.html>
- <https://www.britannica.com/biography/Oprah-Winfrey>
- <https://www.imdb.com/name/nm0001856/bio>
- <https://achievement.org/achiever/oprah-winfrey/>
- <http://www.oprah.com/app/the-oprah-winfrey-show.html>

11. LIU XIAOBO (Narodna Republika Kina)

Pripremila: Antonela Večerić

Liu Xiaobo, kineski književni kritičar i povjesničar, borbor za ljudska prava ukazao je na veliki

problem kršenja ljudskih prava u Kini i na način na koji Kina postupa s pojedincima koji ne dijele mišljenje partije koja vlada državom. Taj se problem odnosi na cijelokupnu međunarodnu zajednicu i važan je u kontekstu međunarodnog prava zato što je Kina kršila i ignorirala cijeli niz međunarodnih konvencija i sam Ustav Kine u dijelovima koji se odnose na ljudska prava, a posebno onih dijelova koji se dotiču slobode izražavanja zbog koje je Liu Xiaobo bio osuđen na zatvorsku kaznu. Slučaj Liu Xiaoboa pokazatelj je da ni međunarodna zajednica koja se borila da se Liu Xiaoboa osloboди nije mogla postići da se on pusti na slobodu. To se dogodilo zato što se Kina branila time da je to uplitanje međunarodne zajednice u unutrašnje pravo države. Kina nije željela riskirati stabilnost zemlje oslobođanjem Liu Xiaoboa, ali smatram da je također bila pod stalnim pritiskom jer je konstantno bila izložena kritikama međunarodne zajednice koja je pozivala Kinu

da poštuje ljudska prava. Tako je Europski parlament u Rezoluciji Europskog parlamenta od 18. travnja 2019. o Kini, posebno o položaju vjerskih i etničkih manjina (2019/2690(RSP)) pozvao kinesku vladu da zajamči neometano poštivanje prava građana u okviru kineskoga Ustava člankom 35. kojim se štiti sloboda govora, tiska i okupljanja, udruživanja, održavanja povorki i demonstracija, a koji je redovito kršen. Kina i dalje ne dopušta slobodu izražavanja mišljenja, a zagovornike demokracije i višestranačja kao što je bio Liu Xiaobo osuđuje na izdržavanje zatvorske kazne. Zbog toga je u međunarodnoj zajednici ostala i dalje slika Kine kao države u kojoj se na izraženo drugačije mišljenje reagira pogonom takvih pojedinaca. U sljedećem izlaganju prikazati ću život Liu Xiaoboa kojeg sam izabrala zato što smatram da je nevjerojatna činjenica kako je čovjek koji je intelektualac, aktivist ljudskih prava i dobitnik Nobelove nagrade za mir mogao provesti toliko godina u zatvoru i kako su ga kineske vlasti gledale kao najvećeg državnog neprijatelja.

Liu Xiaobo rođen je 28. prosinca 1955. u Changchunu u Kini. Bio je kineski književni kritičar, povjesničar i aktivist za ljudska prava. Jedan je od najvećih boraca i promotora ljudskih prava u svijetu i njegovo se ime pojavljuje uz poznata imena kao što su Desmond Tutu, Shirin Ebadi, Aung San Su Qui, Noam Chomsky, Ralph Nader, Nelson Mandela, Rosa Parks, Mahatma Gandhi, Rosa Luxemburg, Clara Zetkin te Dr. Martin Luther King Jr. Liu Xiaobo studentske je dane posvetito književnosti i filozofiji. Stekao je zvanje profesora književnosti te je radio kao književni kritičar na fakultetu u Pekingu, a 1988. godine stekao je doktorat nakon čega je bio predavač na fakultetima u Europi i SAD-u. Godinu dana kasnije, 1989. godine, sudjelovao je i bio jedan od vođa u prosvjedima koji su bili organizirani na Tiananmenskom trgu kada je došao u središte pozornosti javnosti te je zbog sudjelovanja u tim protestima bio osuđen na dvogodišnju kaznu zatvora. Nakon toga služio je tri godine u kineskom radnom logoru zato što je kritizirao jednostranački sustav u Kini kojom vlada moćna Komunistička partija. Više od trideset godina Liu Xiaobo se borio za demokratsku reformu u Kini, temeljna ljudska prava i slobodu govora. Zahtijevao je od kineske vlade da se ponaša u skladu sa člankom 35. kineskog Ustava koji sadrži da građani uživaju slobodu govora zbog čega je on bio zatvoren. Liu Xiaobo bio je u braku sa Liu Xia koja je bila kineska pjesnikinja, umjetnica, fotografkinja te jedna od utemeljitelja Nezavisnog kineskog PEN centra u kojem je od 2003. godine Liu Xiaobo bio predsjednik. Godine 2008.

,Liu Xiaobo bio je jedan od autora Povelje 08. To je bio politički manifest koji je sličan Povelji 77 koju su sredinom sedamdesetih godina prošlog stoljeća objavili češki i slovački disidenti okupljeni oko Václava Havela. U Povelji 08 poziva se na slobodnu, demokratsku i ustavnu kinesku državu. Taj je dokument iste godine potpisalo 300 intelektualaca od kojih nitko osim Liu Xiaoboa nije osuđen. Sudjelovanje u izradi ovog dokumenta bio je poticaj kineskoj vlasti koje su ovaj dokument smatrali provokacijom da Liu Xiaobo završi u zatvoru.

Ovaj liberalni kineski intelektualac dobitnik je Nobelove nagrade za mir koju mu je Odbor za Nobelovu nagradu dodijelio 8. listopada 2010. godine kao priznanje za njegovu dugu i nenasilnu borbu

za temeljna ljudska prava u Kini. Obrazlažući odluku o dodjeli Nobelove nagrade, Odbor je naglasio kako vjeruje u blisku povezanost ljudskih prava i mira te dodao da kineska vlada krši nekoliko međunarodnih konvencija i vlastiti ustav koji uključuje i slobodu govora i okupljanja. Nakon što je objavljeno da je Liu Xiaobo dobitnik Nobelove nagrade za mir, kineska je policija uhitila više desetaka njegovih pristaša koji su slavili dodjelu Nagrade. Kineski je tisak također provodio vlast vladajuće partije te pisao kako se

Nobelov odbor osramotio i da je nagrada za mir pretvorena u politički instrument. Kineske su se vlasti oštro protivile odluci Odbora da Nobelovu nagradu dodijeli Xiaobou te su vršile diplomatski pritisak na brojne države u svijetu kako bi se bojkotirala dodjela nagrade. Kinesko ministarstvo vanjskih poslova iniciralo je da Odbor za dodjelu Nobelove nagrade ne dodjeli nagradu Liu s obrazloženjem da bi to bilo protivno principima Nobela. Sve Nobelove nagrade dodjeljuju se u Stockholm, osim Nobelove nagrade za mir koja se dodjeljuje u Oslu gdje ju je Liu Xiaobo trebao primiti. No njemu nije dopušteno da prisustvuje dodjeli nagrade kao i njegovoj obitelji i prijateljima te je prostoriji u kojoj se trebala održati dodjela nagrade simbolično postavljena prazna stolica na kojoj je on trebao sjediti. Liu Xiaoba je prvi Kinez koji je dobio Nobelovu nagradu, a da prebiva u Kini. Četvrti je u povijesti koji je dobio Nobelovu nagradu za mir dok je služio zatvorsku kaznu te je prvi nobelovac nakon Carla von Ossietzky koji je umro dok je služio zatvorsku kaznu.

Xiaoboa je bio politički zatvorenik kojeg su kineske vlasti uhitile 23. lipnja 2009. na temelju sumnje da potkopava državnu vlast i osudile ga na jedanaest godina zatvora nakon što je pomogao u sastavljanju Povelje 08. U sudskom mu postupku nije bilo dopušteno da ga netko zastupa ili da sam bude prisutan tijekom postupka. Suđenju nisu mogli prisustvovati niti diplomati iz drugih država, također i iz država članica EU. Liu Xia, supruga Liu Xiaoboa, koja nikada nije optužena ni za kakvo kazneno djelo, bila je prisiljena na kućni pritvor te joj je onemogućen gotovo sav ljudski kontakt, osim s najблиžom obitelji i nekoliko prijatelja. Bila je pod stalnim nadzorom sigurnosnih službi i policije i nije mogla davati izjave medijima. Kineska je vlada ignorirala sve apele međunarodne zajednice da na slobodu pusti dobitnika Nobelove nagrade za mir. Služeći zatvorsku kaznu Xiaobou je dijagnosticiran kasni stadij raka jetre. 154 laureata Nobelove nagrade su 29. lipnja 2017. godine objavili zajedničko pismo koje je bilo upućeno predsjedniku Narodne Republike Kine u kojem apeliraju na kinesku vladu da dopusti da Liu Xiaobo i njegova supruga Liu Xia oputuju u inozemstvo kako bi se Xiaobo izlijeo. Čak je i njemačka vlada pozvala Peking da pusti Liu Xiaoboa iz Kine i rekla da ga je Njemačka spremna primiti, no Kina to nije dopustila. Kineska su nadležna tijela redovito odbijala i zahtjeve Liu Xiaoboa i njegove supruge da se za njega potraži liječenje izvan Kine ili da se on premjesti u svoj dom u Pekingu.

Kada mu se stanje u zatvoru naglo pogoršalo, prebačen je iz zatvora u sjeveroistočnoj kineskoj pokrajini Liaoning u bolnicu u glavnome gradu te pokrajine Shenyangu. Tamo je primao medicinsku njegu pod strogom policijskom stražom. Za pomoć je evidentno bilo prekasno jer su kineske vlasti objavile da je u teškom zdravstvenom stanju kad je Liu Xiaobo već bio na samrti. Vjeruje se da su kineske vlasti namjerno zataškavale njegovo pravo zdravstveno stanje kako bi spriječile njegov odlazak iz zemlje.

Preminuo je služeći zatvorsku kaznu zbog mirne promidžbe demokratskih reformi u 61. godini, 13. srpnja 2017. godine u gradu Shenyangu u bolnici od višestrukog zatajenja organa. Nakon njegove smrti iz raznih dijelova svijeta i iz međunarodne zajednice pristizali su brojni izrazi sućuti uz pozive kineskoj vlasti da osloboди njegovu suprugu Liu Xiu koja je još uvijek bila u kućnom pritvoru i da joj dopusti odlazak iz Kine. Takve su poruke poslali američki državni tajnik Rex Tillerson, američki veleposlanik u Kini Terry Branstad, francuski ministar vanjskih poslova Jean-Yves Le Drian, njemačka kancelarka Angela Merkel, ministar vanjskih poslova Sigmar Gabriel, britanski ministar vanjskih poslova Boris Johnson, glavni tajnik UN-a Antonio Guterres te je Odbor za dodjelu Nobelove nagrade za mir okrivio kinesku vladu da snosi veliku odgovornost za smrt Liu Xiaoboa. Godinu dana nakon njegove smrti, njegova je žena Liu Xia nakon osam godina oslobođena iz kućnog pritvora te je odmah otputovala u Berlin. Pristaše Liu Xiaoboa namjeravali su obilježiti godišnjicu njegove smrti, no kineske vlasti su ih izričito upozorile da to ne smiju napraviti te su odvele istaknute disidente iz gradova. Za to se vrijeme u Hong Kongu okupilo dvadesetak aktivista za ljudska prava obućenih u crno i bijelo kako bi održali živim sjećanje na njega. Sa sobom su nosili plakate s fotografijom Liu Xiaoboa kako bi održali uspomenu na neumornog borca za ljudska prava u Kini.

Izvori:

- https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0422_HR.html
- <https://www.hrw.org/tag/liu-xiaobo>
- <https://www.britannica.com/biography/Liu-Xiaobo>
- <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2010/xiaobo/facts/>
- <https://muse.jhu.edu/book/14831>
- <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/tribina-hrvatskoga-pen-a-liu-xia-i-liu-xiaobo/53188>
- <https://www.civilnodrustvo.hr/kina-upozorava-aktiviste-da-ne-obiljezavaju-godisnjicu-smrti-disidenta-liua-xiaoboa/>
- <https://www.nobelprize.org/prizes/lists/all-nobel-peace-prizes>
- <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/07/liu-xiaobo-spirit-will-never-die/>
- <https://www.dw.com/hr/za%C5%A1to-je-liu-xiaobo-kineski-najopasniji-dr%C5%BEavní-neprijatelj/a-6312148>
- https://japan-forward.com/japan-honors-nobel-laureate-liu-xiaobo-a-year-after-death-in-chinese-prison/?gsearch=click&gclid=CjwKCAjw7-P1BRA2EiwAXoPWAYtDNMCs9UHA_20pNTzB2woKa1CrZ8X5f0woz1Rvg9SxKlhFlv0VFhoCtM0QAvD_BwE
- <https://www.theglobeandmail.com/news/world/nobel-laureate-liu-xiaobos-wife-a-prisoner-in-her-home/article6065727/>
- https://www.goodreads.com/author/quotes/2626335.Xiaobo_Liu
- <https://www.nytimes.com/2017/07/13/world/asia/liu-xiaobo-china-nobel-writings.html>
- <https://poskok.info/svjetski-poznati-pisci-se-zalazu-za-oslobadanje-kineskog-nobelovca-na-sedmu-godisnjicu-njegova-uhicenja/>
- <http://haw.nsk.hr/arhiva/vol4/4411/37403/www.pen.hr/Default.asp.html>
- <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2010/xiaobo/facts/>
- https://www.globalgreens.org/statements/release_liu_xiaobo

II. Međunarodno poznati političari i državnici

12. DAVID CAMERON (Ujedinjeno Kraljevstvo)

Pripremio: Domagoj Groznică

David William Donald Cameron (rođen 9. listopada 1966.). Cameron je mlađi sin Iana Donalda Camerona (1932–2010) posrednik na burzi, i njegove supruge Mary Fleur (rođena 1934.). Cameronovi roditelji vjenčali su se 20. listopada 1962. Novinar Toby Young opisao je Cameronovo porijeklo kao "višegornju-srednju klasu". Cameron je rođen u Maryleboneu u Londonu, odrastao je u Peasemoreu u Berkshireu. Ima brata, Alexandra Camerona QC (rođen 1963.), odvjetnika, i dvije sestre, Tania Rachel (rođena 1965.) i Clare Louise (rođena 1971.). Njegov otac, Ian, rođen je u kući Blairmore blizu Huntlyja, Aberdeenshire, a umro je 8. rujna 2010. godine u blizini Toulona, u Francuskoj; Ian je rođen s obje deformirane noge, i podvrgnut je opetovanim operacijama da to ispravi. Blairmore je sagradio Cameronov pradjet, Alexander Geddes, koji je zaradio bogatstvo u trgovini žitom u Chicagu, Illinois, prije nego što se 1880. vratio u Škotsku. Blairmore je prodat ubrzo nakon Ianovog rođenja. David Cameron se školovao u Heatherdown School, Eton Collegeu i Brasenose Collegeu u Oxfordu.

Od 1988. do 1993. radio je u odjelu za konzervativno istraživanje, posljednje pomažući konzervativnom premijeru Johnu Majoru, prije nego što je napustio politiku da bi radio za Carlton komunikacije 1994. godine. Postajući zastupnikom 2001., služio je u oporbenom kabinetu pod vođom konzervatora Michaela Howarda, a naslijedio je Howarda 2005. godine. Cameron se u prosincu 2005. godine opisao kao "moderni suosjećajni konzervativac" i govorio o potrebi za novim stilom politike. Cameron je nastojao ponovno konzervativce vratiti na vlast, zauzimajući sve socijalno liberalniji položaj. Nakon općih izbora 2010. godine, pregovori su doveli do toga da Cameron postane premijer kao šef koalicijske vlade s liberalnim demokratima - najmlađim nositeljem dužnosti od 1810-ih.

Dana 11. svibnja 2010., nakon ostavke Gordona Browna na mjesto premijera i na njegovu preporuku, kraljica Elizabeta II pozvala je Cameron da formira vladu. U 43. godini Cameron je postao najmlađi premijer od lorda Liverpoola 1812. godine, oborivši rekord koji je Tony Blair prethodno postavio u svibnju 1997. godine. U svom prvom obraćanju najavio je svoju namjeru da s liberalnim demokratima formira koalicijsku vladu, prvu nakon Drugog svjetskog rata. Cameron je opisao kako namjerava "staviti na stranu stranačke razlike i naporno raditi za opće dobro i nacionalni interes." Kao jedan od svojih prvih poteza Cameron je imenovao Nicka Clegga, vođu Liberalnih demokrata, za potpredsjednika vlade. U lipnju 2010. Cameron je ekonomsku situaciju od dolaska na vlast opisao kao "još gore nego što smo mislili" i upozorio na "teške odluke" koje treba donijeti zbog smanjenja potrošnje. Cameron je pristao na održavanje škotskog referendumu o neovisnosti 2014. godine. Također je podržao uspješnu kampanju za zadržavanje statusa quo na referendumu o promjeni

glasackog sustava koji je održan na zahtjev njegovih koalicijskih partnera. Cameron je rekao da imigracija izvan EU treba biti podređena godišnjim ograničenjima. Kazao je u srpnju 2013. da smo "u posljednjem desetljeću imali imigracijsku politiku koja je potpuno labava. Pritisak koji vrši na naše javne službe i zajednice prevelik je."

David Cameron je imao veliki utjecaj na međunarodnu politiku te geopolitičku situaciju u svijetu. Cameron je osudio nasilje koje je korišteno protiv demonstranata protiv Gadafija na početku građanskog rata u Libiji. Nakon nekoliko tjedana lobiranja od strane Velike Britanije i njenih saveznika, 17. ožujka 2011. Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda odobrilo je zonu zabrane leta kako bi se spriječila vlada snage odane Muammaru Gadafiju iz izvođenja zračnih napada na anti-Gadafijeve pobunjenike. Dva dana kasnije Velika Britanija i Sjedinjene Države ispalile su više od 110 raketa Tomahawk na ciljeve u Libiji. Cameron je rekao da je "ponosan" na ulogu koju je Ujedinjeno Kraljevstvo imalo u svrgavanju Gadafijeve vlade. U 2014. godini Cameron je odbacio upozorenja da su mu smanjenja proračuna za obranu Velike Britanije ostavila manje od "prvorazrednog igrača u pogledu obrane" i više "ravnopravnog partnera" sa Sjedinjenim Državama. U proračunu za srpanj 2015. kancelar George Osborne objavio je da će troškovi obrane Velike Britanije ispuniti cilj NATO-a od 2% BDP-a. Sredinom 2011. početna ograničena intervencija zaštite libijskih civila postala je politika promjene režima. Međutim, nova politika nije uključivala odgovarajuću potporu i novu vladu, što je dovelo do političkog i ekonomskog kolapsa u Libiji i rasta ISIL-a u sjevernoj Africi. Zaključeno je da je Cameron u konačnici odgovoran za ovaj neuspjeh britanske politike.

U kolovozu 2013. Cameron nije ispunio prijedlog za bombardiranje sirijskih oružanih snaga kao odgovor na kemijski napad u Ghouti, postajući prvi premijer koji je pretrpio takav vanjskopolitički poraz od 1782. U rujnu 2014. zastupnici su usvojili prijedlog u korist britanskih aviona koji su se pridružili, na zahtjev iračke vlade, kampanji bombardiranja ciljeva Islamske države (IS) u Iraku; prijedlog izričito izrazio negodovanje parlamenta u vojnoj akciji Velike Britanije u Siriji te je Cameron obećao da će, prije proširenja zračnih napada Velike Britanije na uključivanje postrojbi IS-a u Siriji, tražiti odobrenje parlamenta. Nakon terorističkih napada na Pariz u studenom 2015., za koje je Islamska država preuzela odgovornost, Cameron je počeo zagovarati strategiju Kraljevskih zračnih snaga za bombardiranje Sirije u znak odmazde. Cameron je svoj slučaj vojne intervencije podnio Parlamentu 26. studenog, rekavši zastupnicima da je to jedini način koji jamči sigurnost Britanije i da će biti dio „sveobuhvatne“ strategije za poraz IS-a.

Dana 7. svibnja 2015. Cameron je ponovno izabran za premijera Velike Britanije s većinom glasova u „Commonsu“. Odlučna pobjeda Konzervativne stranke na općim izborima bila je iznenađujuća pobjeda, jer je većina anketa i komentatora predviđala da će ishod biti preblizu da bi mogao sazvati i rezultirati u drugom održanom parlamentu. Cameron je o svom prvom mandatu, kad se vratio s mesta premijera na drugi mandat, rekao da je "ponosan voditi prvu koalicijsku vladu u 70 godina". David Cameron postao je prvi premijer koji je ponovno izabran nakon punog mandata s većim udjelom glasova od kada je lord Salisbury na općim izborima 1900. godine. Kao što je obećano u izbornom manifestu, Cameron je odredio datum održavanja referendumu o tome treba li Velika Britanija ostati članica Europske unije, te najavio da će voditi kampanju za ostanak Britanije u okviru "reformirane EU". Ponovno su pregovarani uvjeti članstva Velike Britanije u EU, a sporazum je postignut u veljači 2016. Referendum je postao poznat pod nazivom Brexit ("britanski izlaz"), a održan je 23. lipnja 2016. Rezultat je bio oko 52% za izlazak iz Europske unije i 48% protiv, s odazivom na 72%. 24. lipnja, nekoliko sati nakon što su postali poznati rezultati, Cameron je najavio da će podnijeti

ostavku na dužnost premijera do početka konferencije Konzervativne stranke u listopadu 2016. U govoru sljedećeg dana ispred ulice 10 Downing Street izjavio je da, na račun vlastitog zalaganja za ostanak u EU, "Mislim da ne bi bilo u redu za mene da pokušavam biti kapetan koji usmjerava našu zemlju do njenog sljedećeg odredišta". Iako više nije bio premijer, Cameron je prvobitno izjavio da će nastaviti unutar Parlamenta, na konzervativnim tribinama. 12. rujna, međutim, objavio je da podnosi ostavku na svoje mjesto s trenutnim učinkom, i imenovan je u vlastelinstvu Northstead.

Osobni razlozi izbora: Izabrao sam Davida Camerona zbog toga što kao osoba je imao kontroverznih odluka te je kroz njegovu „vladavinu“ Ujedinjeno Kraljevstvo glasalo za izlazak/ostanak u Europskoj Uniji, što je izrazito važan događaj za međunarodnu politiku i pravo.

Izvori:

<https://www.telegraph.co.uk/news/politics/david-cameron/7712545/David-Cameron-becomes-youngest-Prime-Minister-in-almost-200-years.html>
<https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/the-best-of-enemies-david-cameron-vs-boris-johnson-2335578.html>
<https://www.bbc.com/news/uk-12524470>,
<https://www.bbc.com/news/world-africa-12796972>
http://news.bbc.co.uk/democracylive/hi/house_of_commons/newsid_9581000/9581065.stm
<https://www.thehindu.com/todays-paper/tp-international/cameron-to-make-statement-in-parliament-tomorrow/article8262733.ece>
<https://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/22/whitehall-blocks-david-camerons-cronies-honours-list-over-ethica/>

13. BILL CLINTON (Sjedinjene Američke Države)

Pripremio: Marin Pudić

Ovu temu izabrao sam radi interesantnog doprinosa američkog predsjednika Billa Clintonu međunarodnom pravu i zanimljivog načina na koji je obnašao svoj mandat. Bio je treći najmlađi američki predsjednik u povijesti i došao je na vlast u jako nezahvalno vrijeme, poslije hladnog rata i unatoč svemu podigao je američku ekonomiju, više se držao unutarnje politike i što mi se posebno svidjelo doprinio je miru na Balkanu, a i općenito nastojao je držati SAD podalje od svjetskih sukoba što je poprilično nekarakteristično za SAD.

Američki predsjednik Bill Clinton je bio prvi američki predsjednik koji je stigao u Hrvatsku 13. siječnja 1996. Godine, nakon gotovo 26 godina od posljednjeg dolaska nekog američkog predsjednika. Došao je nakon posjeta američkim vojnicima u Tuzli, na sastanak od par sati sa tadašnjim predsjednikom Republike Hrvatske Franjom Tuđmanom. Za vrijeme njegova predsjedovanja SAD-om, može se reći da su SAD "stale" na stranu Hrvatske. Vršio je pritisak na Franju Tuđmanu i Aliju Izetbegoviću da se prekinu hrvatsko-bošnjačka neprijateljstva, a kao ishod toga se dogodio Washingtonski sporazum u ožujku 1994. godine. Franjo Tuđman tada se susreo s Billom Clintonom, kao i prilikom potpisivanja Daytonskog sporazuma u prosincu 1995. godine u Parizu.

Predsjednik Bill Clinton shvatio je od početka svog predsjedništva da je najprodornija sila u svijetu globalizacija. Također je shvatio da iako je globalizacija neumoljiva, njezine koristi moraju se iskoristiti za postizanje ciljeva demokracije, zajedničkog prosperiteta i mira. Način da Amerika danas izvrši svoj utjecaj je izgraditi s našim demokratskim partnerima međunarodni sustav jakih saveza i institucija prilagođenih izazovima globaliziranog svijeta, kako bi se osiguralo da je ovaj sustav istinski otvoren za sve koji se pridržavaju jasno definiranih standarda i da budu spremni podnijeti se za te standarde kad im prijete. Široki oblici vanjske politike globalnog doba ne mogu se sažeti na naljepnici odbojnika. Bill Clinton došao je na dužnost s relativno malo iskustva u vanjskim poslovima i izabran je za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država u dramatičnim danimi američke i svjetske povijesti. Kraj hladnog rata, raspad socijalističkog Sovjetskog Saveza i raspuštanje Varšavskog ugovora označavali su i nestanak gotovo četrdesetogodišnjeg bipolarnog modela međunarodnih odnosa. Ideologija, kao moćno sredstvo okupljanja blokovski podijeljenih neprijateljskih zemalja, izgubila je svoj primarni, integracijski značaj. Ostavši iznenada bez dominantnog, permanentnog suparnika – SSSR-a, Sjedinjene Američke Države ostale su jedina svjetska velesila, u svijetu prepunom novih, do tada nepoznatih izazova, s rasplamsanim etničkim, vjerskim, nacionalnim teritorijalnim i vojnim sukobima te brojnim neriješenim sporovima i različitostima u interesima znatno povećanog broja međunarodnih aktera diljem svijeta.

U procjepu između nove uloge i položaja SAD-a u radikalno promijenjenom međunarodnom okružju te cjelokupne snage preostale svjetske supersile, ali i zabrinut za budućnost, američki narod

udio je u svom novoizabranom predsjedniku Clintonu personifikaciju jake države koja je spremna predvoditi novu međunarodnu zajednicu u pravcu prihvaćanja demokratskih vrijednosti.

Od prvog u potpunosti posthladnoratovskog američkog predsjednika, Billa Clintonu, očekivalo se da bude jak, odlučan američki vođa, s kojim će Amerika pokazati svijetu da je u stanju oduprijeti se i novonastalim izazovima globalnih razmjera: proliferaciji nuklearnog, biološko-kemijskog naoružanja, kao i materijala i opreme potrebne za njegovu proizvodnju, međunarodnom terorizmu, najrazličitijim oblicima međunarodnog kriminala, prodaji droge, zagađenju svjetskog okoliša, kršenju elementarnih oblika ljudskih prava. Kad je prvi američki predsjednik rođen nakon Drugog svjetskog rata, demokrata Clinton, i službeno ušao u Bijelu kuću, američke trupe bile su angažirane u više zemalja svijeta nego za vrijeme bilo kojeg novoizabranog predsjednika SAD-a od 1945. godine. Marinci su bili u Somaliji, zračne snage pripremale su se za djelovanje u Bosni i Hercegovini i kontroliranje iračkih radarskih sustava, mornarica i pripadnici obalne straže poslani su na otočje Haiti. Još za vrijeme predsjedničke kampanje Bill Clinton kritizirao je Bushovu vanjskopolitičku strategiju, optužujući ga da je u pojedinim dijelovima svijeta pokušavao uspostaviti stabilnost na račun poštivanja općih ljudskih prava i sloboda. Clinton je obećavao da će okosnica njegove vanjskopolitičke strategije biti promocija demokracije u međunarodnoj zajednici. Na početku svoga predsjednikovanja nastavio je s američkom vojnom uključenošću u Somaliji, Haitima, čak je i proširio na Bosnu, ali je neprestano opravdavao svoje akcije moralnim razlozima. Prozivao je i Kinu poradi kršenja ljudskih prava, te prijetio da će joj, ukoliko ih ne bude poštivala, ukinuti status najpovlaštenije trgovačke nacije. Zalagao se i za promjenu režima na Kubi.

Dobrim poznavaočima Billa Clintonu bilo je na prvi pogled jasno da novi predsjednik ima puno manje strasti i znanja o vanjskoj politici od svoga prethodnika. Iako se u predizbornoj kampanji Clinton borio da shvati američke vanjskopolitičke poteze, nikada nije skrivaо da su njegove ambicije vezane uz domaće političke reforme. Dijelom je to odraz cjelokupnoga njegovog obrazovanja te dugogodišnjeg radnog iskustva prije inauguracije za predsjednika SAD-a na poslovima vezanim uz unutarnju politiku.

Svoju nezainteresiranost i nespremnost za učinkovitim, prepoznatljivim američkim djelovanjem u međunarodnoj zajednici Clinton je za vrijeme kampanje prikrivao općenitim političkim frazama, obećavajući da će Sjedinjene Države zadržati vodeću poziciju supersile u novom svjetskom poretku. Govoreći o predstojećoj američkoj ulozi u međunarodnoj zajednici, Clinton je rekao: "Za vrijeme hladnog rata SAD su očuvale slobodu djelovanja međunarodnih organizacija, sada se trebamo pobrinuti da se proširi krug zemalja koje će prihvatiti pravila institucionaliziranog međunarodnog ponašanja. Naš san je da dočekamo dan kad će svi ljudi na svijetu u potpunosti moći izraziti svoju osobnost u demokratskom, mirnom i sigurnom svijetu" Želja za globalnim ekonomskim prosperitetom Sjedinjenih Država, zalaganje za liberalnu svjetsku privredu, otvaranje novih svjetskih tržišta američkim proizvodima te početni uspjesi koje je novoizabrani predsjednik Bill Clinton postigao na unutarnjem i svjetskom ekonomskom planu (smanjenje unutarnjeg američkog deficit-a, oživljavanje američke privrede, uspješna pregovaranja oko NAFTE, APEC-a, GATT-a) predstavljaju radikalni zaokret u profiliranju nove vanjskopolitičke strategije Sjedinjenih Država. Teoretičari međunarodnih odnosa slažu se da je nastupila nova faza globalnog razvoja međunarodne zajednice u kojoj je nekad dominantna geostrategija zamijenjena geoekonomijom. Američka hladnoratovska borba za prestiž na geopolitičkom planu, u posthladnoratovskom periodu zamijenjena je geoekonomskom borbom. Tako postupno glavni američki nacionalni interes više nije na području sigurnosti, već ekonomije u najširem smislu riječi. Clintonova tendencija da geopolitika ustupi mjesto geoekonomiji znači veću fuziju vanjske

i unutarnje politike, jer da bi mogle uspješno odigrati svoju novu ulogu u svijetu, Sjedinjene Države moraju biti dovoljno ekonomski jake kod kuće.

Izvori:

Moises N., "Clinton's Foreign Policy: A Victim of Globalization?", *Foreign Policy*, 1997-1998.zima, br.109., str. 34-69.

The Clinton Presidency: A Foreign Policy for the Global Age, dostupno na: <https://clintonwhitehouse5.archives.gov/WH/Accomplishments/eightyears-10.html>

Bill Clinton: Foreign Affairs, dostupno na: <https://millercenter.org/president/clinton/foreign-affairs>

Bill Clinton, dostupno na: <https://www.history.com/topics/us-presidents/bill-clinton>

Povijest odnosa Lijepe naše i SAD-a, dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/povijest-odnosa-lijepe-nase-i-sad-a-u-urbanu-je-legendu-usao-cuveni-nixonov-usklik-u-zagrebu-na-vrhuncu-hrvatskog-proljeca-zivjela-hrvatska/5239875/>

14. HILLARY CLINTON (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Ivona Balog

Hillary Clinton povezana je sa predmetom međunarodnog prava u području ljudskih prava. Naime, Hillary se tijekom cijelog svog života zalaže za promicanje nekih temeljnih ljudskih prava, primjerice zdravstvene zaštite. Također, snažni je zagovornik i za slobodu interneta, prava i mogućnosti za žene i djevojke, LGBT zajednicu i mlade širom svijeta. Moj osobni razlog zbog kojeg sam odabrali pisati o Hillary je upravo zbog njene predanosti politici, javnim službama te što se bori za razna prava, osobito prava djece kroz čitav svoj život.

Hillary Rodham Clinton rođena je 26. listopada 1947. godine u Chicagu, Illinois. Hillary je američka pravnica i političarka koja je bila član Senata od 2001. do 2009. godine te državna tajica u upravi predsjednika Baracka Obame od 2009. do 2013. godine. Bila je prva dama Sjedinjenih Država za vrijeme mandata njezina supruga Bill Clinton, koji je bio 42. predsjednik SAD-a

(1993. – 2001.). 2016. godine, kao član Demokratske stranke, kandidirala se za predsjednicu Sjedinjenih Država te je tako postala prva žena koja je na čelu izbora za predsjednika tako velike stranke. Tijekom svojeg školovanja bila je aktivna u programima za mlade prvi Prvoj ujedinjenoj metodističkoj crkvi. Zalagala se za kampanju republikanskog predsjedničkog kandidata Barrya Goldwatera 1964. godine.

Godinu dana kasnije uključila se u Demokratsku stranku i volontirala u predsjedničkoj kampanji antiratnog kandidata Eugena McCarthyja. Za vrijeme studiranja na Yale-u, odvjetnica i zagovornica prava djece - Marian Wright Edelman, izvršila je velik utjecaj na Hillary, koja se tijekom njihovog zajedničkog rada osobito zainteresirala za obiteljsko pravo i pitanja koja pogađaju djecu. Zajedno sa Edelman radila je u Massachusettsu za Fond za zaštitu djece. Diplomirala je političku znanost 1969. godine na sveučilištu Wellesley, a doktorirala pravo na sveučilištu Yale 1973. godine. Nakon završenog pravnog fakulteta, radila je za Fond za zaštitu djece te je išla „od vrata do vrata“ u New Bedfordu i prikupljala priče o nedostatku školovanja za djecu s poteškoćama. Radila je kao odvjetnica kongresnog odbora koji je istraživao predsjednika Nixonu. Nakon toga preselila se u Arkansas gdje od 1974. do

1976. god. predavala pravo na Sveučilištu u Arkansasu, također vodila je i pravne klinike zastupajući ljudе bez prava. Suosnivač je Arkansasove advokature za djecu i obitelj, jednu od prvih državnih zastupničkih skupina za djecu. Za vrijeme dok je njezin suprug – Bill Clinton – radio kao guverner, Hillary je radila na programima za pomoć djeci i onima u nepovoljnijem položaju; također, uspješno je održavala i pravnu praksu. Kao prva dama vodila je borbu za reformu zdravstvenog sustava kako bi sve obitelji imale pristup zdravstvenoj zaštiti po pristupačnim cijenama. U privatnoj je odvjetničkoj praksi radila od 1977. do 1992. godine. Dva puta je bila imenovana za najutjecajniju odvjetnicu države – 1988. i 1991. godine. Također je bila predsjednica Odbora za standarde obrazovanja u Arkansasu i osnovala Arkansasove zagovornike za djecu i obitelji. Svoju kandidaturu za sjedište Senata iz New Yorka započela je 1999. godine, a 2000. godine izabrana je za senatoricu u drugom domu Kongresa, gdje je predstavljala državu New York. Kao senatorica, nastavila se zalagati za reformu zdravstvene zaštite te je ostala zagovornica djece. Radila je u nekoliko senatorskih odbora, uključujući Odbor za oružane službe. Nakon terorističkih napada 2001. tražila je od Bushove vlade da osigura 20 bilijuna dolara za obnovu New Yorka. Borila se za promicanje zdravstvene zaštite onima koji su bili na epicentru. Radila je kako bi proširila „tricare“, pružajući članovima Pričuvne i Nacionalne garde i njihovim obiteljima bolji pristup zdravstvenoj zaštiti. Pomogla je proširiti širokopoljasnu vezu na udaljena područja države, a pokrenula je i Farm-to-Fork inicijativu kako bi pomogla njujorškim poljoprivrednicima i proizvođačima da prodaju svoje proizvode u njujorškim restoranima, školama, fakultetima i sveučilištima.

Najavila je kandidaturu za predsjedničke izbore 2008., iako je bila favoritkinja za osvajanje nominacije Demokratske stranke, simpatizeri stranke u konačnici su za predsjednika izabrali Baracka Obamu. U prosincu 2008. godine B. Obama ju je imenovao državnom tajnicom (ministricom vanjskih poslova) u svojoj administraciji, što je Senat i potvrđio u siječnju 2009. godine. Podnijela je ostavku 2013. godine, a na njeno mjesto stupio je bivši senator Massachusettsa John Kerry. Memoar njezinih iskustava kao državne tajnice, pod nazivom „Hard choices“, objavljen je 2014. godine. U travnju 2015., Clinton je najavila da ulazi u utrku za predsjedničke izbore 2016. godine te je odmah postala favoritkinja za osvajanje demokratske nominacije. U srpnju 2016. Hillary Clinton postala je prva žena koja je osvojila glavnu nominaciju stranke za predsjednika te osvojila 66 milijuna glasova. Clinton je zagovarala „razuman plan rada“, koji se temeljio na tradicionalnim demokratskim ciljevima, povećanju poreza imućnjima, povećanju minimalne plaće te reformi imigracije. Kao bivša državna tajnica, Hillary je naglašavala svoje iskustvo u vanjskoj politici te podupirala snažnu prisutnost SAD-a u inozemstvu. 8. studenog 2016. Hillary je poražena u svojoj kandidaturi za predsjedništvo od strane republikanskog kandidata – Donalda Trumpa. U svibnju 2017. osnovala je političku skupinu „Onward together“ kojoj je cilj bio financirati i podržati progresivne probleme. Projekti kojima se trenutno Hillary bavi su: Alumni network – Hillary.land je internetska zajednica utemeljena na volontiranju i vođena volonterima s ciljem povezivanja svih ljudi koji su radili s njom za vrijeme njezinih 40+ godina javnoga rada. Slijedeći projekt je Onward together – potiče ljudе da se organiziraju, uključe i kandidiraju za položaj, Onward together će unaprijediti progresivne vrijednosti i graditi bolju budućnost za nadolazeće generacije. Posljednji projekt na kojemu Hillary radi je What happened, u svojoj novoj knjizi otkriva što je mislila i osjećala tijekom jednog od najnepredvidljivijih predsjedničkih izbora u povijesti.

Izvori:

<https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=68211>
<https://www.britannica.com/biography/Hillary-Clinton>
<https://www.hillaryclinton.com/>

15. AL GORE (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Antonela Peštanac

Smatram kako je Al Gore svojim radom i mnogim istraživanjima znatno doprinjeo čovječanstvu, objasnio je povezanost ljudske civilizacije i Zemlje koja je do krajnosti transformirala kombinaciju raznih čimbenika, među kojima su demografska ekspanzija, tehnološka revolucija i spremnost na zanemarivanje budućih posljedica sadašnjeg djelovanja. Promatrao je kako kriza jača, kao i mijenjanje prirodnih ciklusa iz temelja i svim snagama pokušao je osvijestiti društvo i spriječiti tu planetarnu krizu. Zbog svih doprinosova i ulaganja kroz godine smatram kako je izrazito važan i zbog toga sam izabrala baš njega za ovu biografiju. S obzirom da je uz ostala postignuća i dobitnik Nobelove nagrade za mir 2007. godine zaslužene zbog napora na izgradnji i širenju znanja o klimatskim promjenama koje je stvorio čovjek i za postavljanje temelja za mjere potrebne za suzbijanje takvih promjena. Odbor želi pridonijeti oštrijoj usredotočenosti na procese i odluke za koje se čini da su potrebni za zaštitu svjetske klime u budućnosti, a time i za smanjenje prijetnje u sigurnost čovječanstva. Potrebno je djelovati prije nego što klimatske promjene nadiđu čovjekovu kontrolu. Al Gore je već duže vrijeme jedan od vodećih svjetskih ekoloških političara. Postao je svjestan u ranoj fazi klimatskih izazova s kojima se svijet suočava. Njegova snažna predanost, odražena u političkim aktivnostima, predavanjima, filmovima i knjigama, pojačala je borbu protiv klimatskih promjena. On je vjerojatno pojedinac koji je najviše učinio na postizanju boljeg razumijevanja mjera u svijetu koje treba usvojiti. Naznake promjena u budućoj klimi Zemlje moraju se tretirati s najvećom ozbiljnošću i s našim principom opreza. Opsežne klimatske promjene mogu izmijeniti i ugroziti životne uvjete većine čovječanstva. Oni mogu izazvati migracije velikih razmjera i dovesti do veće konkurenциje za zemaljske resurse. Takve promjene će posebno opterećivati najugroženije zemlje na svijetu. Može se povećati opasnost od nasilnih sukoba i ratova, unutar i između država.

Albert Arnold Gore Jr. (rođen 31. ožujka 1948.) američki je političar i ekolog. Al Gore je 1976. izabran u američki Predstavnički dom, a 1984. i 1990. u Senat. Manje od godinu dana nakon izlaska knjige Zemlja u ravnoteži, dvadesetog siječnja 1993. godine, izabran je za 45. potpredsjednika SAD-a i na toj dužnosti proveo osam godina. Kao član vlade Clinton – Gore imao je priliku pokušati ostvariti ambiciozni plan novog pristupa klimatskim promjenama. 1997. godine priopćio je postizanju povjesnog sporazuma na pregovorima u japanskom gradu Kyoto, radilo se o povelji čiji je cilj bio uspostaviti nadzor nad zagađenjem koje izaziva globalno zagrijavanje. 2000. godine kandidirao se za predsjednika, duga i teška predizborna kampanja koja se završila okončavanjem Vrhovnog suda SAD-a, omjerom glasova 5:4 prekinuto je prebrojavanje glasova u ključnoj saveznoj državi Floridi. Gore je osvojio narodno glasovanje, ali je priznao poraz republikancu Georgeu W. Bushu nakon pet tjedana složenih pravnih sporova oko postupka glasovanja na predsjedničkim izborima. Gore navodi kako je već prvog tjedna u Bijeloj kući predsjednik Bush povukao obećanje iz kampanje o regulaciji emisije CO₂ – odnosno obećanje koje je mnoge glasače uvjerilo da ga iskreno zabrinjavaju teme o zaštiti prirode.

S poslovnim partnerom Joelom Hyattom pokrenuo je Current TV, kabelsku i satelitsku televizijsku mrežu s vijestima i informacijama namijenjenim mladima, ljudima u dobi od 20 do 30 godina. S partnerom Davidom Bloodom pokrenuo je Generation Investment Management, to je tvrtka koja dokazuje tezu da je čovjekov prirodni okoliš, kao i ostale čimbenici održivosti, moguće posvetiti integrirati u konvencionalne ulagačke postupke. Istinski je uživao u onome što radi i, iako je pomislio kako bi se mogao ponovno kandidirati za predsjedničku funkciju, odustao je te se na drugi način posvetio služenju društvu. Nastavio je držati predavanja i govore o javnoj strategiji i nastojao je čovjekov okoliš u globalnim razmjerima postaviti u žarišnu točku. Tvrđio je kako su ljudski postupci glavni uzrok globalnog zatopljavanja kojem svjedočimo, te ukoliko ne bismo poduzeli ništa hitno i odlučno, posljedice za naš planet mogле postati nepopravljive. Putovao je svijetom i prikupljao informacije, obišao je mnoga sveučilišta, mala mjesta i velegradove. Htio je doprijeti do što većeg broja ljudi u što kraćem vremenu, jedini način bio je snimanje filma. Film pod naslovom Neugodna istina dovršen je, no prije filma bila je riječ o knjizi.

Nakon što je njegov mandat potpredsjednika završio 2001. godine, Gore je ostao istaknut kao autor i zaštita okoliša aktivista, autor je bestselera iz 1992. Zemlja u ravnoteži: ekologija i čovjekov duh. U znak priznanja za njegov trud pri promicanju opasnosti koju za sobom donose klimatske promjene u globalnoj geopolitičkoj slici svijeta 2007. godine nominiran je za Nobelovu nagradu za mir. Gore je dobio brojne nagrade koje uključuju Nobelovu nagradu za mir (2007), a nagradu Grammy (2009) za knjigu Neugodna istina. Gore je također bio predmet dokumentarnog filma Akademija za nagradu Winwin (2007) Neugodna istina u 2006. godini. Godine 2007, proglašen je za sudionika nagrade Time Pers 2007. Dana 10. Prosinca 2007. Godine Al Gore je primio Nobelovu nagradu za rad na globalnom zagrijavanju. Prihvatajući nagradu, apelirao je na najveće svjetske emitere ugljika, Kinu i SAD, da „naprave najhrabrije korake u vezi s klimatskim promjenama ili budu odgovorni pred poviješću zbog svojih neuspjeha u postupanju.“ Gore je podijelio nagradu s Međuvladinim panelom za klimatske promjene za oglašavanje uzbune zbog globalnog zagrijavanja i širenja svijesti o tome kako suzbiti planetarnu krizu. „Mi, ljudska vrsta, suočavamo se s planetarnom krizom – prijetnjom opstanku naše civilizacije koja okuplja zlosutni i destruktivni potencijal čak i dok se ovdje okupljamo“, rekao je Gore na svečanoj ceremoniji u Oslu.

Izvori:

- <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2007/summary/>
- <https://www.britannica.com/biography/Al-Gore>
- https://www.senate.gov/about/officers-staff/vice-president/VP_Albert_Gore.htm
- <https://www.history.com/topics/us-politics/al-gore>

16. ANTONIO GUTERRES (Portugal)

Pripremila: Ivana Zanić

Prema riječima Federice Morgherini, Antonio Guterres je „dobar prijatelj, čovjek s vizijom, srcem i djelima“. Njegov životopis je univerzalan, u svojoj službi je ponisan, zdušno se bori i zalaže za provođenje vizije boljeg i pravednijeg svijeta. Guterres želi jasno pokazati i pobijediti politički populizam, rasizam, diskriminaciju te netrepetljivost prema strancima. Kao kandidat za poziciju glavnog tajnika UN-a izjavio je kako on ne smatra da taj položaj znači biti „vrhovni zapovjednik UN-a“ nego da tek želi „ponizno i ustrujano“ služiti jednom cilju, a to je mir u svijetu. Nakon što je bio svjedok patnje najosjetljivijih ljudi na zemlji, u izbjegličkim kampovima i u ratnim zonama, glavni tajnik odlučan je da ljudsko dostojanstvo čini jezgru njegova rada i služi kao posrednik za mir, graditelj mostova i promotor reformi i inovacija.

Upravo su to razlozi zbog kojih sam se odlučila pisati o Antoniju Guterresu, te ga u ovom radu želim prikazati kao pozitivnu osobu koja je svojim djelima, vizijom te karizmom pridonijela mnogim društvenim, političkim te pravnim granama među kojima je i međunarodno pravo. Ako želimo povezati Antonia Guterresa s međunarodnim pravnom, onda bi ta poveznica prvenstveno bila s zaštitom i promicanjem ljudskih prava te s Ujedinjenim narodima (međunarodnom organizacijom za održavanje mira i sigurnosti u svijetu, razvijanje dobrosusjedskih odnosa, ekonomsku suradnju, širenje tolerancije i promicanje poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda čovjeka).

Godine 2005. Opća skupština UN-a izabrala je Guterresa na mjesto Visokog povjerenika za izbjeglice. Povećao je učinkovitost u uredu Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR), smanjujući osoblje i troškove u njegovom sjedištu u Ženevi, poboljšavajući mogućnosti organizacije. Ovakvi koraci bili su očito potrebni u vrijeme kada su sukobi istjerali stanovništvo na razini koja nije viđena od Drugog svjetskog rata, a Guterres je iskoristio svoj položaj kako bi potaknuo bogate zemlje da učine više kako bi pomogle svjetskim izbjeglicama. Dana 13. listopada 2016. Skupština Ujedinjenih naroda izabrala je Guterresa na dužnost glavnog tajnika UN -a . Od 13 kandidatkinja, 7 je bilo žena, a mnogi su vjerovali da će Vijeće sigurnosti ući u povijest imenovanjem svoje prve generalne tajnice, ali u konačnom glasanju Vijeće sigurnosti našlo je konsenzus, sa 13 glasova za Guterresa i 2 suzdržana, a nijedan nije bio protiv. 12. prosinca položio je zakletvu kao deveti glavni tajnik u povijesti UN-a, te započeo svoj mandat 1. siječnja 2017.

Naglaske je do sada stavljao na dva međusobno povezana problema: pitanje migracije i klimatskih promjena. Uspjesi u prvoj polovini njegovog mandata bili su paktovi o izbjeglicama i migracijama, koje je u vrijeme sve većeg nacionalizma usvojila ogromna većina članica UN-a. Oba kodeksa normi imaju za cilj poboljšanje suradnje između država u tim oblastima i nisu pravno obvezujuća. Rano je ukazao na katastrofalnu situaciju s etničkom grupom Rohinja, koja je od jeseni 2017. godine, izložena progonu u Mjanmaru. Dugo je međutim bio nemoćan da zaštiti ovu muslimansku manjinu od nasilja. Uspio je i okupiti sukobljenje strane u ratu u Jemenu. Isto tako u njegovu nadležnost spada i implementacija razvojnih ciljeva Ujedinjenih naroda do 2030.g. On također želi reformirati funkcioniranje Glavnog tajništva UN-a.

Antonio Guterres , u cijelosti Antonio Manuel de Oliveira Guterres, (rođen 30. travnja 1949. Lisbon , Portugal), portugalski političar i diplomat koji je služio kao premijer Portugala (1995. – 2002.) i glavni tajnik Ujedinjenih naroda (2017. -). Tečno govori portugalski, engleski, francuski i španjolski. Guterres je studirao fiziku i inženjerstvo na elitnom Instituto Superior Técnico Universidade de Lisboa , te stekao diplomu 1971. Njegovo vrijeme kao studenta obilježeno je padom diktature Antónija de Oliveira Salazara, a Guterres je bio aktiv u protestnom pokretu koji je pomagao svrgnuti Salazarinog nasljednika, Marcella Caetanoa. 1974. nakon diplome, Guterres je radio kao instruktor fizike, ali, kako je Portugal započeo svoj prijelaz u demokraciju, postao je aktivniji u politici.

Socijalističkoj stranci pridružio se 1974., a 1976. godine izabran je u portugalski parlament, gdje je bio zastupnik 17 godina. Za to vrijeme predsjedao je parlamentarnim Odborom za gospodarstvo, financije i planiranje, a kasnije i saborskim Odborom za teritorijalnu upravu, općine i okoliš. Bio je i čelnik poslaničke skupine svoje stranke. Dugi niz godina Guterres je bio aktiv u Socialističkoj internacionali, svjetskoj organizaciji socijaldemokratskih političkih stranaka. Bio je potpredsjednik skupine od 1992. do 1999. godine, predsjedavajući Afričkim odborom, a kasnije Odborom za razvoj. Na mjestu predsjednika bio je od 1999. do sredine 2005. godine. Osim toga, osnovao je portugalsko Vijeće za izbjeglice, kao i portugalsko udruženje potrošača DECO, bio je predsjednik Centra de Acção Social Universitário, udruge koja provodi projekte društvenog razvoja u siromašnim četvrtima Lisabona. Od 1981. do 1983. Guterres je bio član Parlamentarne skupštine Vijeća Europe, gdje je predsjedao Odborom za demografiju, migracije i izbjeglice.

Kao predsjednik Europskog vijeća početkom 2000. vodio je usvajanje Lisabonske agende za rast i radna mesta i supredsjedavao prvim samitom Europske unije i Afrike. Bio je član portugalskog Državnog vijeća od 1991. do 2002. Prije nego što se pridružio UNHCR-u, Guterres je proveo više od 20 godina u vlasti i javnoj službi. Obavljao je dužnost premijera Portugala od 1995. do 2002., a za to vrijeme bio je snažno uključen u međunarodne napore za rješavanje krize u Istočnom Timoru. Prije imenovanja za glavnog tajnika, Guterres je obnašao dužnost visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice od lipnja 2005. do prosinca 2015., vodeći jednu od najvažnijih svjetskih humanitarnih organizacija tijekom nekih od najozbiljnijih kriza raseljavanja. Sukobi u Siriji i Iraku i krize u Južnom Sudanu, Srednjoafričkoj republici i Jemenu doveli su do velikog porasta aktivnosti UNHCR-a jer je broj ljudi raseljenih zbog sukoba i progona porastao sa 38 milijuna u 2005. a preko 60 milijuna u 2015.

Dana 13. listopada 2016. Skupština Ujedinjenih naroda izabrala je Guterresa na dužnost glavnog tajnika UN -a . Nakon šest rundi borbe između 15 članova Vijeća sigurnosti, Guterres je izašao iz prepunučenog polja u kojem su bili i bivši slovenski predsjednik Danilo Turk i bivša novozelandska premijerka Helen Clark . Od 13 kandidatkinja, 7 je bilo žena, a mnogi su vjerovali da će Vijeće sigurnosti ući u povijest imenovanjem svoje prve generalne tajnice. Guterres je bio jasan čelični čovjek, ali u konačnom glasanju Vijeće sigurnosti našlo je konsenzus, sa 13 glasova za Guterresa i 2 suzdržana, a nijedan nije bio protiv. 12. prosinca 2016. položio je zakletvu kao deveti glavni tajnik u povijesti UN-a, naslijedivši južnokorejskog Ban Ki-Moona . Guterresov mandat počeo je 1. siječnja 2017. Dobitnik je nagrade Karla Velikog koja se svake godine dodjeljuje osobama koje su posebno pridonijele europskom jedinstvu i napretku. Sad je tu novi glavni tajnik UN-a. On neće nanovo stvoriti svijet. On je nada u ovim mračnim vremenima. Tko danas kaže „ma ti Ujedinjeni narodi, to više nikom ne treba“ teško se vara. Svaki čovjek, čitavo čovječanstvo treba ovu odgovornu kuću više nego ikad. Svijet postaje gomila ruševina, populizam je nova moda, a ratovi su nešto što je svakodnevница. Antonio Guterres dobro zna ovo, on bi mogao i treba postati netko tko će promijeniti ovakvu sliku svijeta. Svijet treba njegov glas i njegova djela.

Izvori:

- https://www.un.org/sg/en/content/sg/biography?fbclid=IwAR0t-iiqMLUjJ_xmWxaDI1Kh9UI4r5qe4UfJwRwkQu8J-yCR3g555RAZgVI
- <https://www.britannica.com/biography/Antonio-Guterres>
- https://www.consilium.europa.eu/hr/documents-publications/library/library-blog/posts/antonio-guterres-sworn-in-as-next-un-secretary-general/?fbclid=IwAR27AEXQ6ro1dDuLGTv0QDLf0IrQYKk0l3-j10yHzdwOg4a3L5WMRfe_M_A
- <https://www.dw.com/bs/ant%C3%B3nio-guterres-%C4%8Dovjek-s-vizijom-srcem-i-djelima/a-35971599?fbclid=IwAR0yoQiicxwDuYHeAiNoPdlXFMrqm8I7cyLfmGA3s4PUyytkIS1oK69L56k>
- http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/multi-org-inicijative/ujedinjeni-narodi/o-un/glavna-tijela/tajnistvo/?fbclid=IwAR2hYhxsAm9VwLt63hC2_osJrmDtoX4k0D_aGmeNXVKyA6vCve-B1YGmNJY
- <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2016-10-13/appointment-general-assembly-position-secretary-general-united>

17. JESSE JACKSON (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Magdalena Žabić

Jesse Louis Jackson (Greenville, Južna Karolina, 8. listopada 1941.) je američki političar i aktivist za ljudska prava. Autor je knjiga *Straight from the Heart* (1987.) i *Legal Lynching: Rasizam, nepravde i smrtnu kaznu* (1995.). Djelo *Legal Lynching* nudi raspravu o povijesti i budućnosti smrtne kazne, izlažući učestalost pravnih pogrešaka, rasnu i ekonomsku diskriminaciju. Knjiga *Straight from the Heart*, predstavlja Jacksonovu političku viziju. U njoj raspravlja o temama kao što su ljudska prava, obrazovanje, apartheid, predsjednička politika i sloboda tiska. Ljudska prava su njegovi najvažniji ciljevi. Postao je jedan od najutjecajnijih Afroamerikanaca na kraju 20. stoljeća. Jacksonov utjecaj u Demokratskoj stranci, osigurao je da pitanja Afroamerikanaca, budu važan dio te stranke. Unatoč crnim zakonima srednje klase i jednakim mogućnostima u zapošljavanju, obrazovanju i stanovanju, Afroamerikanci se i dalje susreću s velikim društvenim i političkim izazovima. Sudjelovao je na predsjedničkim izborima, dva puta. Srednju školu pohađao je u Greenvillu u Sterlingu. Godinu dana proveo je na Sveučilištu Ilionis nakon čega se prebacio na Poljoprivredno – tehnički fakultet Sjeverne Karoline. Jackson se pridružio Kongresu rasne jednakosti i sudjelovao u maševima i na sjednicama.

Studirao je na teološkom sjemeništu, i iako nije diplomirao, bio je zaređen za svećenika baptističke isповijedi, što mu je dalo priliku da se posveti zaštiti ljudskih prava. 1965. godine pridružio se mašama iz Selma za Montgomery – marš koji su organizirali vode pokreta za građanska prava u Alabami. Napustio je teološko sjemenište kako bi mogao raditi u programu Južne kršćanske konferencije (SLCL – King's Conference of the Christian Leadership) u Chicagu. Izvršni predsjednik SCLC Andrew Young nazvao je Jacksona „vođom prirodnog rođenja“. Jackson je zadužen i za operaciju Breadbasket, inicijativu zaduženu za praćenje liječenja Afroamerikanaca i za organiziranje bojkota koji pozivaju na poštene prakse zapošljavanja. Jackson je osiguravao prehrambeni proizvodi, bezalkoholna pića i mlječne tvrtke povećaju profit u afroameričkim četvrtima. Pružao je podršku bankama iz Afroamerike zbog ekonomskog razvoja crnačkih zajednica.

Osnovao je organizaciju Push (Peapole United to spas Humanity) sa sjedištem u Chicagu, u kojoj se zalagao za pomoć i postigao široku publiku zbog svojih liberalnih stavova. Godine 1984. osnovao je Nacionalnu koaliciju za duge, koja je tražila jednaka prava za Afroamerikance, žene i homoseksualce. Te dvije organizacije su se 1996. godine spojile u koaliciju Rainbow/PUSH. To je viševrsna i progresivna međunarodna organizacija. Organizacija se zalaže za mir i pravdu širom svijeta. Posvećena je poboljšanju života svih ljudi služeći kao glas za osobe „bez glasa“. PUSH se proširio na područja društvenog i političkog razvoja. Kroz PUSH organizaciju, Jackson je uspostavio sustav za zaštitu crnačkih vlasnika kuća, radnika i tvrtki. Jackson je ukazivao na međunarodne probleme i sporove. Posjetio je Južni Afriku gdje je govorio protiv apartheid-a. Također, pošao je u kampanju na Bliski istok kako bi Palestincima pružio pomoć za vlasitu državu. Jackson je svojim pregovorima djelovao na puštanje američkih vojnika i civila, širom svijeta, uključujući Siriju, Irak i Jugoslaviju. Predsjednik Bill Clinton imenovao ga je posebnim izaslanikom u Afriku, gdje je potovao radi promicanja ljudskih prava i demokracije te mu je dodijelio predsjedničku medalju za slobodu.. Jackson je 1997. osnovao pokret Wall Street koji je nastojao povećati mogućnosti manjina u Americi. Humanitarno je pomagao

subsaharske afričke zemlje. Također, surađivao je sa sindikatima na organiziranju radnika, zaštiti prava radnika i posredovanju radnim sporovima. Jednom je izjavio „Zastupam političke, finansijske i ekonomske interese.“ Izjavio je da treba postojati masovna koalicija koja bi sadržavala vrijednosti jednakosti i ljudskih prava za sve. Važna izjava je „Život moramo cijeniti svugdje. Globalizirali smo kapital, globalizirali smo tehnologiju... Samo moramo globalizirati ljudska prava: prava radnika, ženska prava, prava djece i zaštitu okoliša.“

Jesse Jackson svoju mladost posvetio je obrazovanju i napredovanju kako bi postigao uspjeh. Imao je i ima značajan utjecaj u međunarodnom pravu. Prema navedenom, jasno je da se bori za prava Afroamerikanaca, ali i prava svih ljudi, pruža humanitarne pomoći, međunarodni je pregovarač. Bio je izuzetno aktivan, po međunarodnom pitanju. Išao je u Siriju kako bi oslobodio američkog pilota. Letio je u sve zemlje s kojima su Sjedinjene Američke Države imale sukobe. Najvažnija njegova vizija jest da se o kršenju ljudskih prava uvijek mora raspravljati, bez šutnje, a sva se proturječja moraju riješiti. Jackson traga za mirom među narodima kako bi države ostvarile „dobrosusjedske“ odnose diljem svijeta. Smatram da je svojim aktivnostima vrlo važan za međunarodno pravo. Njegova misija je zaštiti, obraniti i omogućiti građanska prava izjednačavanjem ekonomskih i obrazovnih područja, istodobno promičući mir i pravdu širom svijeta. Poznat je po tome što okuplja ljudе na zajedničkoj osnovi preko rase, roda i vjerovanja. Vodeći je zagovornik za mnoga pitanja politike, za zadravstvenu zaštitu, pravdu i veću provedbu građanskih prava. Dakle, sve njegove misije i vizije, organizacije i težnje, usmjerene su međunarodnim ciljevima. Smatram da je zbog svog rada i svojih usmjerenja važan u međunarodnom pravu posebno zato što je za svoj rad u ljudskim i građanskim pravima i nenasilnim društvenim promjenama, dobio više od 40 počasnih doktoranata. Trenutna kampanja kojom se bavi obuhvaća stambenu krizu i ekonomsku krizu koja zahvaća cijeli svijet.

Izvori:

- <https://www.biography.com/activist/jesse-jackson>
- <https://www.britannica.com/>
- https://www.history.com/topics/black-history/jesse-jackson#section_3
- <https://kinginstitute.stanford.edu/encyclopedia/jackson-jesse-louis>
- <https://rainbowpush.org/>

18. BORIS JOHNSON (Ujedinjeno kraljevstvo)

Pripremila: Ivana Šprem

Smatram da je Boris Johnson jedna od najvažnijih osoba na međunarodnoj sceni zato što je premijer Ujedinjenog kraljevstva, jedne od vodećih svjetskih sila. Do dolaska na mjesto premijera obilježen je mnogim drugim ulogama kao što su dopisnik pri Europskoj zajednici, pomoćnik urednika i urednik časopisa, gradonačelnik Londona, vanjski tajnik i član Konzervativne stranke. Povezanost s predmetom Međunarodnog prava: kritičar Europske Unije, izborio se za obećanje Brexit bez dogovora, odnosno izlazak iz EU bez dogovora. Uspio je u svojem naumu, te je 31.siječnja 2020.godine Ujedinjeno kraljevstvo službeno izašlo iz jedne od danas najjačih organizacija -Europske unije, organizacije kojoj je cilj osigurati mir, međunarodnu sigurnost, međunarodnu suradnju i razvijati i učvršćivati demokraciju i vladavinu prava te poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Biografija: Boris Johnson, puno ime Aleksandar Boris de Pfeffel Jonson rođen je 19. lipnja 1964. godine u New Yorku, SAD-u. Johnson je britanski novinar i političar Konzervativne stranke. Konzervativna stranka, pod imenom Tories je politička stranka u Velikoj Britaniji čiji su glavni ciljevi promicanje privatnog vlasništva i poduzetništva, održavanje snažne vojske i očuvanje tradicionalnih kulturnih vrijednosti i institucija. Godine 2019. postaje premijer Velike Britanije. Služio je kao druga osoba izabranog gradonačelnika u Londonu od 2008. godine do 2016. godine, a kao državni tajnik za vanjske poslove od 2016. godine do 2018. godine pod premijerom Terezije Svibnja. Gradonačelnik je šef općinske vlade, predsjednik općinskog vijeća i izvršnog odbora vijeća.

Kad je bio dijete Johnson je živio u New Yorku, Londonu i Bruxellesu prije nego što je pohađao internat u Engleskoj. Dobio je stipendiju na Eton Collegeu, jednoj od najvećih nezavisnih srednjih škola u Engleskoj koju je osnovao Henry VI. Kasnije je studirao klasike na Balliol College u Oxfordu, gdje je bio predsjednik Oxford unije. Nakon što je nakratko radio kao savjetnik za upravljanje, Johnson je započeo karijeru u novinarstvu. Započeo je kao novinar „The Times“ 1987. godine, ali je otpušten zbog stvaranja citata. Potom je počeo raditi za „The Daily Telegraph“ gdje je radio kao dopisnik za Europsku zajednicu (1989-1994.g.), a kasnije kao pomoćnik urednika (1994.-1999.g.). Godine 1994. Johnson je postao politički kulumnist časopisa „The Spectator“, a 1999.godine imenovan je urednikom časopisa, nastavljajući u toj ulozi do 2005. godine. Johnson je 1997. godine izabran kao kandidat za Clwyda Juga u Donjem domu, ali je izgubio od vladajuće laburističke stranke, Martyn Jones. Ubrzo nakon toga, Johnson se počeo pojavljivati u raznim televizijskim emisijama, počevši 1998. godine s BBC-jevim emisijskim programom „Have I Got News for You“. Sa svojom drhtavošću i povremeno nečasnim primjedbama postao je višegodišnji favoritom britanskih razgovora. Johnson se ponovno kandidirao za Parlament 2001. godine, ovaj put pobjedom na natjecanju u izbornoj jedinici Henley-on-Thames. Iako se često pojavljivao na britanskim televizijskim programima i postao jedan od najpoznatijih političara u zemlji, Johnsonov je politički uspon prijetio u više navrata. Bio je prisiljen ispričati se gradu Liverpoolu nakon objave neosjetljivog uvodnika u časopisu „The Spectator“, a 2004. godine je smijenjen s

položaja ministra umjetnosti u smjeni nakon što su se pojavile glasine o aferi Johnsona i novinara. Unatoč takvim javnim prigovorima, Johnson je ponovno izabran u svoje zastupničko mjesto 2005. godine.

Johnson je 2007. godine ušao u gradonačelničke izbore u Londonu, izazivajući laburiste Ken Livingstone. Ken Livingstone je britanski političar koji je napravio ustavnu povijest tako što su prvi put britanski glasači izravno birali kandidata za izvršnu dužnost na bilo kojoj razini vlasti. Tijekom stroga osporavanih izbora, pobijedio je percepciju da je podložan političarima usredotočivši se na pitanje kriminala i transporta. 2008. godine, Jonson je osvojio tjesnu pobjedu, koju mnogi doživljavaju kao odbojnost od strane nacionalne laburističke vlade koju je vodio Gordon Brown. Nakon proteka mjesec dana, Johnson je ispunio obećanje za kampanju odustajući od zastupnika. Godine 2012. izabran je za gradonačelnika, ponovno na izboru za Livingstone. Njegova pobjeda bila je jedna od rijetkih svijetlih točaka Konzervativne stranke na središnjim lokalnim izborima na kojima je izgubila više od 800 mjesta u Engleskoj, Škotskoj i Walesu. Uz svoju političku karijeru, Johnson je i dalje pisao. Njegov autorski rad uključio je „Lend Me Your Ears“, zbirku eseja „Sedamdeset i dvije Djevice“, roman „San o Rimu“, povjesno istraživanje Rimskog carstva. Godine 2014. dodao je the Churchill Factor: „How One Man made History“, „pomutnju bez daha kroz život i vremena“ Winstona Churchilla. Nakon što je napustio funkciju gradonačelnika, Johnson je postao vodeći glasnogovornik kampanje „Napusti“ tijekom priprema za nacionalni referendum 2016. godine, o tome treba li Ujedinjeno Kraljevstvo ostati članica Europske unije.

U tom svojstvu suočio se s Cameronom, koji je bio najistaknutiji zagovornik Britanije koji ostaje u EU, i našao se na kritici zbog izjednačavanja njezinih nastojanja da ujedini Europu s onima koje su poduzeli Napoleoon i Hitler. Kad su na referendumu prebrojni svi glasovi, oko 52% onih koji su izašli na birališta odlučilo je za Britaniju da napusti EU, što je nagnalo Camerona da najavi ostavku na mjestu premijera. Rekao je da bi njegov nasljednik trebao nadgledati pregovore sa EU oko povlačenja Velike Britanije i da će odstupiti prije konferencije Konzervativne stranke, 2016. godine. Jonson je zatim napustio, Michaela Gove-a s kojim je vodio stranku „Napusti“. Gove je zatim umjesto da podrži njegovu kandidaturu, objavio svoju. Britanski mediji vidjeli su izdaje između bliskih obitelji Camerona, Johnsona i Govea, koji su zajedno premjestili redove Konzervativne stranke.

Jonson je zatim povukao svoju kandidaturu shvativši da nema dovoljno podrške i Theresa May postaje vođa Konzervativne stranke i premijerka, a Jonson postaje vanjski tajnik. Johnson je zadržao svoje mjesto u Zastupničkom domu u kratkim izborima raspisanim 2017. godine. Ostao je vanjski sekretar i nakon što su konzervativci izgubili zakonodavnu većinu na tim izborima. 2018. godine, branio je Mayinu odluku da se pridruži Sjedinjenim Američkim Državama i Francuskoj u strateškim zračnim napadima koji su poduzeti protiv režima sirijskog Pres. Johnson je primljen na zadatak u nekim četvrtima zbog izjava koje je dao u vezi s incidentom 2018. godine u kojem je bivši obavještajni ruski službenik koji je djelovao kao dvostruki agent za Britaniju pronađen bez svijesti sa svojom kćeri u Engleskoj. Istražitelji su zaključili da su bili izloženi opasnim sredstvom koji su razvili Sovjeti, a Jonskona su optužili da je zavaravao javnost rekavši da je britanski vojni laboratorij korišten u napadu potjecao iz Rusije. 2018. godine, Jonson je bio meta prevare za koju se smatra da je počinila Rusija. Napravljena je snimka telefonskog razgovora između njega i dvojice pojedinaca, u kojem se jedan lažno predstavlja Johnsonu kao novi premijer Armenije. Uz sve te događaje Johnson je ostao zagovornik „tvrdog“ Brexita i upozorio May da se ne odriče Britanske autonomije u potrazi za održavanjem bliske gospodarske uključenosti na tržištu. Jonson je ubrzo podnio ostavku napisavši ovako: „Prošlo je više od dvije godine od kako je britanski narod glasao za izlazak iz Europske unije uz nedvosmisleno i kategorično obećanje da će, ako to učine, ponovno preuzeti kontrolu nad svojom demokracijom.

Rečeno im je da će moći upravljati svojom imigracijskom politikom, vraćati iznose britanske gotovine koju trenutno troši u EU, a prije svega da će moći samostalno donositi zakone i u interesu ljudi ove zemlje...

Johnson je i dalje ostao uporni kritičar Mayinih pokušaja da svoju verziju Brexita progura kroz Parlament. Nakon neuspjelih pokušaja daje ostavku na mjestu čelnika stranke, ali ostaje premijer sve dok njezina stranka ne izabere novog nasljednika. Ovo je otvorilo kampanju za njezinu zamjenu koja je Johnsona našla među 10 kandidata koji su postavljeni u parlamentarnu stranku u nizu l'votesa, koji su na kraju pobjedili na terenu četiri kandidata: Boris Johnson, Jeremy Hunt, Michael Gove i Sajid Javin, kućni sekretar. Johnson i Hunt postali su konačni kandidati na izborima na kojima je gotovo 160.000 članova stranke imalo pravo glasa. Oko 87% birača sudjelovalo je i uzdiglo Johnsona u vodstvo sa čak 66% glasova za njega. Johnson se izborio za obećanje da će napustiti EU bez dogovora, ako sporazum o izlasku s EU-om ne bude izmjenjen na njegovo zadovoljstvo do 31. listopada 2019. godine. Johnson je zatim, 24. srpnja postao premijer.

Protivnici Brexita bez dogovora krenuli su u ofenzivu 3. rujna, nakon što su se članovi oporbe i 21 pobunjeni konzervativni zastupnik okupili na glasanju koje je omogućilo da se privremeno uzurpira konotrola vlasti nag agendom zakonodavnog tijela. Glasovanje 328-301 bilo je ponižavajuće za Johnsona koji je protjerao 21 zastupnika iz Konzervativne stranke. Preuzimajući kontrolu nad dnevnim redom Predstavničkog doma, omogućio je onima koji se suprotstavljaju ugovoru o Brexitu da postave pozornicu za glasanje o prijedlogu zakona koji bi Jonsonu pokušao povratiti kontrolu nad narativnom najavom da će raspisati vanredne izbore. Fiksni uvjeti zakona o Parlamentu propisuju da premijer mora dobiti potporu najmanje dvije trećine Predstavničkog doma za održavanje takvih izbora što znači da bi Johnson morao osvojiti potporu oporbe za to glasovanje. Dom općine je glasao 327-299 da bi primorao Johnsona da zatraži odgodu Britanaca iz EU do 31. siječnja 2020. godine, ako nije podnio sporazum o Brexitu radi odobrenja Parlamenta ili ako nije dobiveno od Komore da odobri Brexit bez dogovora. Jonson je zatim uspio način zajedničku osnovu s EU na pregovaračkom sporazu, ali zamjenio je povratni korak s planom da Sjeverna Irska bude usklađena s EU-om najmanje četiri godine. Dom općine odobrio je taj plan, ali je Johnson od EU morao tražiti produljenje roka. Na izborima je pobjedila Konzervativna stranka i stranka je povećala vodstvo u Domu općina za 47 mjesta i zabilježila najveću pobjedu u parlamentarnim izborima od 1987. godine. U svom obraćanju britanskom narodu 31. siječnja 2020. godine, nakon što se Velika Britanija službeno povukla iz EU-a, Johnson je rekao: „Ovo je trenutak kad se zora slomi i zavjesa se podigne na novi čin našoj velikoj nacionalnoj drami.“

Izvori:

- https://europa.eu/european-union/topics/foreign-security-policy_hr
- <https://www.gov.uk/government/people/boris-johnson>
- <https://www.britannica.com/biography/Boris-Johnson>
- <https://www.theguardian.com/books/2020/oct/13/boris-johnson-the-gambler-by-tom-bower-review-the-defining-secret>
- https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?next_url=https%3a%2f%2fwww.washingtonpost.com%2fgraphics%2f2019%2fworld%2ffamily-stories%2fwho-is-boris-johnson%2f

19. EMMANUEL MACRON (Francuska)

Pripremila: Amalija Bratek

Zahvaljujući činjenici da je Emmanuel Macron rođen u Francuskoj, jednoj od prestižnih Europskih država, ali i u utjecajnoj obitelji, uvelike je doprinijelo kako na njegov položaj u samoj Francuskoj, tako i na njegov položaj na međunarodnoj sceni. Postavlja se pitanje da li bi osoba istih osobina i obrazovanja u državi koja je ekonomski i politički nepoznata ili manje poznata i manje utjecajna nego li Francuska, bio izabran za lidera. No, nesporno je da Emmanuel Macron osoba izrazito poznata i to ne samo u Europi, već i u cijelome svijetu. Macron, osoba koja na međunarodnoj sceni pljeni svojom karizmom, pozitivno utječe na međunarodna i ekonomska kretanja, pitanja migracije, migrantskih kriza, borbi protiv terorizma i mnogih drugih pitanja bitnih za egzistenciju ljudi u okviru i izvan granica Europske unije. To su razlozi koji Macrona izdvajaju iz velike mase ostalih političara i svjetskih lidera, te ga čine akterom kreiranja međunarodnih odnosa, i upravo zbog navedenog slijedi njegova biografija i ukratko opisan dolazak na vrh te međunarodne scene.

Emmanuel Macron, rođen je 21. prosinca 1977. godine u Amiesu, Francuska. Bio je najstariji od svoje trojice braće i jedne sestre, rođen u obitelji liječnika koji su zastupali politički liberalne stavove. Nakon pohađanja lokalne isusovačke škole La Providence, Emmanuel Macron srednjoškolsko obrazovanje je završio na prestižnom Lycée Henri IV u Parizu. Već u ranoj dobi odlikovao se svojim intelektom, pokazujući sposobnost za književnost, politiku i kazalište. Za vrijeme srednje škole započeo je i svoju dugogodišnju vezu sa svojom učiteljicom drame, Brigitte Trogneux, a njih dvoje 2007. godine su se i vjenčali.

Nastavio je studirati filozofiju na Sveučilištu Nanterre i javne poslove na Science Po, prije nego što je 2004. godine diplomirao na elitnoj École Nationale d'Administration, školi koja je stekla reputaciju kao brz put do političke moći. Po završetku fakulteta, Macron je otišao raditi u francusko ministarstvo financija kao inspektor, stekao je jake veze na tom poslu, a mentor mu je bio Jean-Pierre Jouyet, tadašnji šef IGF-a. Upravo zbog snažnih veza, Macron je bio odabran od strane predsjednik Nicolas Sarkozy 2007. godine da se pridruži dvostranačkoj Attalijskoj komisiji za ekonomski rast. Godine 2007. pokušao se kandidirati za mjesto u Nacionalnoj skupštini u Picardyju pod oznakom Socijalističke partije na zakonodavnim izborima, međutim njegov prijava je odbijena. Macronu je ponuđena prilika da bude zamjenik šefa ureda premijera Françoisa Fillona 2010. godine, no tu priliku odbija. Posao mu je ponudio François Henrot u tvrtci Rothschild & Co. Njegova prva odgovornost u tvrtci bila je pomoći pri kupnji Cofidis od strane Crédit Mutuel Nord Europe. Macron je uspostavio vezu s Alainom Mincom, biznismenom u nadzornom odboru Le Monde. Godine 2010. dobiva promaknuće te postaje partnerom u banci, a sve to nakon posla na dokapitalizaciji Le Monde i akviziciji tvrtke Atos tvrtke Siemens IT Solutions and Services. Reputaciju je stekao zbog sudjelovanja u savjetovanju za Nestléovu kupnju odjela Pfizera u iznosu od 12 milijardi dolara u 2012. godini, te je tada imenovan generalnim direktorom, a njegov udio naknada za taj posao vrijedan 9 milijardi eura učinio ga je milijunašem.

Macron je u mладости dvije godine radio za Građanski i republikanski pokret, no nikada se nije prijavio za članstvo. Bio je pomoćnik gradonačelniku Georgesu Sarreua, te član Socijalističke partije od svoje 24. godine. Upoznavši Françoisa Hollandea, Macron se 2010. godine pridružuje njegovom

osoblju. 15. svibnja 2012. godine postao je zamjenik glavnog tajnika Elyséeja, što je bila visoka uloga u osoblju predsjednika Françoisa Hollandea. Tijekom ljeta 2012. godine Macron je iznio prijedlog kojim bi se povećao radni tjedan sa 35 sati na 37 sati do 2014. godine. Također je pokušao suzdržati velika povećanja poreza na najviše zarade koje je planirala vlada. Hollande je odbio Macronove prijedloge, a Nicolas Revel, drugi zamjenik generalnog tajnika Elyséea s kojim je bio u službi, također se usprotivio Macronu zbog predloženog pakta o proračunskoj odgovornosti. 10. lipnja 2014. godine objavljeno je da je podnio ostavku te da ga je zamijenio Laurence Boone. Glavni razlog njegova odlaska bilo je razočaranje time što nije bio uključen u prvu vladu, ali je bio i frustriran zbog nedostatka utjecaja na reforme koje je predložila vlada.

Macron u kolovozu 2015. godine izjavljuje da više nije član Socijalističke partije te da je od tog trenutka neovisan. Francuskoj javnosti postaje poznat nakon što se u ožujku 2015. godine pojavio na francuskom TV programu "Des Paroles Et Des Actes". Prije osnivanja vlastite političke stranke, Macron je bio domaćin niza događaja na kojima je javno govorio i iznosio svoje stavove i ideje. Usred napetosti i pogoršanja odnosa s trenutnom vladom, Macron 6. travnja 2016. godine osniva neovisnu političku stranku En marche u Amiensu. Liberalni, progresivni politički pokret koji je okupio mnoštvo medija kada je osnovan te na taj način „ukrotio“ tadašnjeg predsjednika Hollandea, te time doveo u pitanje lojalnost Socijaldemokratskoj partiji, unutar koje su gotovo svi žestoko govorili protiv pokreta EN marche. U lipnju 2016. godine, podrška medija prema Macronu i njegovom pokretu, En marche, počela je rasti kada su L'Express, Les Echos, Le 1 i L'Opinion počeli izražavati javnu potporu Macronu, što je ostro kritizirala krajnja lijevica, ali i krajnja desnica skovavši pri tome izraz "Macronite" kojim su opisali utjecaj Macrona na tisak.

Macron je 16. studenoga 2016. godine, a nakon višemjesečnih nagađanja, službeno proglašio svoju kandidaturu za francusko predsjedništvo, u svojoj najavi kandidature govorio je o demokratskoj revoluciji i obećao deblokiranje Francuske. Zanimljiva je činjenica da je Macron za vrijeme kampanje objavio knjigu, koja je postala jedna od najprodavanijih u Francuskoj, pod nazivom "Revolucija". Naravno tijekom kampanje Macron je bio na udaru kritika od strana suparnika. Njegova kampanja uživala je veliku podršku medija, a njegove pristalice slavile su pobjedu u prvoj krugu izbora u poznatom muzeju Louvre. Nakon pobjede u prvoj krugu izbora, Macronova zadaća bila je pobijediti kandidatkinju Nacionalne fronte Marine Le Pen u drugom krugu izbora za predsjednika Francuske. U kampanji za drugi krug izbora Macron je postao meta hakera, no ni to ga nije omelo te je 7. svibnja 2017. godine izabran za predsjednika Francuske sa 66,1% glasova. Macron je odustao od uloge predsjednika En marchea, a na to mjesto zasjela je Catherine Barbaroux.

Sve prednje navedene činjenice idu u prilog tome da je Emmanuel Macron jedna od vrlo utjecajna osoba na međunarodnoj sceni. Povezati Macrona s međunarodnim pravom nije osobito lak zadatak. Poznato je da čim je postao predsjednikom Francuske, se zalagao i tražio brojne promjene, od kojih su najvažnije provedba paketa reformi o javnoj etici, zakonu o radu, porezima i ovlastima agencije za provođenje zakona. To je samo djelić posla kojim se Macron bavio došavši na vlast. Iako dosta mlad na toj bitnoj i utjecajnoj poziciji došao je u koštač sa mnogim problemima koje je uspješno rješavao. Migrantska kriza i teroristički napadi bili su najveći izazovi za Macrona, koji je migrantsku krizu uspio riješiti uvođenjem novih pravila, no svejedno nije dopustio, kao primjerice SAD-e, da se zabrane ulasci tim jadnim civilima koji su pobjegli iz svojih ratom okupiranih država tražeći sigurnije boravište. Nastavno na navedeno i u tom pravcu, Macron je svojim djelovanjem i utjecajem pokušao iznaći rješenja vezana za sprječavanje onečišćenja okoliša, zalagao se za sekularizaciju, obrazovanje, zdravlje,

istaknuo se u borbi protiv antisemitizma. Ušao je u sve sfere društva i nastojao svojim radom i doprinosom pomoći ne samo zemlji kojom predsjedava nego i široj društvenoj zajednici.

Izvori:

<https://www.biography.com/political-figure/emmanuel-macron?fbclid=IwAR2lode2AdHX8UfEXXO37BXIAxRrfRvtMA7BD0bxwO7UFatK93OmV4nUa8c>

https://www.ft.com/content/3ea8d790-7fd1-11ea-8fdb-7ec06edeef84?fbclid=IwAR3zcO_tl6e9OMDo02f4lm15YXiBRvthBFRwZ1tw0brxt7ulOdU3sw5Rnlg

<https://www.britannica.com/biography/Emmanuel-Macron>

<https://www.theguardian.com/world/emmanuel-macron>

<https://www.imdb.com/name/nm6960621/bio>

20. **THERESA MAY** (Ujedinjeno Kraljevstvo)

Pripremila: Ines Miklić

Vaši osobni razlozi izbora ove osobe: zbog njezine uloge u Brexitu, u medijskom joj je prostoru posvećena velika pozornost. Povezanost s predmetom međunarodnog prava: premijerka Ujedinjenog Kraljevstva koja je prva imala zadatku voditi zemlju iz EU.

Theresa Mary May (rođ. Brasier) rođena je 1. listopada 1956. u Eastbourneu u Sussexu. Njezin je otac bio vikar Crkve u Engleskoj, a majka domaćica. Odrastala je u ruralnom Oxfordshireu, a polazila je i državne i privatne škole. Pohađala je gimnaziju, a studirala je geografiju na St. Hugh's Collegeu na Sveučilištu Oxford.

Theresa je u prošlosti uvijek naglašavala važnost sveučilišnih fakulteta na kojima dominiraju žene za njihov napredak u vrijeme kada su se borile da osiguraju svoje mjesto na sveučilištu kojim dominiraju muškarci. Već sa dvanaest godina shvatila je da se želi baviti politikom i biti članicom Parlamenta. To je željela jer joj je bila namjera promijeniti živote ljudi, a smatrala je kako je biti uključen u politiku, biti članicom parlamenta te posebno biti ministar vlade, iznimna čast.

Na plesnoj zabavi na Sveučilištu Oxford na kojemu je studirala, drugi student Benazir Bhutto, budući premijer Pakistana, upoznao je Theresu sa Filipom Mayom za koga se udala 1980. godine. I Theresa i njezin suprug započeli su karijeru u bankarstvu. Par je javno govorio o svojoj nesposobnosti da imaju djecu zbog Theresinih zdravstvenih problema. Nakon što je diplomirala, narednih je 20 godina provela radeći u financijskom sektoru. Radila je u Banci Engleske, a zatim je prešla u Udruženje za usluge platnog prometa, gdje je obavljala dužnost voditelja Odjela za europske poslove i Višeg savjetnika za međunarodna pitanja. Nakon toga je sredinom 80.-ih i 90.-ih počela raditi u obrazovnom i političkom sektoru.

Tablica 1: Karijera Therese May u politici u razdoblju 1986.-2009.

Karijera u politici	
1986.-1994.	Vijećnica u Londonskoj općini Merton

1997.	Zastupnica grada Maidenheada u Engleskoj
1999.-2001.	Državni tajnik za obrazovanje i zapošljavanje
2001.-2002.	Državni tajnik za promet, lokalnu upravu i regije
2002.-2003.	Tajnica Konzervativne stranke
2004.-2005.	Državni tajnik za obitelj
2005.	Državni tajnik za kulturu, medije i sport
2005.-2009.	Zastupnica Donjeg Doma
2010.-2011.	Državni tajnik za matični odjel
2010-2012.	Ministrice za žene i ravnopravnost

Izvor: izrada autora na temelju podataka sa <https://www.britannica.com/biography/Theresa-May>

Velika Britanija izglasala je izlazak iz Europske unije u lipnju 2016., a Theresa se tomu suprotstavljala kao i tadašnji predsjednik Konzervativne stranke David Cameron. Kad je Cameron njavio svoju ostavku, pojavila se vjerojatnost da će glavni glasnogovornik kampanje "Napusti" (eng. „Leave“), Boris Johnson, postati novi vođa Konzervativne stranke. Nakon gubitka nekih ključnih pristalica, Johnson se ipak povukao s utrke. May je ušla u skupinu od četiri druge kandidatkinje i preživjela pobjedonosne glasove parlamentarnih konzervativaca. Naposljetu se suočila sa ministricom energetike Andreom Leadsom kao konačnom kandidatkinjom, međutim ona je kasnije povukla svoju kandidaturu. May je ubrzo postala nova predsjednica Konzervativne stranke, a postala je premijerka 13. srpnja 2016. Britanska premijerka 2017. potpisala je službeno pismo namjere povlačenja iz EU pozivanjem na članak 50. Lisabonskog ugovora¹. To je obilježilo formalni početak postupka „Brexit“. May je nastojala usmjeriti svoju kampanju na osvajanje potpore takozvanom „tvrdom Brexitu“, koji bi uklonio Veliku Britaniju ne samo iz EU-a nego i iz jedinstvenog ekonomskog tržišta.

Ubrzo nakon toga, Theresa je raspisala izvanredne opće izbore smatrajući da će njegovi rezultati osigurati stabilnost i sigurnost za UK tijekom svog presudnog izlaska iz EU. To je bio njezin pokušaj da poveća relativno malu većinu svoje stranke u Parlamentu. Međutim, izbori su rezultirali gubitkom parlamentarne većine njezine Konzervativne stranke sa 52% glasova „za“ i 48% „protiv“. Ne samo da nije dobila svoj traženi mandat, već su i konzervativci izgubili svoju vladajuću većinu u Donjem domu. Njezin neuspjeh da osigura većinu na izborima ozbiljno je oslabio njezin autoritet i održivost njezinih planova.

Premijerka se suočavala sa raznim problemima. Dodatne probleme činili su ostavke dvoje ministara u vlasti, a dva su puta izbori prekinuti te je i kampanja privremeno obustavljena terorističkim napadima.

Pojavili su se pozivi da podnese ostavku i unutar i izvan njezine stranke. May je, međutim, pokušala formirati manjinsku vladu (umjesto formalnu koalicijsku vladu) uz potporu Demokratske unionističke stranke Sjeverne Irske (DUP). Theresina vlast i rukovodstvo DUP-a postigli su sporazum

¹ Puni naziv: Ugovor iz Lisabona o izmjenama i dopunama Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o osnivanju Europske zajednice, 2010/C 83/01

prema kojem će DUP podržavati vladu na glasovima o povjerenju i glasovima koji se odnose na Brexit. Zauzvrat, vlada je obećala milijardu funti dodatnog financiranja za Sjevernu Irsku u sljedeće dvije godine. U Konzervativnoj stranci postojalo je široko neslaganje oko bezbroj detalja vezanih uz to kako će se britanski prijedlog o razdvajajući baviti pitanjima poput trgovine i carina, slobode kretanja i važnosti koju zakoni EU i Europski sud imaju za Veliku Britaniju.

Predsjednici 27 drugih zemalja članica EU-a formalno su se složili sa sporazumima o povlačenju UK iz EU. Prema sporazu, Velika Britanija trebala je platiti oko 50 milijardi USD kako bi ispunila svoje dugoročne finansijske obveze prema EU. Theresa je kasnije odustala od nekih svojih zahtjeva za Brexit, budući da su dvije strane naglasile privremeni sporazum u kojem će Velika Britanija zadržati prednosti jedinstvenog tržišta i carinske unije. Prema planu, ukinula bi se sloboda kretanja između Britanije i EU. Iako je datum odlaska Velike Britanije iz EU konkretiziran za 29. ožujka 2019., sporazumom je predviđeno da se Britanija nastavi pridržavati pravila i propisa EU barem do prosinca 2020. Put ka parlamentarnom odobrenju sporazuma prepun je oporbe, ne samo laburista, liberalnih demokrata, već i desetaka konzervativnih zastupnika. Rasprava o sporazu se nastavila te se Corbyn, predsjednik Laburističke stranke, ne samo zalagao za odbacivanje sporazuma već je i pozvao prijevremene opće izbore. Očekivano, sporazum je odbijen.

May je bila pod napadom sa svih strana, te joj je izglasano nepovjerenje. Pozivi na njezinu ostavku višestruko su se povećavali. Theresino vodstvo definirano je neuspjehom, javnim ponižavanjem i katastrofalnim političkim pogreškama. Neke od njih bile su izvan njezine moći, dok su neke bila posljedica loših savjeta onih kojima se odlučila okružiti. U svibnju 2019., May je objavila da daje ostavku na mjestu premijera i predsjednika Konzervativne stranke. Vijest je uslijedila ubrzo nakon otkrivanja njezina posljednjeg spornog plana Brexit, koji je uključivao ponudu za glasanje na drugom referendumu. Očećanje njenog odlaska dobilo je potporu od strane nekoliko istaknutih protivnika, uključujući Borisa Johnsona. May je službeno odstupila sa svoje funkcije 24. srpnja 2019. godine, ustupajući mjesto novom premijeru Borisu Johnsonu. May je tijekom svog premijerskog mandata obavila 72 putovanja u 33 zemlje.

Izvori:

- R. Prince, Theresa May: The Enigmatic Prime Minister, Biteback Publishing, 2017.
https://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=3yEQDgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT6&dq=theresa+may&ots=tpWfLTMm-9&sig=CfZNSgPYnzW_p1eMJh1a_4zMv5A&redir_esc=y#v=onepage&q=theresa%20may&f=false
<https://link.springer.com/article/10.1057/s41293-017-0067-3>
<https://link.springer.com/article/10.1057%2Fs41293-020-00133-9>
<https://link.springer.com/article/10.1057%2Fs41293-020-00138-4>
<https://www.britannica.com/biography/Theresa-May>
<https://www.biography.com/political-figure/theresa-may>

21. ANGELA MERKEL (Njemačka)

Pripremila: Katarina Tutić

Izabrala sam biografiju o Angelji Merkel jer smatram da je ona jedna od pozitivnijih osoba danas, koja se uspjela probiti na međunarodnu scenu vrlo mlada te je stekla veliki uspjeh i poštovanje od predstavnika drugih zemalja kao što su SAD, Francuska, Kina, Izrael i sl. Ima vrlo značajnu ulogu u odlukama za brigu o okolišu i zaštiti ljudskih prava na području Europe, ali i šire u svijetu. Izgradila je zavidnu karijeru na vlasti što ne uspijeva svima, a naročito ženama.

Angela Merkel je jedna od najmoćnijih ljudi u međunarodnom pravu. Dosegla je vrhunac svoje moći. Predvodi najveće i najbogatije nacionalno gospodarstvo kontinenta. U Europskoj uniji ona je posljednja od svoje generacije, osim vječnog luksemburškog predsjednika vlade i malteškog premijera, nitko ne vlada dulje od nje. Surađuje s mnogo zemalja što se tiče pitanja ekonomske stabilnosti i ljudskih prava. Pod njezinom vlasti zaposlenost je u Njemačkoj pala s 11% na samo 4%, a ekonomija Njemačke prva je u Europi te četvrta najveća u svijetu. Moćna je i utjecajna političarka i pretpostavlja se da će igrati glavnu ulogu u svjetskom razvoju u narednim godinama. Arnold Schwarzenegger nazvao ju je jednom zgodom najmoćnjom ženom na svijetu, a tvrtka Matell je jednu od svojih Barbie-lutaka oblikovala na njezinu sliku kao uzor djevojčicama u tome da „mogu postati sve“.

Kći učiteljice engleskog, talijanskog i latinskog jezika, Herlinde i luteranskog pastora, Horsta Kasnera, Angela je bila sjajna učenica koja je od malena pokazivala ljubav za ruski jezik i putovanja. U osmom razredu osvojila je treće mjesto na Olimpijadi ruskog jezika te je nagrađena putovanjem u Moskvu. Ona poznaje dvije Rusije, jednu privatnu i jednu poslovnu. Nikada nije tamo studirala, ali je upoznala Moskvu, Kavkaz i jug zemlje. Voli Tolstoja i Dostojevskog. Emocionalno je vezana za privatnu Rusiju, dok poslovnu Rusiju nažalost povezuje s figurom Vladimira Putina. Ona nije bila borac otpora, niti opozicionarka. Zato kao i njezin brat Marcus odabrala je studij fizike koji joj je nudio najveće mogućnosti slobode i razvoja. Započinje studij fizike na Sveučilištu Karl Marx 1973. godine u Leipzigu, što ju kasnije dovodi na Središnji institut za fizikalnu kemiju na kojem je radila u znanstvenom pogonu.

U trenutku kad se dogodio pad Berlinskog Zida bila je sa svojom sestrom Irene u sauni i taj pad ju je potaknuo da upliva u političke vode. Zanimala se za sve stranke. U prosincu iste godine je završila u Demokratskom pokretu. Istaknula se na svom radnom mjestu naglašavajući svoje ciljeve i hrabrost te postaje zamjenica glasnogovornika vlade kod Lothana de Maizierea. Njezin stav je bio vrlo čvrst te je imala priliku neposredno pridonositi diskusijama s predsjednikom vlade u Europskom parlamentu u Strasbourg, Parizu, Londonu te u Moskvi. Tamo stječe prva iskustva s međunarodnim pregovaračkim forumima, s delegacijama, protokolom te mnoštvom pitanja o međusobnom odnošenju među suverenim državama. Pružila joj se prilika ogromnog značaja o kojoj dan-danas može govoriti s ponosom: berlinski samit o klimi 1995. godine. Predstavnici gotovo svih zemalja prvi put su se okupili u Riju de Janeiru 1992. godine kako bi raspravljali o klimatskim promjenama. Prvi put postojao je međunarodnopravno obvezatan ugovor koji je zemlje potpisnice međusobno ujedinjavao što se tiče

klimatske zaštite. No, godinu dana kasnije počeli su se isticati snažni otpori te se održala Berlinska konferencija na kojoj je ministrica zaštite okoliša Angela Merkel izabrana za predsjedavajuću. Merkel je bila oduševljena jer joj se pružila prilika da upozna različite kulture ovog svijeta te je poslušala savjet svog iskusnog indijskog kolege Natha Kamala i uspjela privesti kraj konferencije nakon 11 dana sa zadivljujućim rezultatima. Ta joj je konferencija donijela popularnost u zemljama Trećeg svijeta koja se održala sve do danas. Berlinska konferencija otkrila je zanimljivu crtu njezina bića, koja i danas određuje njezin rad: ona je pragmatična kad može postići kompromis. Ona vidi politiku kao linearan proces, traži sredinu među poimanjima i dolazi do kompromisa. Nije ljubitelj konflikata. Sve joj se više počela sviđati javna uloga.

Sloboda je jedna od bitnijih značajka Merkelicina života. I sama je provela 35 godina u sustavu neslobode i otkrila što znači steći slobodu. U svom značajnom govoru što ga je ikad održala izrekla je : „Quo vadis, Njemačka?“, kako bi istaknula slobodu pojedinca u zajednici. Stoga ju je Barack Obama odlikovao najvišem civilnim odličjem, Medaljom slobode. Ona se dodjeljuje jednom godišnje osobama koje su se istakle u zaslugama za SAD. Ističe kako je sloboda najsretnije iskustvo njezinog života i da je individualnost najsnažnija pogonska snaga demokracije. Nije joj se toliko dojmila unutarnja politika kao vanjska. Shvatila je da mora ojačati veze sa svijetom i Europom jer Njemačka ne može sve svoje probleme riješiti sama. Zemlja je članica nekoliko saveza i aliansi i to: Europske unije, NATO-a, Ujedinjenih naroda i dr. Senator Barack Obama nije iskazivao previše stručnosti u vanjskoj politici, htio se iskazati dolaskom u Berlin i govorom pred Brandenburškim vratima (iako službeno nije potvrđeno da je želio govoriti tamo) što je Merklica smatrala neprimjerenim. Iskazivala je skepsu prema njemu kao i prema nekim drugim muškarcima kao što su Vladimir Putin koji je iskazivao pretjeranu muškost ili Silvije Berlusconi koji ju je na NATO-ovu samitu u Baden-Badenu po dolasku ostavio da stoji na crvenom sagu. No, ipak Obama i Merkel uspjeli su to prebroditi i izgraditi bliskost u njihovom odnosu. Složili su se da su oboje autsajderi: „crni dečko“ s Havaja i kancelarka rođena na „drugoј strani“, u bivšoj istočnoj Njemačkoj, koji su morali savladati snažne otpore i prikloniti se razumu. Obama je istakao zasluge kancelarki koja je „gorljiv glas za ljudska prava i dostojanstvo u čitavom svijetu“.

Vanjska je politika, Angele Merkel uvijek kontrolirana i sklona kompromisu, naravno ako služi uspjehu. Međutim, Izrael joj izražava snažne emocije. On ima ključnu ulogu u njezinoj politici, a zbog nezgodnih povijesnih okolnosti njezinih prethodnika prema židovskom narodu, njeguje kontakte s važnim krugovima izraelske politike. S izraelskim veleposlanikom, neumornim borcem za mir, Shimonom Steinom, koji također izražava ljubav prema operama izgradila je osobni kontakt. Nazivali su ga „ocem izraelskog atomskog oružja“. Strašno ju je razbjesnio odnos Demokratske Republike Njemačke i Izraela kroz povijest jer kao znanstvenica nije mogla dobiti nikakav rad u svojem stručnom području iz Izraela. U svojoj mladosti nije imala nikakav kontakt s Izraelom. Tek kao ministrica za mlade i žene 1991. godine jedno od brojnih putovanja odvelo ju je u Jeruzalem. Ona je prva njemačka kancelarka rođena nakon Drugog svjetskog rata, 1954. godine te rado pohađa razne skupove o Demokratskoj Republici Njemačkoj i njenoj povijesti. Nikada ne iznosi vlastita sjećanja, ali iznimka je Izrael. Užasava ju pomisao na sustavno uništenje europskih Židova koje je provodila nacionalsocijalistička Njemačka. Ona ne koristi riječ holokaust već *shoah* (izraelska riječ za holokaust). Smatra da Njemačka danas ne bi postojala bez SAD-a i holokausta. Njemačka je prihvatile svoju povijest i krenula u razračunavanja s vlastitim prošlošću te su je zato prihvatili njezini susjadi i međunarodna zajednica i omogućili joj ujedinjenje i suverenost. Merkel je 2007. godine održala važan govor pred Glavnom skupštinom UN-a i iznijela osobno mišljenje o onome što svijet drži zajedno. Samo pola godine

kasnije pružila joj se iznimna čast. Održala je govor u Knesetu povodom 60 godina postojanja države Izrael. Iznjela je svoje viđenje njemačko-izraelskih odnosa što je dio njezine političke baštine.

Zaključno možemo sa punim pravom reći da Angela Merkel danas predvodi najveće i najbogatije nacionalno gospodarstvo europskog kontinenta. Kroz godine svoje vladavine stekla je u javnosti iznimno ugled te moć i utjecaj u međunarodnim razmjerima. Uz prethodno prikazan rad na raznim „frontama“ dodatno se može istaći njen doprinos mirovnom procesu na Bliskom istoku. Nikada prije nijedan njemački kancelar nije imao toliko značajnu vanjskopolitičku ulogu niti tako jak utjecaj na sve međunarodne procese.

Izvori:

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=68144>

<https://www.dw.com/hr/najvi%C5%A1e-ameri%C4%8Dko-odli%C4%8Dje-njema%C4%8Dko-kancelarki/a-15140554>

Kornelius, S., Angela Merkel kancelarka i njezin svijet, Profil, listopad, 2014.

<https://www.dw.com/hr/shimon-peres-neumorni-borac-za-mir/a-35912238>

<https://www.dw.com/hr/merkel-se-nada-kineskoj-pomo%C4%87i/a-15707722>

<https://www.youtube.com/watch?v=Y7Nbi9pN-tg>

<https://proleksis.lzmk.hr/6211/>

<https://www.biografija.org/politika/angela-merkel/>

22. BARACK OBAMA (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Mateja Tucelj

Političar velikoga kalibra, uspio osobito zorno pokazati kako Amerikanac usprkos znatnim ograničenjima zbog porijekla i socijalnoga položaja još uvijek ima nemalu šansu ostvariti visoke pa i najviše dosege u karijeri i životu ako je dovoljno smion, nadaren i radišan, te posebno ako ima potporu svoje okoline da se obrazuje i napreduje. "Robujem vlastitoj biografiji: američko iskustvo ne mogu promatrati drugačije nego kroz vizuru crnca miješanoga nasljeđa, uvijek imajući u vidu kako su ljudi koji izgledaju poput mene bili podjarmljivani i stigmatizirani na suptilne i one manje suptilne načine na koje rasa i klasne podjele i nadalje oblikuju naše živote." - citat iz Obamine knjige Odvažnost nade koji dobro objašnjava zašto sam odabrala njega. Čovjek koji je često

nalazio na prepreke u životu samo zbog svog podrijetla, koji se morao namučiti za svaku zaslugu u životu i ništa mu nije dano "na pladnju". Unatoč svim preprekama borio se za ono u što je vjerovao te

je na taj način izabran za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država što ga ujedno čini i jednom od najpoznatijih osoba na svijetu (kao i svakog predsjednika SAD-a).

SAD kao jedna od najvećih sila na svijetu ima velik utjecaj u međunarodnoj zajednici. Barack Obama kao bitan organ SAD-a činio je dobre, ali i loše postupke, no uvijek se trudio raditi za dobrobit svih, a posebno za one kojima je to najpotrebnije. U ovom radu bit će govora o njegovim djelima koja su svakako imale utjecaj u međunarodnoj zajednici, a sada bih izdvojila jedno od najbitnijih: Dobitnik je Nobelove nagrade za mir 2009. godine "za svoje izvanredne napore u jačanju međunarodne diplomacije i suradnje među narodima" i za "viziju svijeta i rad za njega bez nuklearnog oružja".

S ocem iz Kenije i majkom iz Kansasa, Barack Obama rođen je u Honolulu (Hawai, SAD) 4. kolovoza 1961. Godine. Roditelji su se razveli pa je odgajan uz pomoć djeda i bake nakon što se vratio iz Indonezije gdje je živio s majkom i očuhom do 10. godine. Odgoj u snažnoj obitelji srednje klase, naporan rad i obrazovanje služili su kao sredstvo za napredak i pomogli pri stjecanju uvjerenja da je život blažen te da ga treba živjeti pomažući drugima. Nakon što je prošao svoj put kroz fakultet pomoću stipendija i studentskih zajmova, preselio se u Chicago. Tada, u ranim dvadesetim godinama, pronašao je svoj poziv radeći u siromašnim zajednicama u južnome dijelu Chicaga. Radio je sa skupinom crkava kako bi pomogao obnovi zajednica koje su bile opustošene zatvaranjem lokalnih tvornica čelika. Poslije je krenuo na Pravni fakultet na Sveučilištu Harvard, gdje je postao prvi crni predsjednik časopisa Harvard Law Review. Po završetku studija vratio se u Chicago kako bi pomogao u vođenju pokreta za registraciju birača, predavao ustavno pravo na Sveučilištu u Chicagu i ostao aktivan u svojoj zajednici.

Kada se po prvi put kandidirao za političku dužnost imao je 35 godina, bilo je to četiri godine po svršetku Pravnog fakulteta, bio je netom oženjen i općenito nestrpljiv. Otvorilo se mjesto u legislaturi Illinoisa, te je 1996. godine izabran u senat Illinois. U senatu države Illinois prošao je prvu veliku reformu etike u 25 godina, smanjio poreze radničkim obiteljima i proširio zdravstvenu zaštitu djece i njihovih roditelja. U studenom 2004. godine izabran je u Senat SAD-a, a zakletvu je položio 3. siječnja 2005. godine i time postao peti Afroamerikanac koji je služio Senatu. Tijekom svog mandata, Obama se posebno fokusirao na pitanja nuklearnog neširenja i prijetnju zdravlju koju predstavlja ptičja gripa. S republikancem senatorom Tomom Coburnom iz Oklahoma stvorio je web stranicu koja prati svu saveznu potrošnju s ciljem obnove povjerenja građana u vladu. U partnerstvu s drugim republikancem, senatorom Richardom Lugarom iz Indiane, predložio je nacrt zakona kojim se proširuju napori za uništavanje oružja za masovno uništenje u istočnoj Europi i Rusiji.

Dana 10. veljače 2007. Barack Obama najavio je svoju kandidaturu na predsjedničkim izborima 2008. Godine. Na stranačkim predizborima za izbor predsjedničkog kandidata Demokratske stranke pobjeđuje glavnu protukandidatkiju, senatoricu New Yorka Hillary Clinton, suprugu bivšeg predsjednika SAD-a Billa Clintonu i time postaje prvi tamnoputi predsjednički kandidat jedne velike stranke u povijesti Sjedinjenih Američkih Država. Obama pobjeđuje na predsjedničkim izborima 2008. godine i postaje 44. Predsjednik SAD-a. Zakletvu kao prvi crni predsjednik SAD-a položio je 20. siječnja 2009. godine kada se okupilo 1,8 milijuna ljudi čime je postignut rekord posjećenosti inauguracija.

Jedan od prvih Obaminih postupaka na vlasti bio je potpisivanje The Lilly Ledbetter Fair Pay Act of 2009. koji je potpisao deveti dan na vlasti, čime je dana pravna zaštita u borbi za jednake plaće žena. Spasio se od strane problematične autoindustrije i Wall Streeta, a radničkim obiteljima dao je smanjenje poreza. U vanjskoj politici Obama je započeo razgovore s Kubom, Iranom i Venezuelom i odredio datum povlačenja američkih trupa u Iraku. 23. ožujka 2010. Obama je potpisao Zakon o povoljnoj skrbi, popularno nazvan univerzalna zdravstvena zaštita ili "Obamacare". Njegov cilj je bio

da svakom Amerikancu pruži pristup priuštivoj zdravstvenoj njezi tako što je zahtijevao da svi imaju zdravstveno osiguranje, ali je nudio pokriće za ljudе s prethodnim postojećim stanjem (grupa ljudi koja je prethodno često bila zakinuta za pokriće) te je tražio društva za zdravstveno osiguranje da potroše barem 80% premija kako bi pružili stvarne medicinske usluge.

Godine 2012. Obama je ponovo izabran na izborima. Njegov je drugi mandat obilježen s nekoliko međunarodnih događaja, uključujući ubojstvo Osame bin Ladena. 2013. godine snažno se suprotstavio korištenju kemijskog oružja na civile od strane sirijskog vođe Bashara al-Assada, izbjegavajući izravan udar na Siriju kada je al-Assad pristao prihvatići ruski prijedlog da se odrekne kemijskog oružja. Možda je najvažniji trenutak njegove međunarodne diplomacije bio njegov rad na iranskom nuklearnom sporazumu, ao je funkciju predsjednika do 20. siječnja 2017. godine.

Barack Obama je od 1992. godine oženjen s Michelle Robinson, koju je upoznao tijekom njenog studija na Harvardu. Zaručili su se 1991. godine, a vjenčali 1992. godine. Imaju dvije kćerke, Maliju (1999.) i Natashu (2001.). Godine 1995. objavio je autobiografiju "Snovi mojega oca" koja je postala je bestseler nakon ponovnog objavljivanja 2004. Godine. Njegova druga knjiga Odvažnost nade objavljena je 2006. godine i odmah je postala bestseler. Uz prva dva bestselera napisao je još mnoge knjige.

Izvori:

Barack Obama, Odvažnost nade - razmišljanja o obnavljanju američkog sna, Profil, 2008.

https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/generic/Photo_Barack_Obama.htm

<https://www.history.com/topics/us-presidents/barack-obama>

<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2009/obama/biographical/>

23. DONALD TRUMP (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Sara Stanić

Donald John Trump bio je američki poduzetnik, televizijski producent i voditelj te političar njemačko-škotskog podrijetla, a koji od 20. siječnja 2017. godine obnaša dužnost predsjednika Sjedinjenih Američkih Država. Osim, ovih političkih aktivnosti, predsjednik je Organizacije Trump te milijarder. Kao poznata ličnost slavu je stekao vođenjem televizijskog natjecanja Pripravnik. Rođen je u Queensu, njujorškoj četvrti, 14. lipnja 1946. godine. Stekao je naslov sveučilišnog prvostupnika u ekonomiji koju je dobio na

poslovnoj školi Wharton 1868. godine. Kasnijih godina, točnije 1971. postao je predsjednikom obiteljske tvrtke, odnosno Organizacije Trump.

Za vrijeme svoje uspješne karijere gradio je brojne luksuzne hotele, nebodere, golf terene te je trgovao nekretninama na Manhattanu. Do 2015. godine bio je vlasnik natjecanja u ljepoti, kao što su izbor za Miss SAD-a te Miss svemira. Nadalje, 2016. godine bio je uvršten kao 324. najbogatija osoba na svijetu, a u prosincu iste godine proglašen je drugom najbogatijom osobom na svijetu. Svoju političku karijeru započeo je u Reformskoj stranci iz čijih se redova i bio kandidirao za američke predsjedničke izbore u 2000. godini. Nešto nakon toga prešao je u redove Demokratske stranke, a zatim je jednu godinu djelovao kao nezavisni i nestranački kandidat. Nakon što je prešao u redove Republikanske stranke kandidirao se za Američke predsjedničke izbora za 2012. godinu, no međutim te je godine ipak povukao svoju kandidaturu jer nije imao dovoljnu podršku birača. No nakon svih kandidiranja i pokušaja da osvoji mjesto predsjednika Sjedinjenih Američkih Država, nije ga zaustavilo da se u lipnju 2015. godine ponovno kandidira i predstavi svoju predizbornu kampanju koju je otvorio u svom sjedištu u New Yorku. Na kraju je konačno u srpnju 2017. godine službeno potvrđen kao predsjednički kandidat Republikanske stranke na stranačkom zasjedanju te je i te iste godine postao predsjednikom SAD-a.

Nadalje, u ovom radu bitan je njegov utjecaj u samom međunarodnom pravu. Htjela bih navesti da je u svojim govorima i niza kontroverznih izjava vrijeđao i kršio ljudska prava te radio diskriminacije. U svojim govorima izražavao je mržnje i prijetnje kao što je prijetnja o izgradnji zida na granici s Meksikom. Na temelju njegovih starijih izjava pokušalo se ustaviti kakvim će se rječnikom Trump služiti, hoće li poštovati govorni bonton te kakvo će držanje imati. Tako su Gokariksel i Smith u svojim djelima pratili Trumpa i njegov su rječnik opisali kao isključivo negativan. Smatraju ga osobom čija je želja nadmoći muškaraca i bijele rase, a jedan od izvora kojim se koriste je članak o njegovim uvredama koje je uputio ženama (Bahadur, 2015.). On svojim govorima diskriminira na temelju njihova spola ili izgleda ako mu se fizički ne sviđaju ili ga zapravo ne podržavaju. Tako je primjerice, odvjetnicu koja je za vrijeme sudskog procesa tražila stanku kako bi podjednala dijete nazvao „odvratnom“. Isto tako je na twitteru pisao da Clinton ne može zadovoljiti potrebe američkih građana ako ne može zadovoljiti

potrebe svojega muža. Na kraju svega priznao je da neke misli često prešuti samo zato što nastoji biti politički korektan.

Također ga puno autora optužuje za rasizam i ksenofobiju. Jedno od većih govora mržnje koje je održao bio je govor 2015. godine koji je održao u sklopu najave svoje kampanje za mjesto predsjednika prilikom čega je Meksikance nazvao silovateljima koji u državu donose samo kriminal. Riječi koje je uputio na tom govoru glasile su ovako: „Kad Meksiko šalje svoje ljudе, ne šalje najbolje. Oni ne šalju Vas. Oni šalju ljudе koji imaju mnogo problema i te probleme donose sa sobom. Donose droge. Donose kriminal. Oni su silovatelji. A neki su, pretpostavljam, dobri ljudi.“ Nadalje, treba se spomenuti njegova netolerancija prema Neamerikancima i pripadnicima drugih religija koja je jasno vidljiva i u njegovom stavu prema pripadnicima islamske vjeroispovijesti.

Nakon terorističkih napada 2015. godine u svom je govoru izjavio kako svim muslimanima treba zabraniti ulazak u SAD sve dok se ne razjasni tko je napad organizirao. Također, u svom djelu Gokariksel i Smith ga opisuju kao vrlo agresivnu osobu koja ne može suzdržati svoj bijes čime zapravo izaziva paranoju i poziva na vrlo ekstremne mjere. On dobre odnose s drugim državama primjerice temelji na jakoj vojsci koju se uopće ne boji upotrijebiti. Jedan od njegovih rečenica bila je: „Sve počinje sa snažnom vojskom.“ Sve.“ (Trump 2015., str.. 42.). iz svega navedenoga jasno se vidi da Donald Trump kao predsjednik jedne od najvećih država na svijetu jasno krši temeljne slobode i prava čovjeka koja su jasno uspostavljena raznim međunarodnim konvencijama i ugovorima. On zapravo ni ne pokušava biti bolji, on čak takva svoja stajališta iznosi u javnost. Nadalje, unatoč usredotočenosti na vjersku slobodu, predsjednik Trump pohvalio je pohvale stranih lidera koji se bore protiv vjerskih manjina.

Ugostio je Narendra Modija, hinduističkog nacionalističkog premijera Indija, za skup u Teksasu i posjet Bijeloj kući u lipnju 2017. godine, usprkos dokazima da je u više navrata podmetnuo nasilje nad muslimanskim manjinama u svojoj zemlji. Istovremeno zločini iz mržnje unutar Sjedinjenih Američkih država dosegli su 16-godišnju visinu od kada je Donald Trump stupio na mjesto predsjednika, a on je naravno odbio osuditi napade na muslimanske zajednice. Također, jedan od izvora govori o tome da konzervativni pokreti u Sjedinjenim Američkim Državama su dugo pokušavali ograničiti reproduktivna prava, no pristup Trumpove administracije je dosegao nove razine diskriminatornih i štetnih politika kod kuće i na samoj međunarodnoj sceni.

Nadalje, pristup pobačaju legalizirao je i zaštitio Vrhovni sud SAD-a i potvrdio kao temeljno ljudsko pravo od strane tijela UN-a i 50 zemalja širom svijeta. Međutim, Trumpova je administracija iskoristila svoj utjecaj na Ujedinjene narode kako bi izvršili pritisak na države kako bi im zapravo oduzela ta prava i u inozemstvu, dok je umanjila prava na pobačaj u Sjedinjenim Američkim Državama. Trumpova administracija kao i sam Trump očito ne žele sudjelovati u svim ovim raspravama u dobroj mjeri. Trump ima vrlo jasnу agendu borbe protiv ljudskih prava, a Trumpova administracija aktivno nastoji narušiti ljudska prava i u zemlji ali i u inozemstvu. Uprava je radila na vraćanju zaštite za LGBTQ pojedince. Također, napadala je reproduktivna prava žena, tretirao je i o njima govorio da su imigranti i izbjeglice manji od ljudi. Cijelo vrijeme pokušava opozvati zaštitu onih koji žele podnijeti zahtjev za azil u SAD-u. Nadalje, pokreće opasne napade na same medije i slobodu govora. A što je još više začuđujuće u njegovom razmišljanju je to da on osobno brani surovu represiju sjevernokorejskog diktatora Kim Jong-una. Plan i cilj Trumpove administracije je to da žele da svi vjeruju da ono što rade ide u prilog hvale vrijednim ciljevima kao što su demokracija, sigurnost, sloboda. Oni iznose rasističke komentare drugima, tvrdeći da se na taj način brane protiv antisemitizma i da zapravo brane Izrael.

George Orwell je u svom romanu o izmišljenom totalitarnom režimu iz 1984. godine napisao da je jedan od moto režima: „Rat je mir. Sloboda je ropstvo. Neznanje je snaga.“ Trumpova administracija daje sve od sebe da zapravo na neki način ova vrsta vladavine postane stvarnost u Americi, a možda i u cijelom svijetu.

Na temelju svega navedenoga u ovom kratkom eseju trebamo se vrlo dobro zapitati kako jedan ovoliko loš čovjek, pun mržnje i šokantnih izjava može biti na prijestolju i vladati jednom od najvećih i najsnažnijih zemalja na svijetu. Čovjek koji jasno krši ljudska prava ne samo govorima već i djelima, kako može biti izabran od naroda, koji ga to narod podržava kada sluša ovakve govore. Ovakvih se govora ljudi trebaju bojati i boriti protiv njih i učiniti nešto da bi se ovakav način kršenja ljudskih prava trebao iskorijeniti u potpunosti. On bi kao predsjednik najveće zemlje na svijetu trebao biti primjer drugim ljudima i drugim vođama svijeta, trebao bi se jasno zalagati za svaki aspekt ljudskih prava, a on radi sve suprotno. On pravi razlike među rasama, nacijama, vjerskim pripadnostima i svim ostalim oblicima ljudskih vrednota koje su jasno navedene u svakom Ustavu. On bi kao jedan veliki i moćan čovjek trebao u svojim govorima izražavati dobrotu, zaštitu i sigurnost i predstavljati SAD u pozitivnom smislu i kao zemlju koja se jasno bori za ljudska prava, a ne protiv njih. Smatram da bi se ovakvo loše djelovanje predsjednika trebalo čim prije zaustaviti i da bi tu trebale pomoći sve međunarodne organizacije u svijetu jer ovakav način vladanja ne dovodi do ničega dobrog, ne samo za državljane SAD-a nego ni za cijeli svijet.

Izvori:

<https://www.americanprogress.org/issues/security/reports/2019/12/10/478458/president-trumps-alarming-human-rights-agenda-home-abroad/>

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jul/18/trump-pompeo-human-rights-un-orwellian-mission-redefine>

Bahadur, N. (24.8. 2015.) https://www.huffpost.com/entry/18-real-things-donald-trump-has-said-about-women_n_55d356a8e4b07addcb442023?section%2BCindia=&guccounter=1

<https://time.com/4139476/donald-trump-shutdown-muslim-immigration/>

III. Povijesne i nekoć politički aktivne osobe

24. KOFI ANNAN (Gana)

Pripremila: Ana Marija Jokić

Kofi Annan je bio sedmi glavni tajnik Ujedinjenih naroda, obnašao je dva mandata, ujedno je bio i prvi glavni tajnik Ujedinjenih naroda izabran iz redova djelatnika UN-a. Samim time što je bio djelatnik Ujedinjenih naroda vidljiva je njegova povezanost s predmetom međunarodno pravo. To je također vidljivo i kroz Annanov rad na mirnom rješavanju sporova i osiguranju mira u međunarodnoj zajednici. Bio je veliki borac za ljudska prava i posebno aktivan u međunarodnoj zaštiti čovjeka. Što dokazuje i činjenica da je dobitnik Nobelove nagrade za mir 2001. godine.

Prilikom odabira osobe o kojoj će pisati ovaj rad, između velikog broja iznimno značajnih osoba koje su obilježile događaje na međunarodnoj sceni, odlučila sam se za Kofija Annana, koji je svojim iznimnim radom ostavio neizbrisiv trag na međunarodnu zajednicu, samim time što je bio glavni tajnik Ujedinjenih naroda, vrsni diplomat i veliki borac za ljudska prava. Radio je na podizanju svijesti o pitanjima siromaštva, epidemije AIDS-a, protuterorizma i očuvanja mira. Kofi A. Annan je bio sedmi glavni tajnik Ujedinjenih naroda i prvi koji je izabran iz redova djelatnika Ujedinjenih naroda. Dužnost glavnog tajnika Ujedinjenih naroda je obavljao od siječnja 1997. do prosinca 2006.

Annan je rođen 8. travnja 1938. u Kumasiju u današnjoj Gani, a umro je 18. kolovoza 2018. u Bernu u Švicarskoj, u dobi od 80 godina. Tečno je govorio engleski, francuski i nekoliko afričkih jezika. Annan je studirao na Sveučilištu za znanost i tehnologiju u Kumasiju u Gani, a završio je preddiplomski studij iz ekonomije na Macalester Collegeu u St. Paulu, Minnesota 1961. Godine 1961. - 1962. pohađao je diplomski studij na Institutu za međunarodne poslove u Ženevi, a 1972. stekao je diplomu magistra znanosti na Sloan School of Management na Massachusetts Institute of Technology.

Annan se pridružio sustavu UN-a 1962. godine zaposlio se u Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji u Ženevi. Kasnije je služio u Ekonomskoj komisiji za Afriku u Addis Abebi, pa u UN-ovim izvanrednim snagama (UNEF II) u Ismailiji, Egipat. Bio je visoki povjerenik UN-a za izbjeglice (UNHCR) u Ženevi. Radio je i na raznim visokim dužnostima u New Yorku koji se bave ljudskim resursima, proračunom, financijama i sigurnosti osoblja. Neposredno prije nego što je postao glavni tajnik, bio je zamjenik glavnog tajnika za mirovne operacije. Annan je 1990. godine omogućio vraćanje međunarodnog osoblja i građana zapadnih zemalja iz Iraka nakon što je Irak napao Kuvajt. Annan je ujedno bio i specijalni predstavnik glavnog tajnika za bivšu Jugoslaviju od 1995. do 1996.

Annan se kao glavni tajnik UN-a usredotočio na reformiranje UN-a cijelokupnim sustavom reformi s ciljem revitalizacije Ujedinjenih naroda i porasta učinkovitosti međunarodnog sustava. Zagovarao je vladavinu zakona, ljudska prava te je težio približavanju Ujedinjenih naroda ljudima kroz vraćanje povjerenja javnosti u Ujednjnjene narode. Također je kao glavni tajnik djelovao na međunarodnu zajednicu u borbi protiv AIDS-a. Time što je imao značajnu ulogu prilikom osnivanja

Globalnog fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije. Također je posredovao u usvajanje UN-ove prve antiterorističke strategije i njenom prihvaćanju od strane država članica odgovornosti za zaštitu ljudi od genocida, ratnih zločina, etničkog čišćenja i zločina protiv čovječnosti.

U pogledu diplomatskih inicijativa Annan je 1998. godine pomogao olakšati prijelaz na civilnu vlast u Nigeriji, također je te godine posjetio Irak kako bi riješio zastoj između Iraka i Vijeća sigurnosti oko poštivanja rezolucija o inspekcijsima oružja i drugih pitanja. Bio je uključen i u diplomatski proces koji je doveo do neovisnosti Istočnog Timora od Indonezije. Bio je odgovoran za potvrđivanje povlačenja Izraela iz Libanona 2000. godine, a 2006. njegovi su napori doprinijeli prestanku neprijateljstava između Izraela i Hizbollaha. Također 2006. godine posredovao je u rješenju spora između Kameruna i Nigerije oko poluotoka Bakassi primjenom presude Međunarodnog suda. Od ponovnog izbijanja nasilja na Bliskom Istoku u rujnu 2000. godine, on je radio na poticanju Izraelaca i Palestinaca da razriješe svoje razlike pregovorima na temelju rezolucija Vijeća sigurnosti i načela „zemlje za mir“.

Annan je zajedno s Ujedinjenim narodima 2001. godine dobio Nobelovu nagradu za mir. Razlog dodjele ove nagrade je bila revitalizacija Ujedinjenih naroda i davanje prednosti ljudskim pravima. Nobelov odbor također je prepoznao njegovu opredijeljenost u borbi za suzbijanje širenja virusa HIV-a u Africi i njegovu izjavu protivljenju međunarodnom terorizmu. Kofi Annan je 2007. godine utemeljio Kofi Annan zakladu. Od veljače do kolovoza 2012. godine, bio je zajednički specijalni izaslanik UN-a i Arapske lige za Siriju, ovlašten tražiti rješenje tamošnjeg sukoba. Bio je član The Elders-a, neovisne skupine globalnih lidera koji zajedno rade na miru i ljudskim pravima, a 2013. godine je imenovan predsjedateljem te organizacije. Bio je član uprave, zaštitnik ili počasni član niza organizacija, uključujući Zakladu Ujedinjenih naroda. Kofi Annan predsjedao je Globalnom komisijom za izbore, demokraciju i sigurnost (ožujak 2011. do rujna 2012.), a u siječnju 2013. pokrenuo je zapadnoafričku komisiju za droge, kao odgovor na porast prometa i konzumacije droga u zapadnoj Africi i njihov utjecaj na sigurnost, upravljanje i javno zdravstvo. Od rujna 2016. do rujna 2017. g. Annan je predsjedavao Savjetodavnom komisijom za državu Rakhine, Mijanmar.

Izvori:

<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2001/annan/biographical/>(20.5.2020.)

<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2001/annan/facts/> (20.5.2020.)

[https://www.un.org/sg/en/content/kofi-annan\(15.5.2020.\)](https://www.un.org/sg/en/content/kofi-annan(15.5.2020.))

<https://www.kofiannanfoundation.org/kofi-annan/biography/>(17.5.2020.)

<https://www.un.org/sg/en/content/kofi-annan>

25. FIDEL CASTRO (Kuba)

Pripremila: Doris Bobić

Fidel Castro zainteresirao me svojom dugotrajnom vlašću na Kubi koju je obnašao kao diktator i osoba koja je vladala kombinacijom karizme i tiranije gotovo 50 godina, od 1959.godine do 2008.godine kada je zbog bolesti vlast prepustio svom bratu. Bio je najdugovječniji vladar 20. stoljeća. Uz velike riječi koje su prakticirali njegovi prethodnici Fidel Castro je prešao i na velika djela koja mu je omogućila sovjetska materijalna pomoć. Vladajući toliki niz godina kao diktator ne čudi to što ga se uvrštava na popis osoba koje su kroz 20. stoljeće ubile više od nekoliko tisuća ljudi kroz razdoblje svoje vladavine.

Krajem 1970-ih Fidel Castro bio je predsjedavajući Pokreta nesvrstanih te dobio važnost na međunarodnoj razini. Nitko nije mogao protiv njegove moći i oružja. Za Castra se može reći da je bio poznat po kršenju međunarodnog prava, bio je prvi sekretar komunističke partije, predsjednik Državnog vijeća i Vijeća ministara te vrhovni komandant oružanih snaga. Imao je „svoj“ zakon i pravo. Smatrao je da može vladati i funkcionirati samo strogo čime je stvarao sve više neprijatelja, prvenstveno od svoga naroda, a onda i drugih zemalja koje nisu podržavale komunizam i njegov režim.

Fidel Castro rođen je 1926.godine punim imenom Fidel Alejandro Castro Ruz u provinciji Oriente na istočnoj Kubi. Pohađao je dvije jezuitske škole u Santiagu, a 1950.godine doktorirao je pravo na Sveučilištu u Havani. Tijekom studija prava zainteresirao se za politiku nakon čega se planirao kandidirati za mjesto zastupnika u kubanskom parlamentu na izborima 1952. koje je general Fulgencio Batista na kraju otkazao budući da je preuzeo vlast. Castro je 1953. krenuo u napad na vojarnu u mjestu Monacada, međutim napad je završio neuspjehom i Castrovom zatvorskom kaznom od 15 godina, ali je već 1955. iz njega izašao. Kada je izašao iz zatvora otisao je u Meksiku gdje je zajedno sa revolucionarom Che Guevara organizirao pokret nazvan „26.srpnja“. Godine 1959. revolucijom je srušio diktaturu dotadašnjeg predsjednika Batiste i postao predsjednik vlade.

Na početku vladavine bio je umjereni reformator, a ciljem mu je bio uspostavljanje predstavničke demokracije i pravednija raspodjela bogatstva, no ubrzo je počeo provoditi opširne mjere za sve siromašne i uveo komunistički režim. Reformirao je zemlju, omogućio besplatno školovanje i zdravstvenu brigu za sve. Sa tako širokim mjerama koje su bile dobre za sirotinju, ali i skupe za državu, poticao je nezadovoljstvo i iseljavanje pripadnika srednje klase koja se nije mogla istaći i steći položaj u društvu. Za njega su oni bili politički nepodobni, a SAD ih je s oduševljenjem primao smatrajući ih simbolom i žrtvom nedostatka prava i stabilnosti Castrova režima. Godine 1960. Sjedinjenje Države su prestale kupovati kubanski šećer i uvele su ekonomski embargo te 1961. neuspješno pokušale maknuti Castra s vlasti u tzv. invaziji na Zaljev svinja. Nakon toga Castro je prigrlio komunizam i okrenuo se SSSR-u dobivajući sve veću pomoć i podršku komunističkih zemalja. SSSR je tada postao glavni kupac šećera i opskrbljivač nafte, a uz to se Castro proglašio i marksistom, a Kuba je postala komunistička zemlja sve ovisnija o Sovjetskom Savezu u ekonomskom i vojnem smislu. To je dovelo do pogoršanja sovjetsko-američkih odnosa. Pregovorima američkog predsjednika Kennedyja i sovjetskog vođe Hruščova izbjegnuta je prijetnja Kube raketama 1962. godine. Do 1968. godine Castro je podupirao revolucije i pružao pomoć gerilcima Venezuela, Perua, Gvatemale, Bolivije i Kolumbije

zbog čega su sve države zapadne polutke s Kubom prekinule diplomatske odnose. Ipak, nakon pogibije Che Guevare došlo je do preokreta jer u Boliviji nije zaživjela ideja da se kubanska pobuna kao i državni režim može preslikati i na prostoru Latinske Amerike. Sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća Kuba je preorientirala svoju vanjsku politiku i obnovila odnose s Čileom, Argentinom i Peruom te obnovila odnose s državama Latinske Amerike. Kuba se okreće pokretu nesvrstanih, a Castro predsjeda pokretom i dobiva veliku međunarodnu populaciju i političku podršku novih država i uspjeva se održati na vlasti narednih dvadesetak godina.

Castro je svojom socijalističkom i nacionalističkom revolucijom uspio ukloniti privatno vlasništvo u Kubi. To nije odgovaralo američkom kapitalističkom režimu i onemogućilo im je mogućnost kupovanja i prisvajanja Kube. Tu stalnu prijetnju i neprijateljstvo kao i izbjegavanje brojnih atentata od strane Amerike morao je držati pod kontrolom. Sve to ga je i okrenulo drugoj svjetskoj velesili SSSR-u i njihovoj ideologiji i organizaciji države. Traženu i dobivenu zaštitu od suparničke države u hladnom ratu sa SAD-om Kuba je prokockala krizom koja je skoro završila atomskim ratom. Nezadovoljan što nije bio uključen u kompromis dogovora krenuo je u pomaganje revolucija zemljama Trećeg svijeta (Angola, Etiopija). Castro je bio uvjeren da je Kuba predodređena za vodstvo i primjer drugima i u organiziranju i poboljšanju života kao i strogom vodstvu države. Vidio je sebe i svoj narod samo u svom modelu organiziranja države i međunarodnog priznanja pa makar to bio i kriminal i tiranija istrebljivanje neistomišljenika.

Izvori:

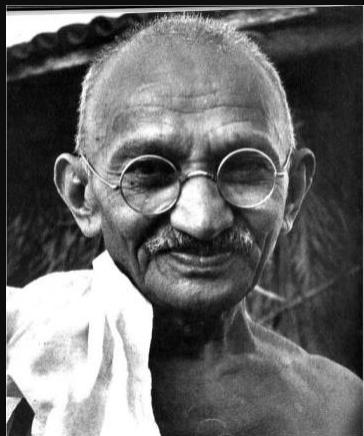
Ignatio Ramonet: „Fidel Castro Moj život– Biografija u dva glasa“, V.B.Z. Zagreb, 2009.

Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=11003>

This day in history, <https://www.history.com>this-day-in-history/castro-sworn-in>

26. MAHATMA GANDHI (Indija)

Pripremio: Dominik Rastija

Razlog zašto sam izabrao Gandhija je jer je on prva osoba koje se sjetim kada razmišljam o pozitivnom utjecaju na svijet. On je također bio student prava koji se borio za prava i slobode ljudi te promovirao mir u svijetu. Od velikog značaja je za svijet jer je pokazao da se nesuglasice mogu rješavati na pacifistički način, a ne samo ratom. Ujedno je imao i veliki utjecaj na ostale borce za prava ljudi poput Martina Luthera Kinga Jr. Nakon njegove smrti, u Ujedinjenim narodima održana je komemorativna sjednica na kojoj su sve države svijeta izrazile sućut indijskim predstavnicima u Ujedinjenim narodima, što pokazuje Gandijev tadašnji i sadašnji ogromni utjecaj.

Mohandas Karamchand Gandhi rođen je 2. listopada 1869. godine, na području Gujarata u Indiji. Danas ga nazivaju Mahatma čije je značenje simbolično njegovoj osobnosti, a to je Velika duša. Gandhi je bio brahman što je bila najviša kasta, a oni su se najviše bavili svećeničkim zanimanjima. Na Gandhija je u početku najviše utjecala majka koja je bila džanističke vjere, a ona se temeljila na nenasilju prema svim živim bićima. Gandhi se oženio već s 13 godina, s Kasturbom i taj brak je trajao 60 godina. Prvo dijete dobio je s 15 godina, a kasnije ih je dobio još četiri. S 18 godina putuje u London na University College kako bi studirao pravo jer je htio biti odvjetnik, no nije uspio ispuniti taj san pošto je bio prestidljiv da bi govorio na sudu.

Bavio se pravom u Južnoj Africi u kojoj je proveo 21 godinu i tu je bio upoznat s bjelačkim rasizmom. Nakon tog saznanja, vratio se u Indiju kako bi se borio za osamostaljivanje od bijelaca (Britanije). 1918. godine preuzeo je vodstvo indijskog nacionalnog pokreta, a godinu dana poslije je pokrenuo prvu kampanju građanske neposlušnosti. Promovirao je nenaoružanu borbu, pasivni otpor britanskoj vlasti i nekooperativnost s britanskom vladom. Zagovarao se za obnovu domaćih obrta radi gospodarske neovisnosti Indije o Velikoj Britaniji te je provodio opći bojkot britanske robe zbog čega je bio osuđen na 6 godina u tamnici. No Gandhi je pušten ranije i odmah je izabran za predsjednika Indijskog nacionalnog kongresa. 1930. godine pokreće drugu kampanju građanske neposlušnosti protiv monopola soli. On je javno na obali isparavanjem izlučio sol iz morske vode zbog čega je također završio u tamnici, ali je također ubrzo pušten na slobodu i biran je za predstavnika Indijskog nacionalnog kongresa na londonskoj Konferenciji okruglog stola. Na konferenciji se sporazumom trebao riješiti spor između Indije i Britanije, no Gandhi odustaje od sudjelovanja zbog sukoba s bivšim učenikom Jawaharlalom Nehruom koji je odbacio pacifističku metodu. Međutim, Gandhi nije odustao od borbe za neovisnost, nego je prisiljavao vladu na provođenje reforme svojim štrajkovima glađu.

Nakon što je izbio Drugi svjetski rat, pružio je potporu Velikoj Britaniji i opet je postavljen na čelo Indijskog nacionalnog kongresa. Kongres je 1941. godine donio rezoluciju o povlačenju Britanaca iz Indije zbog čega su Gandhi i ostali pripadnici Kongresa bili uhićeni. Tijekom posljednjeg boravka u tamnici, proveo je 21-dnevni štrajk glađu. Zalagao se za to da se Indija ne dijeli na dvije različite države, odnosno odbijao je teoriju o dvama nacijama zbog straha od rata koji je na kraju izbio, no svojim štrajkom glađu je zaustavio pokolje u Calcutti 1947. godine. Gandhi je ubio hinduistički fanatik 30. siječnja 1948. godine.

Izvori:

<https://povijest.hr/nadanasnjidan/mahatma-gandhi-karizmaticni-indijski-voda-1869/>
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=21204>
<https://nova-akropola.com/filozofija-i-psihologija/ex-libris/price-iz-zivota-mahatme-gandhija/>
<https://www.britannica.com/biography/Mahatma-Gandhi>
<https://studentski.hr/vijesti/na-danasjni-dan/atentat-na-mahatmu-gandhija-najpoznatijeg-zagovornika-nenasilja>
<https://nova-akropola.com/filozofija-i-psihologija/ex-libris/price-iz-zivota-mahatme-gandhija/>

27. MIHAIL GORBAČOV (SSSR)

Pripremila: Magdalena Sladoja

U ovoj zadaći odlučila sam pisati o Mihailu Gorbačovu zato što smatram da je jedna od najznačajnijih osoba u 20. stoljeću. Njegovo je političko djelovanje bitno utjecalo na međunarodnu scenu i subbine mnogih naroda i država, a posebno na području istočne Europe. Isto tako, svojim je aktivnostima značajno pridonio na međunarodne odnose u globalnom smislu, to jest bitno je promjenio odnose između tadašnjeg Istočnog i Zapadnog bloka zbog čega je došlo do potpunog zaokreta u odnosu između vodećih svjetskih država (supersila) – SSSR-a i SAD-a.

Mihail Sergejevič Gorbačov, poznat kao sovjetski i ruski političar, rođen je 2. ožujka 1931. godine u mjestu Privolje. Godine 1955. diplomirao je pravo na Moskovskom sveučilištu. U Stavropoljskom kraju je postao prvi sekretar regionalnog partijskog komiteta 1970., a godinu dana kasnije postaje i član Komunističke partije Sovjetskog Saveza. Svojim radom i zalaganjem stekao je značajan ugled kao dinamična i odlučna osoba sa zavidnim organizacijskim sposobnostima. Tako je bio prepoznat kao talent u društvenom i političkom usponu. To mu je omogućilo napredovanje kroz partijske redove koje će ga 1980. dovesti do članstva u Politbirou. Iako nije imao sasvim dovoljnu podršku, Gorbačovu su u prilog išle tadašnje okolnosti jer nakon što su u kratkom razdoblju s pozicija otišla trojica starijih vođa, stav je bio da je potrebno na dužnost generalnog sekretara CK KPSS-a imenovati mlađu i dinamičnu osobu. Gorbačov je posjedovao upravo te kvalitete i služio se snagom argumenata.

Ubrzo je stekao potrebno povjerenje i raspravljaо je sveobuhvatno i o temama koje do tada nisu bile na dnevnom redu zbog političkih razloga, a bile su od značaja za sovjetsko društvo. Sljedbenici konzervativnog komunizma u početku kao da su bili zatečeni i nisu odmah na odgovarajući način reagirali na promjene koje je želio uvesti Gorbačov, a s kojima se oni nisu slagali. Po dolasku na čelo države u potpunosti je shvatio kako se gospodarstvo SSSR-a nalazi u vrlo lošem stanju i kojega dodatno iscrpljuje utrka u naoružanju s NATO paktom i rat u Afganistanu. Gospodarski rast je bio negativan, a proračunski deficit bio je visok. Industrijska proizvodnja je bila zastarjela i neproduktivna, a teška situacija je bila i u poljoprivredi. Stoga je Gorbačov smatrao da je potrebno što prije pokrenuti sovjetsko društvo za što su bile potrebne određene reforme u svim segmentima života. Bio je svjestan da to nije moguće učiniti preko noći, odnosno da na tako nešto treba pripremiti sovjetsko društvo, a posebno njegov konzervativni dio. Oni su se odupirali svakoj značajnijoj promjeni tvrdeći da ono što je Gorbačov nudio nije u skladu sa sovjetskim komunizmom i socijalizmom. Također treba naglasiti da i u drugim

istočnoeuropskim država članicama Varšavskog pakta su bili slični problemi kao i u samom SSSR-u. Zbog toga su se i kod njih počeli nazirati zahtjevi s određenim promjenama u svrhu demokratizacije društva i promjena s ciljem decentralizacije gospodarstva. Posebno je to bilo izraženo u Poljskoj.

Kasnije će se pokazati da će reforme temeljene na perestrojki i glasnosti biti veliki zamašnjak u tim državama povodom demokratskih promjena i potpunog osamostaljenja od SSSR-a što dovodi do rušenja Berlinskog zida i ujedinjenja Istočne i Zapadne Njemačke. Perestrojka na ruskom znači obnova ili ponovna izgradnja. Nakon što je Mihail Gorbačov stvorio političku platformu za provođenje reformi, donio je perestrojku – program reforme gospodarstva i politike sovjetskog društva. Reforma je trebala podići sovjetsko gospodarstvo i da se uvede decentralizirana tržišno orijentirana ekonomija. Međutim, kasnije se pokazalo da je takva reforma bila površna i nedovoljno efikasna i u konačnici će imati negativan učinak u generalnom smislu što će na kraju dovesti do raspada SSSR-a. Uz perestrojku pokrenuo je i promjenu „glasnost“ što označava veću transparentnost i slobodu medija. Time su stvorenji liberalniji stavovi prema slobodi govora i kritičkom izjašnjavanju medija o političkim i društvenim događanjima.

Na vanjskopolitičkom planu pokrenuo je niz akcija u svrhu poboljšavanja odnosa sa Sjedinjenim Američkim Državama. Zaustavio je rat u Afganistanu. Njegovi odnosi sa SAD-om promijenili su povijest, odnosno njegovo djelovanje dovest će do pada „željezne zavjese“ i okončanja Hladnog rata. Za vrijeme Hladnog rata vodila se politička borba između Istočnog i Zapadnog bloka koja u stvari nije nikad prerasla u svjetski međunarodni sukob, a koji je u više navrata bio na pomolu. Zbog toga je Mihail Gorbačov 1990. zasluženo dobio Nobelovu nagradu za mir. Iste godine postao je i predsjednik SSSR-a. S njegovom politikom i reformama konzervativni slojevi nisu se slagali pa je 1991. godine pokušan i državni udar da se Gorbačova svrgne s vlasti. Ipak takav pokušaj je spriječen. Događaje koje je svojim reformama perestrojkom i glasnosti pokrenuo imali su neku vrstu lančane reakcije od SSSR-a, a potom su se proširili na gotovo cijeli svijet u smislu gospodarskih promjena, demokratizacije društva i stvaranja novih država koje su nastale raspadom SSSR-a. Sam Gorbačov nije mogao pretpostaviti da će promjene koje je uveo u sovjetsko društvo imati toliko značajan utjecaj na globalne odnose. Posebno nije želio niti očekivao da će doći do raspada države SSSR koja nije bila spremna na promjene ni u jednom dijelu društveno-političkog i gospodarskog života. Konzervativni krugovi ga smatraju izdajnikom koji je uništio svoju državu i sve ono što je Komunistička partija stvarala tijekom 20. stoljeća uloživši puno žrtava i odricanja u cilju stvaranja komunističkog poretka. U vezi s tim kineske komunističke vlasti su ga proglašile ludim.

Analizirajući rad Mihaila Gorbačova kao generalnog sekretara CK KPSS-a i predsjednika države SSSR još uvijek nije jasno je li on htio da nastanu takve promjene ili je samo htio provesti reformu SSSR-a svojom perestrojkom na političkom i ekonomskom planu. Naime, dolaskom na navedene funkcije shvatio je kako SSSR bitno zaostaje u gospodarskom razvoju u odnosu na zapadne zemlje, a posebno na SAD koje su mu bile glavna konkurenca na svjetskoj razini u ekonomskom i vojno-političkom smislu. Za pokretanje promjena poput perestrojke i glasnosti u tadašnjem SSSR-u bila je potrebna velika hrabrost i odlučnost, što je Mihail Gorbačov i posjedovao.

Izvori:

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=22683>

<https://povijest.hr/nadanasnidan/mihail-gorbacov-dobio-nobelovu-nagradu-za-mir-1990/>

<https://www.znanje.org/i/2014/2014iii01/2014iii01251329/Mihael%20Gorbacov.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=pYL9-Zg1sjA>

<https://www.youtube.com/watch?v=8mGTuyhdX28>
<https://www.youtube.com/watch?v=8Py8t2gT2r8>
<https://www.youtube.com/watch?v=azL1vU3Tglg>
<https://www.youtube.com/watch?v=lywpAhsnmEw>
<https://www.youtube.com/watch?v=Zr4rlHKjGWE>

28. IVAN PAVAO II. (Poljska)

Pripremila: Anamarija Varžić

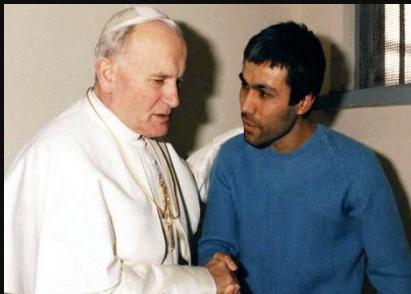
Papa Ivan Pavao II. osoba je koja je u najnovijoj povijesti ostavila najveći moralni trag. Bio je neponovljiv i jedinstven, papa koji je ispunio svoju misiju. Proglašen je blaženim, a kasnije i svetim. Odabrala sam ga jer smatram da je bio iznimno karizmatičan i da je ostavio velik međunarodni utjecaj svojom pojavom moralnog autoriteta diljem svijeta. Zalagao se za prestanak diktature i tiranije, osuđivao je rat i narušavanje temeljnih načela vladavine međunarodnog prava.

Karol Jozef Wojtyla rođen je 18. svibnja 1920. u gradu Wadowicama, nedaleko od Krakowa. Nakon završetka studija u rodnom gradu, upisuje se na sveučilište u Krakowu, koje su zatvorili nacisti. 1942. počinje pohađati predavanja na teološkom fakultetu u tajnosti, osjetivši poziv na svećenstvo. Nakon rata nastavlja studij bogoslovije koja je bila ponovno otvorena. U Rimu postiže doktorat iz teologije i 1948. vraća se u Poljsku gdje obavlja službu kapelana. Kasnije postaje profesor teologije. U 38. godini 4. srpnja 1958. postaje najmlađi poljski biskup. Šest godina kasnije imenovan je nadbiskupom, nedugo nakon toga i kardinalom. 16. listopada 1978. izabran je za prvog slavenskog papu u povijesti. Karol uzima ime svojih prethodnika *Ivan Pavao II.* Papa je tijekom papinske službe proglašio 1282 blaženika i 456 svetaca. Održao je 8 konzistorija na kojima je imenovao 201 kardinala. Niti jedan papa se nije susreo s tolikim brojem ljudi. Ustanovio je Svjetski dan bolesnika te Svjetski dan mladih.

Papa je osuđivao ratove, pa tako i Zaljevski rat i samog G. Busha, kojem je zamjerio teška kršenja ljudskih prava i narušavanje dostojanstva ljudske osobe. Ivan Pavao II. Pozivao je na akciju protiv zla terorizma, no nikada nije podržao vojnu opciju. Govorio je kako nasilje izaziva nasilje i da se rat uvijek mora smatrati porazom čovječnosti i razuma. Smatrao je da je potrebno tragati za korijenima i primarnim uzrocima terorizma. Obratio se teroristima i rekao kako njihove metode nikada neće riješiti sukobe među ljudima, da to mogu samo ljubav i razum. Primjer iz Iraka pokazuje kako je papa upotrijebio svoja načela na kojima se temelji koncepcija globalne pravde u politici.

Zbog njegovog snažnog političkog i duhovnog utjecaja dolazi do pada komunizma i režima koji su ograničavali čovjeka na izbor vjere. Ivan Pavao II. Posjetio je 129 država za vrijeme svog pontifikata. U Hrvatskoj je bio tri puta, prvi puta 1994. godine gdje je uputio poziv na pomirenje i mir za vrijeme rata. Papa je za vrijeme posjeta SAD-u koji je trajao devet dana, izrekao čak 76 govora. Irce je na koljenima molio da se udalje s putova nasilja i da se vrati na put mira. Ivan Pavao II. je za vrijeme prvog posjeta Ujedinjenim narodima 2. listopada 1979. govorio o ljudskim pravima, čega su se i pribjavali

komunisti. Iznio je kao problem nepravednu podjelu materijalnih dobara i golemu razliku bogatih i siromašnih. Osim toga, osudio je kršenje ljudskih duhovnih prava smatrajući to još gorim od prethodnog problema. Osuđivao je kršenje neotuđivih ljudskih prava te je u njegovom pontifikatu istaknuta potreba zaštite istih. Brojni povjesničari smatraju da je značajno pridonio rušenju Berlinskog zida. Papa je posjetio i muslimanske zemlje, gdje u Turskoj susreće svog budućeg atentatora koji mu je prijetio ubojstvom ukoliko ne otkaže svoje posjet Turskoj.

Atentat na papu Ivana Pavla II. dogodio se na trgu sv. Petra u Vatikanu, 13. svibnja 1981. dok se vozio na papamobilu, iz neposredne blizine je pogođen mečima iz pištolja, od strane Mehmeta Ali Agce. Sveti Otac je pogođen u trbu, kažiprst i desni lakat. Papa se budi nakon višesatne borbe za život, nakon buđenja počinje moliti i odmah opršta atentatoru. Papa je nadalje u svakoj prilici govorio kako mu je Gospa Fatimska spasila život jer se sam atentat dogodio na njezin blagdan. Atentator je

bio 23-godišnjak i pripadnik turske ekstremističke organizacije. Na doživotni zatvor je osuđen od strane talijanskih vlasti. Međutim, pomilovan je pošto se pokajao te je izručen turskim vlastima gdje služi kaznu zbog ubojstva novinara. Postoje brojne verzije navedenog događaja međutim, pretpostavlja se da samo papa i njegov atentator znaju pravu istinu jer ga je dvije godine poslije atentata posjetio u talijanskom zatvoru te mu u lice rekao da mu opršta. Sadržaj njihovog razgovora ostao je nepoznat. Ivan Pavao II. Umire u Vatikanu 2. travnja 2005. u 21:37h. Papin odlazak pratilo je čitav svijet.

Izvori:

Despot Zvonimir, Ivković Žarko: Ne bojte se, Zagreb 2005.

Župa Sv. Ivana Pavla II., Jelkovec <http://www.jelkovec.zupa.hr/bl-ivan-pavao-ii/>

<http://www.laudato.hr/Duhovnost/Zelite-li-znati-vise/Sveti-Ivan-Pavao-II-hr.aspx?feed=categoryNews>

<https://www.britannica.com/biography/Saint-John-Paul-II>

29. NELSON MANDELA (Južna Afrika)

Pripremila: Kristina Prutki

Vaši osobni razlozi izbora ove osobe: Nelsona Rolihlahla Mandelu sam odabrala zato jer je bio južnoafrički političar i predsjednik, koji je ostavio veliki utisak u međunarodnoj zajednici, vezano za ljudska prava, odnosno prava većinskog crnačkog stanovništva u Južnoj Africi. Također bio je jedan od glavnih organizatora u početcima nenasilne borbe protiv apartheida, kao i član Afričkog nacionalnog kongresa (ANC), koje se borilo za prava crnačkog stanovništva u Južnoj Africi. Tokom njegovog djelovanja ima i nekih negativnih posljedica, kao što su da je nakon zaključka kako ne oružana borba protiv apartheida ne donosi nikakve promjene, krenuo u oružanu borbu, nakon čega je završio u zatvoru, kao i činjenice da je tokom njegovog mandata porasla stopa kriminala i razvila se epidemija HIV – a. Iako, bez obzira na to mnogi su hvalili njegovo djelovanje i politiku nacionalnog povjerenja i vjernosti demokratskim institucijama, kao i činjenica da je nakon odlaska sa vlasti posvetio svoje djelovanje humanitarnom radu, te se danas drži kao jedan od univerzalnih moralnih autoriteta u današnjem svijetu. Također bio je i nobelovac, dobio je Nobelovu nagradu za mir, te je prvi crni predsjednik Južnoafričke Republike.

Nelson Mandela ili punim imenom Nelson Rolihlahla Mandela punim imenom, rođen je 18. srpnja 1918. i živio je do 5. prosinca 2013. Rođen je u pokrajini Capeu, u „kraljevskoj“ obitelji (obitelj je spadala u porodicu plemenskih poglavica), u mladim danima krenuo je u metodističku misionarsku školu, gdje je dobio englesko ime Nelson. Sljedeći korak u njegovom djelovanju bilo je pristupanje Afričkom nacionalnom kongresu (ANC), u koji isprva nije htio pristupiti. Zatim je započeo studij u Johannesburgu, a 1943. godine uspio je i diplomirati, za to vrijeme upoznao je neke aktiviste ANC – a i članove Južnoafričke komunističke partije (SACP), koji su ostavili znatan utisak na njega. Nastavio je školovanje studijem prava, a uz to radio je kao službenik. Nakon toga je 1944. godine na osnivačkom saboru Saveza mladeži ANC – a izabran na mjesto tajnika, s obzirom na to da je bio aktivist protiv se suradnji s komunistima i bijelcima, te uopće ne – crncima, a zauzimao se za bojkote, štrajkove i javne prosvjede. Postaje nacionalnim predsjednikom ANC – ove mladeži i članom nacionalnog vodstva pokreta, 1950. Nakon toga postao je javni govornik i predsjednik ANC – a u pokrajini Transvaalu, te je nakon govora u Durbanu uhićen, te osuđen na uvjetnu zatvorsku kaznu, zajedno s izrečenom mjerom zabrane javnog istupanja. Zatim je 1953. otvorio odvjetničku tvrtku u Johannesburgu, zajedno sa suradnikom Oliverom Tambom, te je to bila jedina odvjetnička tvrtka pod crnačkim vodstvom u cijeloj zemlji.

Prisilnim raseljavanjem stanovništva iz mješovite četvrti Sophia – townia u Johannesburgu 1955., dovelo je Mandelu do toga da se okrene nasilnim metodama političke borbe, te je krajem 1956. uhićen zbog „veleizdaje“, s ostalim vođama ANC – a, a „Izdajnički proces“ službeno je počeo 1958. a završio 1961. oslobađajućom presudom. Dva mjeseca pohađao je tečaj za gerilsku borbu u Etiopiji, a stečeno iskustvo koristio je pri organiziranju više od 60 bombaških napada tijekom prosinca 1961. godine. Sveukupno proveo je oko 27 godina u zatvoru. Uhićen je ponovno početkom 1962., a suđenje

koje je nosilo naziv Rivonia Trial imalo je veliki publicitet, iako mu je prijetila smrtna kazna, osuđen je „samo“ na doživotni zatvor, svojih prvih 18 godina zatvora kaznu je izdržavao u teškim uvjetima na zloglasnom otoku Robbenu. Idućih godina, povodom njegova šezdesetog rođendana, što je bilo 1978., počeli su stizati zahtjevi za njegovo oslobođenje, te je u to vrijeme bio premješten u zatvor Pollsmoor na kopnu, gdje je stekao znatno bolje uvjete. Deset godina poslije, 1988., izazvao je svjetsku pozornost, te je nedugo nakon toga premješten u još bolje zatvorske uvjete. Na čelo države dolazi Frederik Willem de Klerk, koji početkom 1990. legalizira sve do tada zabranjene političke stranke, te pušta Mandelu na slobodu. Sve do kraja mandata 1999., Mandela je nastupao pomirljivo, nastojeći ujediniti sve Južnoafrikance u jedinstvenu Rainbow Nation. Mandela je imao čak 76 godina u trenutku stupanja na dužnost, što ne čudi da nije pokušavao držati svu vlast u svojim rukama, niti je pokušavao dobiti drugi mandat, iako Južnoafrička Republika ima predsjednički sustav, Mandela se zadovoljio ulogom stratega, mudrog starca i ceremonijalnog državnog poglavnara. Najvažnija zadaća nove vlasti bila je ostvariti pomirenje među Južnoafrikancima različite rasne i različitih etničkih pripadnosti, neki oblici pomirbe imali su simbolični značaj, kao što su npr. posjet Mandele udovici tvorca apatheida Hendrika Varwoerda, kao i Percyja Yutara, državnog odvjetnika u procesu u kojem je osuđen na doživotni zatvor, drugo sredstvo bilo je Povjerenstvo za istinu i pomirbu. Povjerenstvo za istinu i pomirbu posebno je vladino tijelo, koje je nalikovalo sudu, te djelovalo od 1996. do 1999.

Nakon isteka mandata, 1999. Mandela je igrao ulogu „starijeg državnika“, više se nije bavio praktičnom politikom, iako je javno iskazivao potporu svojim nasljednicima, Mbekiju i Zumi, za to vrijeme njegova slava je rasla, postaje ikonom, 2004. godine najavio je svoje povlačenje iz javnog života, uz opasku: „Ne zovite me, ja ću se vama javiti“. Zdravlje mu je znatno narušeno od 2011. godine, te je sredinom 2013. godine primljen na bolničko liječenje u glavnom gradu Pretoriji, odakle više nije izlazio. Njegov autoritet i uloga pri stvaranju „nove Južne Afrike“ bili su od velikog značaja, Južnoafrička Republika ima poseban oblik predsjedničkog sustava vlasti, u kojem predsjednik Republike ima vrlo široke ovlasti, ali ne bira se na općim izborima, već u parlamentu, mandat mu traje pet godina, uz mogućnost ponovnog izbora, predsjednik se ujedno smatra i državnim poglavarom odnosno šefom vlade. Također, ostao je nijem na brojne rasističke ispade svojih nasljednika, te nikada nije pokušao opovrgnuti politike svog nasljednika Mbekija, koji je negirao vezu HIV – a i AIDS – a, te s tadašnjom ministricom zdravstva tvrdio kako se kao novi način liječenja tih bolesti može primijeniti pravilna prehrana, te osobito povećano konzumiranje cikle i češnjaka, kao zamjena za alternativne lijekove, a kao posljedica vođenja takve politike smatra se smrt, otprilike, 300 000 Južnoafrikanaca.

Izvori:

Raos Marinko, Nelson Mandela i njegova politička ostavština u Južnoj Africi, Političke analize, Vol. 5 No. 17, 2014.

<https://www.history.com/topics/africa/nelson-mandela>

<https://www.britannica.com/biography/Nelson-Mandela>

30. BORIS JELJCIN (Rusija)

Pripremio: Davor Jusufović

Jelcinja sam odabrao jer je prije svega meni osobno interesantna, zanimljiva te najblaže rečeno kontroverzna povijesna ličnost. Također, zanimljivo je što je upravo on prvi obnašao predsjedničku dužnost u Rusiji (1991. – 1999.). Nedugo nakon legitimne pobjede na višestračkim izborima, Sovjetski Savez je prestao postojati, čime je okončana najstarija, najveća i najmoćnija socijalistička država na svijetu. 2. siječnja 1992. Jeljin je, djelujući kao vlastiti premijer, naredio liberalizaciju vanjske trgovine, cijena i valute istodobno. Jeljin je slijedio politiku "makroekonomskog stabiliziranja", oštrog režima štednje namijenjenog kontroliranju inflacije. Neki ekonomisti tvrde da je 1990-ih Rusija pretrpjela ekonomski pad teže nego što su Sjedinjene Države ili Njemačka pretrpjele šest desetljeća ranije u Velikoj depresiji. Ruski komentatori, pa čak i neki zapadnjački ekonomisti, poput Marshalla Goldmana uvelike su okrivili ekonomski program Jeljcina za katastrofalne ekonomске rezultate zemlje u 1990-ima. Jeljin je obnašao predsjedničku dužnost osam i pol godina te i dan danas svjedičmo posljedicama brojnih događaja i poteza povučenih s njegove strane, kako vezanim za međunarodno pravo tako i za samu Rusiju pojedinačno.

Boris Nikolajevič Jeljin rođen je 1. veljače 1931. u Sverdlovsku [danasa Ekaterinburg], Rusija (SSSR). Bio je ruski političar koji je postao prvi predsjednik Rusije. 1991. godine je postao prvi narodno izabrani vođa u povijesti zemlje, vodeći Rusiju kroz olujno desetljeće političkog i ekonomskog zaostajanja sve do svoje ostavke uoči 2000. godine. Od mладog doba posjedovao buntovnički duh, odrastao je za vrijeme opresivnog sovjetskog doba Josepha Staljina. Tijekom Drugog svjetskog rata pretrpio je posljedice zbog neposluha kad se igrao s ukrađenim ručnim bombama. Jedna je eksplodirala, a Jeljin je izgubio palac i kažiprst s lijeve ruke. Studirao je građevinarstvo na Uralskom politehničkom institutu, doktorirao 1955. Tada je radio kao radnik i voditelj povjerenja Yuzhgorstroi, na kraju postajući viši inženjer i šef građevinskog odbora. 1961. godine pridružio se Komunističkoj partiji. Od 1963. do 1968. vodio je tvornicu za izgradnju kuća u Sverdlovsku. Ulazeći u politiku 1968. godine, imenovan je tajnikom i zamjenikom voditelja Sverdlovskega regionalnog odbora stranke. S druge strane, Jeljin je upravljao rodnom regijom kao prvi tajnik Sverdlovska od 1976. do 1985. Za to vrijeme stekao je naklonost zbog svog populističkog stila, kao i pozornosti druge nadolazeće Komunističke partije. Gorbačov i Jeljin su postali prijatelji, a Gorbačov, kada je postao generalni tajnik stranke 1985., pokušavao je postaviti Jeljčina za šefa građevinskog odjela Centralnog komiteta i gradonačelnika Moskve. Sljedeće godine Jeljin se pridružio vladajućem Politbirou kao član koji nije glasovao. Energični političar je pokušavao progoniti korumpirane dužnosnike Partije, čime je stekao još veću popularnost među građanima. 1987. godine, međutim, došlo je do nesuglasica između Gorbačova i Jeljčina. Jeljin je kritizirao sovjetskog lidera zbog odricanja od dijelova njegove perestrojke, politike koje su Sovjetima počele davati više sloboda. Kada je također optužio Gorbačova da je politički utjecao na svoju suprugu, Gorbačova su ga izbacili iz Politbiroa. Gorbačov je dao ostavku, a Jeljin, jašući na velikom valu popularnosti, zauzeo njegovo mjesto u prosincu 1991. godine.

Jeljin je vodio svoju zemlju sljedećih osam i pol burnih godina. Iako je namjeravao reformirati vladu i želio da njezino građanstvo napreduje, Jeljin se nije pokazao sposobnim stvoriti stabilno,

demokratsko društvo slobodnog tržišta. Potpisao je sporazume kojima se državama poput Ukrajine i Bjelorusije daje neovisnost. To je učinkovito obilježilo kraj Sovjetskog Saveza 1991. Zatim je započeo niz ekonomskih reformi koje su se pokazale katastrofalnima. Pokušao je stvoriti sustav slobodnog tržišta kojim upravljaju ljudi koji su poznavali samo socijalizam, a ekonomiju su preuzeли crni trgovci i vladini ljudi. Inflacija je naglo skočila, a prosječni građani su smatrali da njihove rublje postaju bezvrijedne. Strahom od gubitka kontrole nad vladom, Jeljin je oponašao svog prethodnika dodjeljujući svojoj vlasti sve više i više ovlasti, čak kršeći ustav svoje zemlje 1993. godine ilegalnim raspuštanjem parlamenta. Neizbjegno je došlo do pobune, a 3. listopada 1993. prosvjednici su se pobunili u Moskvi, zaplijenivši zgrade i radio stanicu. Stotinu i dvije osobe umrle su u najgorem nasilju od revolucije 1917. godine. Jeljin je napokon ugušio pobunu, a u prosincu 1993. godine napisan je novi ustav koji je ljudima davao znatna imovinska, poslovna i druga prava. Sljedeći neuspjeh politike dogodio se, međutim, 1994. godine, kada je Jeljin poslao trupe u pobunjenu republiku Čečeniju s katastrofalnim rezultatima.

Unatoč takvim problemima, Jeljin je ponovno izabran 1996., ali je nekoliko mjeseci kasnije doživio dva srčana udara. Lošeg zdravlja vladao je osjetno slabije i rijetko održavao javne nastupe. 1997. je ponovno hospitaliziran zbog pneumonije. Ekonomija je nastavila padati krajem 1990-ih, budući da je ruska vlada teško naplaćivala porez da plati svoje dugove, nova osnova dionica srušila se u ljetu 1998. U međuvremenu, Jeljin, koji je rotirao premijere u nastojanju da pronađe rješenje, postavio je na čelo bivšeg čelnika KGB-a Vladimira Putina, 1999. godine. Čečeni su počeli ulaziti na ruski teritorij i rat se još jednom razvio. Čak je i Moskva bombardirana, a Putin je preuzeo situaciju. Do kraja godine, Jeljin je znao da je vrijeme da on odstupi. Najavio je na doček Nove godine, efektivno prebacivanje vlade Putinu. Međutim, i u ovom je neuspjehu bilo nekih poziva na slavlje, jer je Jeljin postao prvi ruski vođa u povijesti koji je dobrovoljno dao ostavku na dužnost. Postigao je mnogo, usprkos pogrešnim koracima, i vodio svoj narod na prve probne korake prema demokraciji. Preminuo je 2007. godine zbog zatajenja srca.

Izvori:

- <https://www.encyclopedia.com/arts/educational-magazines/Jeljin-boris-1931-2007-boris-nikolayevich-Jeljin>
- <https://www.britannica.com/biography/Boris-Jeljin>
- <https://www.bbc.com/news/uk-politics-50185520>
- <https://www.bbc.com/news/av/magazine-38731701>
- <https://www.history.com/topics/russia/boris-yeltsin>

31. JOHN F. KENNEDY (SASjedinjene Američke DržaveD)

Pripremila: Petra Štivić

Tijekom povijesti, veliki broj ljudi nosilo je titulu predsjednika Sjedinjenih Američkih Država te vjerujem da svatko od nas zna nabrojati barem tri. Neki od najpoznatijih su: Thomas Jefferson, John Tyler, Franklin Pierce, Abraham Lincoln, itd... Svaki od njih na svoj način obilježio je svoje razdoblje vladanja, pa tako i John F. Kennedy. Puno ime mu je John Fitzgerald Kennedy, 35. predsjednik SAD-a koji je predsjedao u razdoblju od 1961. do 1963. godine. Rođen je u Brooklinu, 29. svibnja 1917. godine. Kennedy je odrastao u obitelji koja je zahtijevala intenzivno tjelesno i intelektualno natjecanje među braćom i sestrama. Njegov otac, Joseph Patrick Kennedy, stekao je višemilijunsko bogatstvo baveći se bankarstvom, kladionicama, brodogradnjom i filmskom industrijom, te je poznat i kao vješt broker. S druge strane, njegova majka Rose bila je kći Johna Fitzgeralda, nekadašnjeg gradonačelnika Bostona. Kennedyevi počeci, u startu su zahtijevali izrazit trudit i rad te želju za isticanjem i promjenama, koju je stekao odrastajući u jednoj takvoj uglednoj obitelji. Nakon što je obavljao dužnost šefa Komisije za vrijednosne papire, Joseph Kennedy postao je američki veleposlanik u Velikoj Britaniji, a John je šest mjeseci „služio“ kao njegov tajnik. Tu priliku iskoristio je kako bi stekao dodatna znanja te kao inspiraciju za pisanje svojeg rada na Sveučilištu u Harvardu, o vojnoj nepripremljenosti Velike Britanije. Zatim je tu tezu dodatno proširio i izdao izrazito prodavanu knjigu, „Zašto je Engleska spavala“.

Nakon visoke edukacije, odlazi u američku mornaricu, a dvije godine kasnije šalju ga na Južni Pacifik. Njegova kandidatura nije bila planirana, jer se otac Joseph nudio kandidaturi njegovog starijeg sina Joea, koji je ubijen u ratu. Sam John Kennedy jedva je izbjegao smrt u bitkama. Za svoje zasluge te hrabro vođenje, dobio je medalju američke mornarice za herojstvo i hrabrost. Nakon burnog života u vojsci, gubitka brata te problema s Adissonovom bolešću, Johnna ništa nije sprječilo da ostvari naporan život i dostigne vlastite ciljeve u politici. Njegova obitelj očekivala je da će se kandidirati na javnoj funkciji i pobijediti. Kennedy nije razočarao svoju obitelj; zanimljivost je da nikad nije izgubio izbore. Prva prilika pružila mu se sa samo 29 godina, kada se kandidirao za Kongres i dobio gotovo dvostruko više glasova od svog najbližeg protivnika. Bio je tri mandata u zastupničkom domu. Kongresni okrug u Bostonu bio je sigurno mjesto, ali Kennedy je bio previše ambiciozan da bi dugi ostao тамо. Godine 1952. kandidirao se za američki Senat protiv popularnog predsjednika, Henry Cabot Lodge, Jr. Do 1960. godine i kandidature za predsjednika, nalazio se na raznim političkim pozicijama, vodio ih i više nego uspešno te vrlo brzo privukao na sebe poglede građana iz svih država Amerike. U siječnju 1960. John F. Kennedy službeno je najavio predsjedničku kandidaturu te nedugo nakon toga i osvojio izbore. Bio je najmlađi čovjek i prvi rimokatolik ikad izabran za predsjedništvo Sjedinjenih Država, a njegovo predsjedanje trajalo je 1037 dana. U svom nezaboravnom uvodnom obraćanju pozvao je Amerikance da "nose teret duge borbe u sumrak (...) protiv zajedničkih neprijatelja čovjeka: tiranije, siromaštva, bolesti i samog rata." Bio je neizmjerno popularan predsjednik, i u zemlji i u inozemstvu. Nakon tri godine i mnoštva stvari koje je učinio tijekom svog, pomalo i burnog mandata, život John F. Kennedyja okončan je u atentatu. U petak, 22. studenoga 1963., on i Jacqueline Kennedy (žena) bili su u otvorenoj limuzini vozeći se polako kroz grad Dallas. U 12:30 predsjednika su pogodila dva metka iz

puške, jedan u dnu vrata i jedan u glavu. Proglašen je mrtvim ubrzo nakon dolaska u bolnicu, a njegovo ubojstvo do danas obuhvaćeno je velikim misterijama i teorijama zavjere.

John F. Kennedy imao je veliku ulogu u međunarodnom pravu, koju je u vrlo kratkom vremenu ostvario. Želim unaprijed naglasiti da su dva, njemu najbitnija projekta doneseni tek nakon njegove smrti, a to su „smanjenje poreza na dohodak“ i „velika mjera o građanskim pravima“. Jedna od prvih stvari koju je predsjednik Kennedy učinio bilo je stvaranje mirovnog korpusa. Kroz ovaj program, koji i danas postoji, Amerikanci mogu volontirati bilo gdje u svijetu gdje je pomoć potrebna. Mogu pomoći u područjima kao što su obrazovanje, poljoprivreda, zdravstvena zaštita i građevina. Mnogi mladići i žene služili su kao volonteri mirovnog korpusa i zadobili su poštovanje ljudi širom svijeta. Nakon toga, u svibnju 1961. Kennedy se obvezao da će Sjedinjene Države odvesti čovjeka na Mjesec do kraja desetljeća. Sovjetski Savez bio je ispred Sjedinjenih Država u svom svemirskom programu, a predsjednik Kennedy bio je odlučan sustići ih. Iako ni on ne bi vidio ovo postignuće, njegovo zalaganje za svemirski program pridonijelo je uspješnom pokretanju prvih svemirskih letova i obučavanje svemirskih pilota („Projekt Apollo“). Nadalje, potaknut sudjelovanjem Sjedinjenih Država u ratovima na Kubi, Kennedy je nakon fijaska, postigao svoj najveći inozemni trijumf kada su mu se Hruščov i premijer Velike Britanije, Harold Macmillan, pridružili u potpisivanju ugovora o zabrani nuklearnih ispitivanja („Nuclear Test-Ban Treaty“). Najveći problem koji je imao tijekom predsjedanja bila je rasna diskriminacija, s kojom se Amerika, u usporedbi s Europom, i dalje bori. Odlučio je da je došlo vrijeme da poduzme snažnije akcije kako bi se pomoglo u borbi za građanska prava. Kongresu je predložio novi prijedlog zakona o građanskim pravima, a on je putem televizije zatražio od Amerikanaca da zaustave rasizam. "Prošlo je sto godina kašnjenja otkako je predsjednik Lincoln oslobođio robe, ali njihovi nasljednici, njihovi unuci, nisu potpuno slobodni", rekao je. Također, predsjednik Kennedy želio je da Sjedinjene Države kreću naprijed u budućnost novim otkrićima u znanosti i poboljšanjima obrazovanja, zapošljavanja i drugim poljima. Želio je demokraciju i slobodu za cijeli svijet.

Na temelju njegovih stavova, ciljeva i izrazite ambicioznosti, smatram da je John F. Kennedy jedna od rijetkih osoba koja je, kao američki predsjednik, bila voljna proširiti pozitivizam i slobodu. Osoba je koja svojim govorništvo nadahnjuje ljude, očekuje od njih da u sebi pronađu volju za borbot za vlastita prava i život, koje zaslužuje svatko od nas. I kao predsjednik i kao osoba, tijekom svog života uvijek je bio spremjan pružiti ruku siromašnima, potlačenima i bolesnima. Smatram da je to danas velika rijetkost. Nije to radio samo zbog publiciteta i da bi ga narod što bolje prihvatio, nego je bio svjestan da nije sve u moći i „gaženju slabijih“. Također mi se sviđa i njegov natjecateljski duh koji se vidio svaki puta kada se želio isticati iznad ostalih država koje su mu konkurirale, ali i spremnost na donošenje važnih i teških odluka onda, kada je to Americi i američkim građanima bilo najvažnije. Na temelju vlastitog života i teških iskustava koje je prošao, znao je da život nije crno-bijela slika nego i puno više. Nije se zadovoljavao primarnim i običnim te većinu vremena je bio korak ispred svih i na taj način uspio ostaviti trag u svijetu.

Izvori:

<https://www.britannica.com/biography/John-F-Kennedy/Presidential-candidate-and-president>

<https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/life-of-john-f-kennedy>

<https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/john-f-kennedy>

32. JOHN LENNON (Velika Britanija)

Pripremila: Iva Keresturi

Vjerujem da nema osobe koja nikada nije čula za John Lennona, tog glazbenog genija, ikone pop glazbe. Kroz svoje pjesme, ali i kroz pjesme grupe The Beatles doprio je do mnogih u svijetu. Upravo je John Lennon moj izbor za pisanje ovoga eseja. On je bio osoba koja je bila veliki kritičar rata i nepokolebljivi promicatelj mira i jedinstva, koja je pokušala nešto promijeniti u svijetu i koja je bila dovoljno hrabra pričati o tadašnjim problemima koja su mučila svijet bez obzira na prijetnje. Ti problemi su bili veliki ratovi koji su vodili do razrušenih domova, obitelji, snova i života. Smatram da je on svojim pjesmama kojima se borio za što bolji svijet u kojem nema nasilja doprinio mnogo toga međunarodnoj zajednici, otvorio neke nove poglеде na život, a u tome svemu podržavalo ga je na milijune ljudi. Lennon je bio osoba koja se zalagla za mir, koja je vjerovala da se svi međunarodni nesporazumi mogu riješiti mirnim putem, bio je pacifist i veliki kritičar rata u Vijetnamu.

Poznati kantautor John Winston Lennon rođen je 9. listopada 1940. godine u Liverpoolu. Njegovi roditelji su bili rastavljeni, a sa svojim ocem Lennon je provodio jako malo vremena. Od svoje četvrte godine John je živio sa svojom tetom Mimi. Njegova majka, Julia, se ponovno udala, ali ga je redovito posjećivala. Upravo ona mu je kupila prvu gitaru te ga naučila svirati klavir. Njezina smrt bila je jedna od najtraumatičnijih perioda u njegovom životu. 1955. godine osnovao je svoju prvu grupu The Quarry Men, a početkom 1957. godine upoznaje Paula McCartneya s kojim formira autorsko partnerstvo. Njihova suradnja puni zamah dobiva 1962. godine unutar postave The Beatles. John Lennon prvi puta se oženio 1962. s Cynthiom Powell. No, taj brak nije dugo potrajan i oni su se rastali 1968. godine. John Lennon se ponovno oženio 1969. godine za avangardnu umjetnicu Yoko Ono. Nakon niza uspješnih singlova, albuma i turneja, Lennon je 1969. godine napustio grupu The Beatles i upustio se u solo karijeru.

John Lennon je u svome radu ostao vjeran idealističkom *peace and love* stavu. Njegova pjesma „Give peace a chance“, koju je snimio zajedno sa svojom suprugom, korištena je kao ideja za širenje mira i kritizirala je one koji su vodili brojne ratove na području Afrike i Azije. Ovu pjesmu pjevalo je pola milijuna ljudi u Washingtonu, apelujući Nixonovu vladu da prekine rat u Vijetnamu. „Give peace a chance“ se smatra himnom iskrenih mirovotvoraca. John Lennon je privlačio pozornost cijele javnosti svojim ponašanjem. Tako je 1969. godine vratio svoju plemićku titulu engleskoj kraljici obrazloživši to protestom zbog umiješanosti Velike Britanije u zbivanja u Bifari, kao i zbog britanske podrške američkom ratu u Vijetnamu, a za intervju je podijelio svoje mišljenje kako „cijelo naše društvo vode luđaci s luđačkim ciljevima, mislim da nas vode manijaci radi manjakalnih ciljeva“. Pjesmom „Happy Xmas (War is over)“, John i njegova supruga Yoko svima žele sretan Božić, ali isto tako pozivaju ljudе da se okupe i zaustave borbe u svijetu. Stih „Rat je gotov“ bio je način protesta protiv rata u Vijetnamu.

Uz borbe za mir, Lennon je bio aktivan i na drugim područjima. Njegov humanitarni koncert u New Yorku koji je posvećen mentalno hendikepiranoj djeci je u samo dva dana prikupio pola milijuna

dolara. Svojim hitom „Cold Turkey“ je upozoravao na opasnost od droge, a pjesmom „Women Is The Nigger Of The World“ se zalagao za ravnopravnost žena. Njegova najuspješnija pjesma iz solo karijere je „Imagine“ iz 1971. godine, koja balansira na granici između sna i ljutog revolta. U njoj Lennon niže stihove o svijetu bez granica, rata, mržnje, religije, ali i njegove želje da ljudi žive u ljubavi i miru. Ovim se stihovima Lennon borio za što bolji i pošteniji svijet, a mnogi su ga u tome i slijedili. Pjesma „Imagine“ postala je himnom antiratnih pokreta i sanjara koji žele promjeniti svijet. Lennon je uvidio da njegova glazba može mobilizirati narod, te pomoći u bitci za promjenu. Bio je spremан sudjelovati u političkom aktivizmu protiv američke vlade koja je financirala rat u Vijetnamu, a njegov album „Sometime in New York city“ sadržavao je radikalne protuvladine poruke u gotovo svakoj pjesmi. Iz tih razloga, Lennon je tijekom jednog perioda bio američki neprijatelj broj jedan. FBI je o njemu prikupio 281 stranicu podataka, uključujući i stihove pjesama. Zbog straha od Lennonovog utjecaja, tadašnji predsjednik SAD-a, Richard Nixon je 1972. godine naložio njegovu deportaciju u nastojanju da ga se ušutka kao glasa mirovnog pokreta. Na to sve Lennon je odgovarao žalbama i na kraju je uspio dobiti zelenu kratu za ostanak u zemlji.

Nakon što mu se 1975. rodio sin Sean, Lennon se odlučio povući iz javnosti. Njegova odsutnost trajala je do 1980. godine kada je svoj povratak obilježio izdavanjem albuma „Double Fantasy“. No, nažalost John Lennon nije dočekao kraj te godine. Njega i njegovu suprugu je 8. prosinca, ispred zgrade u kojoj su stanovali, dočekao Lennonov obožavatelj Mark Chapman i ispucao u svog idola sedam metaka. Sat vremena kasnije, u Roosevelt bolnici, John Lennon je proglašen mrtvim. Toga dana, 8. prosinca 1980. godine, svijet je ostao bez jednog od najznačajnijih pjesnika i glazbenika 20. stoljeća. Nekoliko dana nakon potresnog događaja, tisuće Lennonovih obožavatelja okupilo se u blizini Dakote kako bi odali počast ubijenom glazbeniku. Okupljanje takve veličine zadnji puta je zabilježeno nakon ubojstva Johna F. Kennedyja. John Lennon nije bio samo legendarni glazbenik, on je svojim glazbenim, društvenim i političkim radom utjecao na razmišljanja mnogih generacija. Sudjelovao je u brojnim kampanjama u kojima se zalagao za mir u svijetu čime još uvijek utječe na mnoge. Nažalost, u svijetu se nije mnogo toga promijenilo od njegove smrti, ali će zasigurno njegova glazba i sjećanje na njega ostati vječno.

Izvori:

- https://www.biography.com/musician/john-lennon?fbclid=IwAR2R8jGRspfFn4c9JRRW9Pq3JPzg5-Q6UG6d8Ko7_vJLb9tSWdb5C4AeqZI
- https://www.biography.com/news/john-lennon-death-timeline?fbclid=IwAR3f0UlhMR3Bgg6lrlwSp200Qkg4v0OPbuZtFLktDzyLK_CxMtEsV-NqLAI
- <https://www.mic.com/articles/52545/this-john-lennon-quote-explains-politics-better-than-anything-ever>
- <http://www.unidu.hr/novost.php?idvijest=1976>
- http://novulist.hr/Scena/Glazba/Lennonovo-mirotvorstvo-nedostaje-glazbi-i-svjetu?meta_refresh=true
- <https://www.britannica.com/biography/John-Lennon>

33. MAJKA TEREZA (Sjeverna Makedonija)

Pripremila: Katarina Halgaš

Nismo svi stvorenici da radimo velike stvari. Ali zato možemo raditi male stvari s puno ljubavi. Zasigurno je da je svima poznato ovo nasmijano lice naše Majke Tereze. Vjerujem da svatko zna barem jednu činjenicu iz njezinog života, ali sigurno nam je poznato koliko je voljela i bila spremna pomoći najpotrebitijim.

Majka Tereza rođena je 27.kolovoza 1910.u albanskoj obitelji u Skopju. Bila je krštena kao Agnes Gonxha što u prijevodu znači cvjetni pupoljak. Obitelj joj se prezivala Bojaxhiu te je došla na svijet kao posljednja od troje djece. Bili su sretna obitelj te možemo vidjeti da njezin žar za potrebitima svoj izvor imao u obitelji jer je njena majka često znala nositi hranu i novac potrebitima te ju je Agnes znala pratiti. Agnes je od malih nogu odlazila u crkvu i pjevala u crkvenom zboru, a

želja da postane časnom sestrom javila se kada je imala 12 godina. Jugoslavenski svećenici koji su djelovali u Bengaliji, rekli su joj da postoji Irski red sestra od Loreta koji spada u redovnice koje služe na tom području. Agnes je potom zamolila da se priključi tom redu. Njezina je želja uslišana te su je pozvali da pristupi u središte reda koja je bila u mjestu Rathfarnam koji je u blizini Dublina. Nakon poziva odlazi iz Skopja 28.rujna 1928. godine i otputovala u Irsku. Četiri tjedna kasnije Agnes je postala novakinja i promijenila ime u Tereza. Nakon dva mjeseca koje je provela u Irskoj priključuje se željenom redu loretinskom redu u indijskoj pokrajini Bengal, odnosno u njezinom najvećem gradu Calcutti te nitko nije ni znao kakve je darove Agnes donijela ovom gradu. 14. svibnja 1937.godine Sestra Tereza je dala svoje vječne zavjete te postala glavaricom Škole Svete Marije.

Pošto su nastupila teška vremena jer 1943. se zbila velika oskudica u Bengaliji gdje je umrlo pet milijuna ljudi , a 1946. godine prije podjele na Pakistan i Indiju nastaju sukobi i nasilje između muslimana i hindusa te je u tim sukobima ubijeno više od četiri tisuće ljudi. Sestraru Terezu je zgrozio prizor na ulicama gdje su ležala tjelesa, trgovine su gorile zajedno sa njezinim vlasnicima, a kanalizacije su bile pune ubijenih ljudi. Nju je to sve veoma potreslo te kako su sestre svake godine odlazile na neko vrijeme u brda da se sabiju i mole tamo je 10. rujna 1946. godine dobila „poziv unutar poziva“. Sestra Tereza se povjerila redovnicama kako Bog ne želi nju kao nadstojnicu, već da napusti školu i zaštitu koju su joj pružali zidovi samostana te da ju želi na ulicama Kalkute kako bi pomagala najsiromašnjima. 12. travnja 1948. godine razriješena je samostanske zatvorenosti. Potom dogovorila s Medicinskim misijskim sestrama u Patni da živi kod njih te na taj način da što više nauči o siromasima. Kada bi god bio nekakav hitan slučaj pozivali bi se liječnici, ali Sestra Tereza je uvijek hitro išla pored da ostane s bolesnicima koje su njegovale. Kakvi god da slučajevi bili njoj nisu stvarali problem. Njegovala je bolesnike od kolere, boginja, uboge, bolesnu djecu koje su roditelji napustili , ranjene i umiruće. Sa velikom pažnjom učila je kako postupati sa napuštenom djecom te kako davati injekcije i lijekove. Nakon toga dolazilo je vrijeme povratka u Kalkutu te se pripremala za ono što slijedi. Svoj rad je započela u Motijhilu, četvrti bustee. Sestra Tereza nije ništa posjedovala, ali je znala da je spremna. Skupila je malu grupu djece koja su bila voljna znanja, a ona je bila svjesna da su čitanje i pisanje ključ za njihov uspjeh u životu. Nije imala ni prostor već je našla samo tiho mjesto te je čovjeka zamolila da

lopatom odstrani travu i štapićem je pisala po blatu i od tud počinje naučavanje djece. Bila je toliko bila neustrašiva da je posudila kolica i na smrt bolesnu ženu vozila od jedne do druge bolnice. Da nije bilo nje ta žena bi umrla jer ju nitko nije htio primiti. Njene učenice u Loretu su čule za njezina djela te su odlučile pomoći joj. Sestra Tereza, da bi mogla prehranjivati siromahe, zamolila je sve župljane da je ne bacaju hranu koja im ostane te su sestre to sakupljale i davale gladnim. Prve novakinje Sestre Tereze brinule su se o zapuštenoj djeci i siročadi. Potom je nadbiskup prikupio sve važne informacije o sestri Tereziji i njezinim pomoćnicama te je bio zadržan njihovim radom i svime što su učinile u toliko kratkom periodu. Tako da je Konstitucijama koje su prihvate 7. listopada 1950. godine red Misionarki ljubavi priznat od Katoličke crkve i odobrio ih je papa. Misionarke ljubavi su se zavjetovale na potpuno siromaštvo te većina stvari koje su posjedovale su zajedničke. Tako je sestra Tereza postala Majka Tereza i osnivačica Misionarki ljubavi. Posebnu ljubav Majka Tereza i sve sestre imale su prema onim najmilijima, djeci.

Mnoga od njih nađena su ostavljena, malena, bolesna i izgladnjela te su sestre započele hrnjene, brigu i najvažnije davanje ljubavi svakom od njih jer je svako toliko posebno. Zanimljiv je slučaj malenog dječaka koji nije imao nikoga i baka znajući da će umrijeti dovodi ga u Shishu Bhavan odnosno matičnu kuću te su sestre preuzele brigu o njemu. Kada ga se upitalo što će biti kada odraste rekao je: "Ja ću biti Majka Tereza". Naravno nije mogao postati Majka Tereza, ali je postao svećenik koji pomaže baš kao njegova Majka Tereza. Sestre su odlazile gdje god je patnja vrištala, a to je zasigurno bila stanica Sealdah. Na tom mjestu je desetci tisuća ljudi spavalo i umiralo. Sestre su radile najbolje što su mogle. Donosile su pšenicu, soju, a onima koji nisu imali na čemu kuhati kuhale su one. Majka Tereza je spasila ženu koja je bila napola izjedena od štakora i mrava te ju je Majka uzela u ruke i nosila do bolnice. Bolnica ju nije htjela primiti, ali Majka Tereza je bila hrabra poput tigra i nije se dala smesti te su tu ženu na kraju smjestili u bolnicu i spasila ju je. Također jedna od velikih stvari koje je Majka Tereza radila bilo je to da kada taksi nisu htjeli prevesti neku osobu, ona je posuđivala radnička kolica i tako ih prevozila. Znala je reći: "ne možemo dopustiti da dijete Božje umre kao životinja u nekom jarku". Majka Tereza odlazila je nadležnima i molila da nađu prostor da se smjeste svi ti ljudi koji su po ulicama. No, kao i u priči sa izjedenom ženom tako i ovdje ona je svojom pojmom davala takvu snagu i hrabrost te je kroz misli samo moralo proći da ispred stoji žena koja se odrekla svog novca, slobode i nacionalnosti da bi pomagala siromasima te jednostavno nema druge nego pomoći.

Potom je Majka Tereza primila zgradu koja je bila hostel za hodočasnike božice Kali, te su sestre sve uredile i očistile te je ta zgrada nazvana Nirmal Hriday, novo mjesto za umiruće. Mnogi Hindusi su tako bili uvrijeđeni što jedna kršćanka se nalazi u blizini hrama božice Kali. No, ona je opet pokazala svoju dobrotu te primila jednog svećenika hrama božice Kali koji je bolovao od tuberkuloze, a nijedna ga bolnica nije primila. Majka Tereza se nikada nije bojala za novac, jednostavno vjerovala je u Božju providnost i uvijek joj je netko dok je samo prolazila ulicom ili dok se vozila autobusom, znao dati nešto novca što je ona odmah potrošila za svoje siromahe. Koliko je bila mudra govori činjenica što je papa u posjetu Indiji 1964. godine ostavio Majci Tereziji bijeli Rolls Royce te umjesto da ga proda ona ga je dala na aukciju i uložila ga za veću dobit i to sve samo za njene siromahe. 1973. darovana joj je zgrada koja je služila kao kemijski laboratorij te ga je ona namijenila za njegu najbolesnijih i duševno poremećenih i nazvala ga je Prem Daan. Šezdesetih godina svijet je konačno otkrio Majku Tereziju i njezine škole, bolnice, skloništa. Majka Tereza je započela svoje djelovanje u usamljenom svijetu pa kreće od Londona, New Yorka, pa potom slijedi Peru, Venezuela; Etiopija, Francuska i razne druge države gdje vlada glad, strah ili usamljenost. Pokrenula je niz projekata nakon brojnih političkih

promjena u Istočnoj Europi. Bila je protiv pobačaja i razvoda. Njezino osnovno načelo glasilo je: „Mi se protiv pobačaja borimo usvajanjem djece“.

Tako je nastojala pod svoju skrb staviti svako dijete za kojega bi dobila dopuštenje tako u Sovjetskom savezu u kojem je stopa pobačaja iznimno velika imala pravo na odabir dvanaestoro djece sa popisa. Odlazila je u pomoć gladnima u Etiopiji također i žrtvama zračenja u Černobilu. Bila je u 517 radnih misija u više različitih država do 1996. te je nekoliko puta posjetila i Hrvatsku. Od nagrada dobila je 1962. nagradu "Ramon Magsaysay" zvana još i azijskom Nobelovom nagradom, koja joj je dodijeljena za mir, međunarodno razumijevanje i za rad u Južnoj i Istočnoj Aziji. Dobila je i civilnu nagradu pod nazivom "Balzan" zbog promoviranja humanosti, mira i bratstva između naroda. 1975 dobila je međunarodnu nagradu pod nazivom Albert Schweitzer. Dobila je albansku nagradu "Zlatni ponos nacije" 1994 i hajčansku državnu nagradu. Od Pape Pavla VI. Dobila je nagradu za mir 1971. koja je nazvana po papi Ivanu XXIII. Te ju je pohvalio za rad sa siromašnima, za njezinu kršćansku ljubav i toliki trud da doneće mir. Godine 1979. dobila je Nobelovu nagradu za mir. Iskoristila je prigodu dobivanja Nobelove nagrade za mir da bi kada je već cijela svjetska pažnja uperena u nju da glasno nastupi protiv pobačaj : "Smatram da je pobačaj danas najveći razarač mira jer je to izravan rat, izravno ubojstvo, izravno umorstvo, koje čini majka...". Majka Tereza preminula je 5. rujna 1997. u Kalkuti .

Razlog zbog kojeg sam izabrala Majku Terezu je taj što ona za mene predstavlja simbol svega što bi ja htjela u životu postati. Oduvijek me privlačila njena ljubav i vjera u Božju providnost koja ju je kao što vidimo tako dobro vodila kroz život, ali i prema osobama kojima je bila najpotrebnija. Najviše mi se sviđa što je Bog kroz nju pomagao tolikim ljudima tako da je on direktno bio na djelu. Osobito sam ostala zapanjena čitajući da je bila tolika pobornica protiv pobačaja te bi ja rado kao i ona htjela pomagati da što više djece dođe na ovaj svijet i bude voljeno. Zaista smatram da bi svi mi trebali biti tako neustrašivi u pomaganju drugima i da bi svatko mogao od nje dobiti jedan dobar primjer jer zapravo velika djela se počinju činiti u sredini koja nas okružuje.

Izvori:

Maasburg, L.: Majka Tereza- Osobni portret, Split, 2012.

Gray, C.: Majka Tereza , Zagreb, 1993.

<http://www.narodni-list.hr/posts/225375001>

<http://majkatereza.blogspot.com/p/biografija.html>

34. MALCOLM X (Sjedinjene Američke Države)

Pripremila: Lana Rajčević

Vaši osobni razlozi izbora ove osobe: Ovu osobu sam izabrala iz razloga što je povezana s međunarodnim pravom u području ljudskih prava. Jedan je od aktivista za ljudska prava i borac za prava crnaca. Povezanost s predmetom međunarodnog prava: Malcolm X bio je ministar, aktivist za ljudska prava i istaknuti crni nacionalistički vođa koji je služio kao glasnogovornik nacije islama tijekom 1950-ih i 1960-ih. Zahvaljujući velikim naporima, nacija islama je narasla sa samo 400 članova u vrijeme kad je 1952. pušten iz zatvora na 40 000 članova do 1960.

Malcolm X ili pravim imenom Malcolm Little rođen je 19. svibnja 1925. godine u mjestu Omaha u saveznoj državi Nebraska. U njegovom ranom djetinjstvu obitelj se seli u Lansing u saveznu državu Michigan. Još dok je Malcolm bio dijete, oca su mu usmrtili bijeli rasisti jer je bio član udruge za poboljšanje života crnaca. Njegova smrt prikazana je kao nesretan slučaj, iako mu je glava bila odvojena od tijela. Kako Malcolmova majka nakon smrti muža nije mogla puno učiniti za sina, o njemu su se skrbili stariji brat i sestra. Malcolm je započeo život sitnog kriminalca. U dobi od 12 godina postao je štićenik Doma za nezbrinutu djecu države Michigan. Kada je napunio 17 godina pušten je iz doma. Potom se zaposlio u putničkom vlaku kao perač posuđa na putničkoj liniji iz Michigana ka Washingtonu, D.C. do New Yorka te nazad u Michigan. Kada je Malcolm stekao dovoljno novca, preselio se u New York kod rođaka. Uskoro je postao nasilnik, svodnik i diler drogom, kasnije i ovisnik. Postao je jedan od najopasnijih nasilnika na ulicama harlemskog podzemlja. Godine 1941. uhićen je i osuđen na deset godina zatvora zbog provale. Krađom se bavio kako bi mogao priskrbiti novac za drogu. Godine 1952. pušten je iz zatvora i nešto kasnije pridružio se pokretu Nacija Islama.

Sada slobodan čovjek, Malcolm X otputovalo je u Detroit u Michiganu, gdje je surađivao s vodom Nacije islama, Elijah Muhammadom, kako bi proširio sljedbenike pokreta među crnim Amerikancima širom zemlje. Malcolm X postao je ministar hrama br. 7 u Harlemu i hrama br. 11 u Bostonu, a istovremeno je utemeljio nove hramove u Hartfordu i Philadelphiji. 1960. osnovao je nacionalnu novinu, *Muhammad govori*, kako bi se dalje promicala poruka nacije islama. Maštovit, strastven i nadahnjujući govornik, Malcolm X je opominjao crnce da bacaju okove rasizma "na bilo koji način potrebnim", uključujući nasilje. "Nemate mirnu revoluciju. Nemate revoluciju" naizmenih obraza ", rekao je," ne postoji takva stvar kao nenasilna revolucija." Do ranih 1960-ih, Malcolm X je postao vodeći glas radikaliziranog krila pokreta za građanska prava, predstavljajući dramatičnu alternativu viziji Martina Luthera Kinga mlađeg o rasno integriranom društvu ostvarenom mirnim putem. Dr. King bio je vrlo kritičan prema onome što je smatrao destruktivnom demagogijom Malcolma X-a. "Osjećam da je Malcolm učinio sebi i našem narodu veliku uslugu", jednom je rekao King.

Razočaran korupcijom u islamskom narodu, što ga je suspendiralo u prosincu 1963. nakon što je tvrdio da su ubojstvo predsjednika Johna F. Kennedyja "kokoši koje se vraćaju kući", Malcolm X je napustio organizaciju zauvijek. Nekoliko mjeseci kasnije otputovalo je u Meku, gdje je prošao duhovnu transformaciju: "Pravo bratstvo koje sam video utjecalo je na mene da shvatim da bijes može zaslijepiti

"ljudski vid", napisao je. Malcolm X vratio se u Ameriku s novim imenom: El-hadž Malik El-Shabazz. U drugom od dva posjeta Africi 1964. obratio se Organizaciјi afričkog jedinstva (poznatoj kao Afrička unija od 2002), međuvladinoj grupi osnovanoj za promicanje afričkog jedinstva, međunarodne suradnje i gospodarskog razvoja. 1965. osnovao je Organizacija Afroameričkog jedinstva kao sekularno sredstvo internacionalizacije stanja crnih Amerikanaca i zajedničkog stvaranja s ljudima svijeta u razvoju - prelazak s građanskih na ljudska prava. Rastuće neprijateljstvo između Malcolma i Nacije dovelo je do prijetnji smrću i otvorenog nasilja nad njim. 21. veljače 1965. Malcolm je ubijen dok je održao predavanje u dvorani Audubon Ballroom u Harlemu; za ubojstvo su osuđena tri člana Nacije islama. Njegovo mučeništvo, ideje i govor doprinijeli su razvoju crne nacionalističke ideologije i pokreta Crne sile i pomogli popularizaciji vrijednosti autonomije i neovisnosti među Afroamerikancima u 60-ima i 70-ima.

Izvori:

<https://www.history.com/topics/black-history/malcolm-x>
<https://www.britannica.com/biography/Malcolm-X#ref260831>
<https://www.biography.com/activist/malcolm-x>

35. EVA PERON (Argentina)

Pripremila: Leona Jurinjak

Kako je Eva postala miljenica Argentinaca, tako je i u meni probudila želju da pišem baš o njoj jer smatram da je učinila nešto vrijedno divljenja i poštovanja i da zaslžuje svoje mjesto među onima koji su ostavili svoj trag, dobar dojam i zavidnu aktivnost svojim „borbama“ za „obične“ ljudе na međunarodnoj sceni. Nadahnula me svojom upornošću, voljom, nesebičnošću, humanošću i pravim moralnim vrijednostima za koje se borila u životu. Inspirira me samim time što je sa svojim skromnim podrijetlom, manjkom obrazovanja, bez veće potpore elite u to doba, ipak uspjela u svojim naumima pružanja pomoći, odnosno ostvarivanja nekih prava i onom zanemarenom djelu građanstva koje drugi nisu toliko cijenili.

Važna je u kontekstu međunarodnog prava jer se zalagala za ljudska prava, a najviše bi istakla njezinu borbu za jednakost između žena i muškaraca. Naime, njena podrška bila je presudna za usvajanje ženskog biračkog prava 1947. godine, osnovala je žensku peronističku stranku 1949., te su 1951. u Sabor i Senat izabrane 24 žene, članice te stranke. Smatrala je da su se žene iskorištavale kao radnice i trpile ekonomsku ovisnost te se zbog toga zalagala za jednakost kako bi i žene zajedno s muškarcima stvorile bolju budućnost. Također je imala snažan socijalni angažman kao neslužbena ministrica zdravlja i rada, dodjeljujući velikodušno povećanje plaća sindikatima, osigurala je zdravstvenu zaštitu i za najbjednije slojeve, osnovala je Eva Peron Fondaciju za borbu protiv siromaštva u Argentini (iz nje su se plaćale izgradnje bolnica, škola, domova za beskućnike, žene i djecu) te je osnovala i vodila prvu nacionalnu političku stranku, Žensku peronističku stranku.

Eva Perón, poznatija pod nadimkom Evita, bila je žena argentinskog predsjednika Juana Dominga Perona i prva dama Argentine od 1946. do smrti 1952. Iako je bila žena argentinskog predsjednika Evita nije svoju slavu stekla tim statusom, već drugim njezinim uspjesima kojima je osvojila srca argentinaca. Naime, rođena je u siromaštvu 7. 05. 1919. u malom gradu Los Toldos, Argentina, kao najmlađa od petero djece. Ona se nije zadovoljila takvim načinom života, težila je za nečim većim, iako bez obrazovanja, veza, novca, smatrala je da može uspijeti i postići nešto više te se preselila u glavni grad gdje nastavlja karijeru kao scenska, radijska i filmska glumica. Tada već glumica i radijska zvijezda Eva Perón upoznaje pukovnika Juana Peróna 1944. tijekom dobrovorne akcije na stadionu Luna Park kako bi pomogla žrtvama potresa u San Huanu. Njih dvoje su se vjenčali sljedeće godine, a Juan Perón izabran je za predsjednika Argentine 1946. U razdoblju suprugove predsjedničke kampanje, a i nakon što je pobjedio na izborima Evita postaje aktivna na međunarodnoj sceni te važna u kontekstu međunarodnog prava baš zbog prava za koja se borila i koja su utjecala na politički život Argentine. Ona je iskoristila svoju poziciju prve dame kako bi se borila za izborno pravo žena i poboljšala život siromašnih. Iako nikada nije obnašala nijednu državnu dužnost, Evita je djelovala kao ministrica zdravlja i rada, dodjeljujući velikodušno povećanje plaća sindikatima, koji su odgovorili političkom potporom Peronu. Tako je Evita stekla puno važniju ulogu u životu, a to je oblikovanje političke budućnosti Argentine. Dakle, svoj utjecaj je iskoristila za usmjeravanje novca za masovne socijalne programe, financiranje škola, sirotišta i bolnica. Osim što je njena podrška bila presudna i za pravo glasa žena i mogućnost političkog kandidiranja 1947. godine te što je osnovala Zakladu Eva Perón, njezin je utjecaj među najsilnijim slojevima (tzv. beskošuljaši – los descamisados)

dosegnuo veliku popularnost, postala je moćna unutar properonističkih sindikata, prije svega zbog govora o radničkim pravima.

Evita je u kolovozu 1948. pročitala Deklaraciju o pravima starijih građana, a zatim je predala predsjedniku, te zatražila da je se uvrsti u zakonodavstvo i institucionalne okvire države. Iduće je godine uvrštena u Ustav. Izgrađeni su mnogi starački domovi te je izglasan zakon kojim se osobama starijima od 60 godina bez drugih prihoda osigurava mirovina. Usto se Zaklada bavila gradnjom domova namijenjenih neudatim ženama koje su tražile posao, stanova za radnike te poliklinika diljem zemlje. Također je uvela obvezno vjeronauk u sve argentinske škole. Nije pomagala siromašnima samo u Argentini, već je obišla i Španjolsku, Italiju, Francusku, Švicarsku, iako nije svugdje naišla na potporu. Snažan socijalan angažman osvojio je srca Argentinaca, pa je Evita dobila i svoj grad, smješten u širem području Buenos Airesa. Ciudad Evita dobio je ime po Fundaciji Eva Perón, koja je financirala izgradnju tog predgrađa za radničku klasu Argentinaca. Čak je 1951. objavila svoju kandidaturu za potpredsjednicu zemlje, dok je njezin suprug bio predsjednik. Imala je potporu milijuna radnika u zemlji, kao i članova sindikata, ali vojna elita nije ju podržavala. Tragičan kraj života argentinske miljenice, zbog bolesti desio se 26. srpnja 1952. Sve što se tiče nje i dalje je imalo utjecaja na politiku vođenu u Argentini. Priča o siromašnoj djevojci koja je postala istaknuta politička sila predmet je bezbroj knjiga, filmova i predstava.

Ostat će zapamćena kao jedna od najpopularnijih prvih dama (ali i najmoćnijih žena) u povijesti, s velikom karizmom koju je imala među radničkom klasom, ženama i siromašnim slojevima.

Izvori:

- <https://proleksis.lzmk.hr/3874/>
- <https://www.biography.com/political-figure/eva-peron>
- <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47700>
- <https://www.britannica.com/biography/Eva-Peron>
- <https://www.jstor.org/stable/41229515?seq=1>
- <http://gen.lib.rus.ec/>

36. ROBERT SCHUMAN (Luksemburg)

Pripremila: Matej Jurić

Robert Schuman se smatra jednim od glavnih osnivača ujedinjene Europe. Na mene je ostavio pozitivan dojam i smatram da je važan zbog toga što je htio pomiriti Francusku i Njemačku nakon što je doživio dva svjetska rata. Htio je utemeljiti mirnu i ujedinjenu Europu koja bi u budućnosti napredovala. Novo uređenje Europe htio je utemeljiti na gospodarskoj solidarnosti.

Robert Schuman je od 1948. do 1953. godine obnašao dužnost ministra vanjskih poslova Francuske. U tom razdoblju je igrao veliku ulogu u pregovorima oko ugovora o osnivanju međunarodnih organizacija kao što su Vijeće Europe, Organizacija sjevernoatlantskog ugovora i Europska zajednica za ugljen i čelik. Schuman je znao da je za uspješnu međudržavnu suradnju potrebna institucionalizacija suradnje, odnosno osnivanje zajedničkih međunarodnih organizama radi uspješnog postizanja ciljeva suradnje. Zagovarao je europsku kršćansku demokraciju koja pridaje važnost temeljnim slobodama, ljudskim pravima i dostojanstvu, socijalnoj pravdi, vladavini prava i odbacivanju nacionalizma i autoritarizma. U jednom svom djelu je izrazio poštovanje prema francuskom katoličkom filozofu Jacquesu Maritainu koji je jedan od autora Opće deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine.

Robert Schuman je rođen 29. 6. 1886. godine u Clausenu u Luksemburgu, predgrađe glavnog grada. Njegova rodna kuća se nalazi u blizini mjesta gdje se nalaze neke institucije Europske Unije. Kad se rodio stekao je njemačko državljanstvo budući da je njegov otac postao građanin Njemačke nakon što je Njemačko Carstvo 1871. godine pripojilo Moselle, departman na istoku Francuske. U školi u Luksemburgu naučio je njemački i francuski jezik. Maturirao je u Metzu u Francuskoj. Završio je pravo u Njemačkoj, a nakon toga je otvorio odvjetnički ured u Metzu. 1914. godine unovačen je u Njemačku vojsku. 1918. godine Moselle je vraćen Francuskoj i time je Robert Schuman postao francuski državljanin. Započeo je političku karijeru u Parlamentu. Bio je zastupnik Mosellea od 1919. do 1940. godine. 1940. godine nekoliko je mjeseci bio poddržavni tajnik za izbjeglice.

Gestapo ga je uhitio u rujnu 1940. godine nakon što je Njemačka okupirala Francusku. 1942. godine je uspio pobjeći i skrивao se sve do oslobođenja Francuske 1944. godine. Nakon što je proglašena 4. Francuska Republika 1946. godine, političku karijeru je nastavio graditi u Narodnom republikanskom pokretu, odnosno demokratsko-kršćanskoj stranci centra. Imao je nekoliko odgovornih položaja u izvršnoj vlasti. 1946. godine bio je ministar financija, od 1947. do 1948. predsjednik vlade, od 1948. do 1953. ministar vanjskih poslova, a od 1955. do 1956. ministar pravosuđa.

U suradnji sa Jeanom Monnetom pripremio je međunarodno poznat Schumanov plan kojeg je predstavio 9. 5. 1950. godine pred francuskim i međunarodnim predstavnicima tiska u francuskom Ministarstvu vanjskih poslova, a taj datum se danas smatra danom nastanka Europske Unije. Osmislili su projekt ujedinjenja francuske i njemačke proizvodnje ugljena i čelika, inače najvažnijih sirovina za proizvodnju oružja, te stavljanje ove industrije pod nadležnost supranacionalne institucije. Plan se temeljio na uvjerenju da će ujedinjenje proizvodnje ugljena i čelika osigurati uspostavu zajedničkih temelja gospodarskog razvijatka, a to bi bio i prvi korak prema ujedinjenju Europe.

Taj plan se počeo realizirati osnivanjem Europske zajednice za ugljen i čelik. Osnovana je 18. 4. 1951. Pariškim ugovorom kojeg su potpisale Belgija, Francuska, Njemačka, Italija, Luksemburg i Nizozemska. Cilj te zajednice je bio onemogućiti daljnje ratove između Francuske i Njemačke tako što

bi se integrirala industrija koja je važna za vođenje ratova. Europska zajednica za ugljen i čelik bila je prvi korak prema današnjoj Europskoj uniji. Robert Schuman se također zalagao da Europska zajednica za ugljen i čelik i Ujedinjeno Kraljevstvo ojačaju suradnju na području obrane kako bi se zajedno mogli suočiti sa sovjetskom prijetnjom. Njegovim podržavanjem europske izgradnje došlo je do osnivanja Europske ekonomске zajednice 25. 3. 1957. godine u Rimu. Osnovale su je države članice Europske zajednice za ugljen i čelik potpisivanjem ugovora o osnivanju. Ciljevi te organizacije su bili rješavanje privrednih prepreka, koordiniranje gospodarske politike i podizanje životnog standarda unutar zajednice. Schuman je od 1958. do 1960. godine bio predsjednik parlamentarne skupštine koja je preteča današnjeg Europskog parlamenta. Temelj pomirenja Francuske i Njemačke, čemu je Schuman značajno pridonio, je Elizejski ugovor kojeg su u siječnju 1963. godine potpisali predsjednik Francuske Charles de Gaulle i njemački kancelar Konrad Adenauer. Tim ugovorom je definitivno okončano neprijateljstvo između te dvije zemlje. Robert Schuman umro je 4. 9. 1963. u Metzu u Francuskoj.

Izvori:

<https://www.britannica.com/biography/Robert-Schuman>

<https://www.robert-schuman.eu/fr/robert-schuman-conference-du-2-mars-1951>

https://europa.eu/european-union/about-eu/history/eu-pioneers_hr#robert_schuman